

Naturvårdsplan för Trelleborgs kommun

Faktadel (reviderad 2003)

Innehållsförteckning

1	Inledning	
2	Bakgrundsmaterial	
3	Naturvårdslagstiftning	
4	Naturförhållanden	
4.1	Kultur och landskapshistorik	
4.2	Berggrunden.....	
4.3	Jordarter	
4.4	Hydrologi	
4.4.1	Grundvatten.....	
4.4.2	Limniska miljöer (sötvatten).....	
4.4.2.1	Rinnande vatten	
4.4.2.2	Småvatten och våtmarker.....	
4.4.3	Marin miljö	
4.5	Växtlighet.....	
4.5.1	Skogen.....	
4.5.2	Naturbetesmarker och hagmarker	
4.5.3	Slätterängar	
4.5.4	Strandmiljöer med sandstränder och kusthedar	
5	Flora och Fauna	
5.1	Flora	
5.1.1	Florainventeringar i Trelleborgs kommun	
5.1.2	Fridlysta växter	
5.1.3	Hotade växtarter.....	
5.1.3.1	Hotade växtarter inom kommunen.....	
5.1.4	Orkidéer i kommunen	
5.1.5	Lavar i kommunen	
5.2	Fauna.....	
5.2.1	Däggdjur	
5.2.2	Fåglar	
5.2.2.1	Hotade fåglar i kommunen enligt Art Databankens lista.....	
5.2.2.2	Regionalt hotade arter enligt SkOf	
5.2.3	Grod- och kräldjur.....	
5.2.3.1	Hotade och fridlysta grod- och kräldjursarter	
5.2.4	Fiskar.....	
5.2.5	Ryggradslösa djur	

6	Biologisk mångfald	
6.1	Den biologiska mångfalden minskar	
6.2	Tätortsnära natur och gröna stråk	
7	Mänsklig påverkan och hot	
7.1	Markanvändning	
7.1.1	Dikning	
7.1.2	Täktverksamhet.....	
7.2	Skogspåverkan	
7.2.1	Skogsdöd.....	
7.2.2	Almsjuka.....	
7.2.3	Skötsel av skog	
7.3	Andra hot	
8	Främmande arter	
9	Ekologiskt känsliga områden i Trelleborgs kommun	
9.1	Småvatten och Börringesjön	
9.2	Vattendrag.....	
9.3	Våtmarker, mossar och kärr m m.....	
9.4	Kustvatten och sandstränder	
9.5	Ädellövskogar	
9.6	Naturbetesmarker	
9.7	Restbiotoper	
10	Skyddsvärd natur	
10.1	Kriterier för skyddsvärd natur.....	
10.2	Urvalsprinciper för område av riksintresse för naturvård.....	
10.3	Natura 2000- ett europeiskt nätverk av naturaområden.....	
11	Riksintresse för fiske: Hela kusten till territorialgränsen	
12	Beskrivning av skyddsvärda naturområden i Trelleborgs kommun	
12.1	Skyddsvärda naturområden i kommunen.....	
12.1.1	Register över områden av riksintresse för naturvård - områden av särskilt höga naturvärden i kommunen.....	
12.1.2	Områden av mycket höga naturvärden i kommunen	
12.1.3	Områden av höga naturvärden i kommunen.....	
13	Litteraturreferenser	

1. Inledning

Den miljö som omger oss och som inte är konstgjord eller kulturbetingad kallar vi natur. Naturen är unik och mångfacetterad. För att människans behov av livskvalitet och för naturens egen skull måste naturen vårdas och skötas på ett tillfredställande sätt. Naturvård är formen för den bästa hushållningen på lång sikt med naturens värden. Det innebär att nedärvda värden så långt som möjligt skall bevaras.

Naturvärden värnar speciellt om:

Den biologiska mångfalden

Den biologiska mångfalden d v s variationen bland levande organismer skall vara den största möjliga. Detta innefattar både variationen inom arter, mellan arter och mellan ekosystem.

Naturlandskapet

Naturlandskapet skall bevaras genom ett representativt och rikligt urval av naturtyper, både naturliga och kulturpåverkade.

Det äldre odlingslandskapet

Det äldre odlingslandskapet, som i hög grad är format av människor och innehåller höga naturvärden, skall i så stor utsträckning som möjligt bevaras.

Rekreation och friluftsliv

Rekreation och friluftsliv för människans behov bör säkerställas i naturområden. Områdena bör vårdas och skötas så att nedslitning och störande inflytelser förhindras.

Varför behövs en naturvårdsplan?

Naturvårdsplanen är ett dokument där kommunens förhållanden i naturfrågor beskrivs. Naturvårdsplanen beskriver de områden i Trelleborgs kommun som har stora värden för naturvård och friluftsliv och som är representativa och kännetecknade för landskapet. Naturvårdsplanen är också ett viktigt underlag för den fysiska planeringen i kommunen samt ligger till grund för ställningstaganden i olika natur- och miljövårdsfrågor. Flera andra viktiga användningsområden för naturvårdsplanen är vid beslut om säkerställande enligt miljöbalken, i samband med styrning av ekonomiska insatser för bevarande och vård av värdefulla miljöer, vid tillämpningen av olika lagar inom naturvårdsområdet, i samband med verksamhetsplanering och budgetarbete samt vid information och råd till markägare, brukare och allmänhet.

Naturvårdsplanen är en del av kommunens miljöskyddsprogram. I miljöskyddsprogrammets åtgärdsdel diskuteras förslag till åtgärder och bevarande för naturvärden i Trelleborgs kommun. En naturvårdsplan skall bygga på ett bra inventeringsmaterial och innehålla områdesbeskrivningar, kartor och förslag till åtgärder och bevarande.

Inom Trelleborgs kommun bör strävan ur naturvårdssynpunkt dels vara att bibehålla, dels nyskapa så stor variation och biologisk mångfald i landskapet som möjligt. För att bevara naturvärdena i kommunen finns möjligheter att söka miljöstöd. Flera miljöstöd finns inom ramen för Europeiska unionens miljöprogram för att stödja miljövänlig markanvändning. Den markanvändning som det finns möjlighet att erhålla miljöersättning för är t ex permanenta gräsmarker på åkermark, kantzoner

(skydds-zoner) längs med vattendrag och återställande/anläggande av våtmark och småvatten på åkermark. Arealersättning kan lämnas enligt EU:s arealersättningsprogram om marken trädas, d.v.s. besås med fånggrödor. Region Skånes miljövårdsfond kan finansiera olika miljöprojekt som avser konkreta miljöåtgärder, tillämpad forskning, kartläggning och information.

Beddinge ängar

2. Bakgrundsmaterial

Denna naturvårdsplan bygger på kommunens förberedande naturvårdsplan (1987/88), kart- och fältstudier, länsstyrelsens naturvårdsplan för Malmöhus län (1975) samt dess aktualisering under 1992.

Viktiga underlag utgör även florainventeringar utförda av Projekt Skånes Flora och fågelinventeringar utförda av SkoF (Skånes Ornitologiska förening) i norra delen av kommunen.

Ett ovärderligt uppslagsverk vid utarbetandet av naturvårdsplanen har varit Trelleborgs Biologiska Förenings bok "Sveriges Sydligaste Natur". Fågelgruppen respektive Floragruppen inom Biologiska Föreningen har också bidragit med värdefulla uppgifter och inventeringsmaterial.

En särskild utredning, Ängs- och hagmarksinventering, utförd av länsstyrelsen på uppdrag av Naturvårdsverket har bidragit till att lokalisera och göra bedömningar avseende skyddsvärda områden. Syftet med inventeringen är att kartlägga de sista resterna av det hotade äldre kulturlandskapet. Miljönämnden i Trelleborgs kommun har tillsammans med länsstyrelsen inköpt IR-flygfoton över kommunen. Dessa har tolkats, och de mer värdefulla ängs- och hagmarkerna har fältinventerats. Denna inventering har inarbetats i naturvårdsplanen.

Ingen heltäckande inventering av insektslivet har utförts i kommunen. Små- och storfjärilar har inventerats i kommunen av Entomologiska sällskapet i Lund under mitten av 1980-talet.

Denna faktadel till naturvårdsplanen är omarbetad från underlagsmaterial för

Smygehamn

naturvårdsplan 1993. Faktadel till naturvårdsplan är reviderad 2001. Uppgifter i underlagsdelen till naturvårdsplanen har även hämtats från miljövårdsprogrammet för Skåne 1995 samt från länsstyrelsens förslag till naturvårdsprogram, remissupplaga 1995. Uppgifter från den

pågående småvatteninventeringen i kommunen har också använts i naturvårdsplanen.

3. Naturvårdslagstiftning

Miljöbalken

Miljöbalken har ersatt flera tidigare lagar inom naturvårdsområdet.

Första avdelningen: ”Övergripande bestämmelser”

Kap. 3 § 1

”Mark- och vattenområden skall användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde skall ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning.”

Kap. 3 § 3

”Mark- och vattenområden som är särskilt känsliga från ekologisk synpunkt skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön.”

Områden som kan betecknas som ekologiskt särskilt känsliga inom kommunen är presenterade på sidan 41 och på karta i bilaga 5.

Kap. 3 § 6

”Mark- och vattenområden samt fysisk miljö i övrigt som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön. Behovet av grönområden i tätorter och i närheten av tätorter skall särskilt beaktas.

Områden som är av riksintresse för naturvärden, kulturminnesvärden eller friluftslivet skall skyddas mot åtgärder som avses i första stycket.”

Områden som kan betecknas som riksintressanta för naturvården inom kommunen är presenterade på sidan 46 och på karta i bilaga 2.

Kap 4 § 1

De områden som anges i 2-8 §§ är, med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns i områdena, i sin helhet av riksintresse. Exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön får komma till stånd i dessa områden endast om de inte möter något hinder enligt 2-8 §§ och om det kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar områdenas natur- och kulturvärden.

Bestämmelserna i första stycket och 2-6 §§ utgör inte hinder för utvecklingen av befintliga tätorter eller av det lokala näringslivet eller för utförande av anläggningar som behövs för totalförsvaret. Om det finns särskilda skäl utgör bestämmelserna inte heller hinder för anläggningar för utvinning av sådana fyndigheter av ämnen eller material som avses i 3 kap 7§ andra stycket.

Andra avdelningen. Skydd av naturen

Allemansrätt m m

Kap 7 § 1

Var och en som utnyttjar allemansrätten eller annars vistas i naturen skall visa hänsyn och varsamhet i sitt umgänge med den.

Kap 7 § 4 Naturreservat

"Ett mark- eller vattenområde får av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet.

Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat."

Kap 7 § 5

"I ett beslut om att bilda naturreservat skall skälen för beslutet anges. I beslutet skall också anges de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet, såsom förbud mot bebyggelse, uppförande av stängsel, upplag, schaktning, täkt, uppodling, dikning, plantering, avverkning, jakt, fiske och användning av bekämpningsmedel. En inskränkning får innebära att tillträde till området förbjuds under hela eller delar av året.

Om det senare visar sig finnas nya skäl eller behövas ytterligare inskränkningar för att uppnå syftet med skyddet, får länsstyrelsen eller kommunen meddela beslut om detta."

Kap 7 § 6

"Om det behövs för att tillgodose syftet med ett naturreservat, får länsstyrelsen eller kommunen förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla sådana intrång som att det inom området

1. anläggs vägar, parkeringsplatser, vandringsleder, raststugor, tältplatser, badplatser, sanitära inrättningar eller liknande anordningar,
2. bereds tillträde till mark för allmänheten där allmänheten annars inte har rätt att vistas,

3. utförs gallring, röjning, slåtter, plantering, betesdrift, avspärning eller liknande åtgärder, eller
4. genomförs undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.”

Kap 7 § 7

”Länsstyrelsen eller kommunen får helt eller delvis upphäva beslut som den har meddelat enligt 4-6 §§, om det finns synnerliga skäl.

Länsstyrelsen eller kommunen får meddela dispens från föreskrifter som den har meddelat för ett naturreservat, om det finns särskilda skäl. Ett beslut om dispens upphör att gälla, om den åtgärd som avses med dispensen inte har påbörjats inom två år eller avslutats inom fem år från den dag då beslutet vann laga kraft.

Att regeringens tillåtelse behövs i vissa fall innan det beslutas om upphävande eller dispens för ett sådant särskilt skyddsområde eller särskilt bevarandeområde som anges i 28 § följer av 29 §.

Beslut om upphävande eller dispens får meddelas endast om intrånget i naturvärdet kompenseras i skälig utsträckning på naturreservatet eller på något annat område.”
Kommunens naturreservat vid, Dalköpinge ängar ligger vid kusten strax väster om Gislövs hamn. Det öppna betade ängsområdet på 25 ha förvaltas av länsstyrelsen i samråd med kommunen.

Beddinge Hed, Bedinge gamla golfbana, är belägen söder om riksväg 9 i Beddingestrand och är fastställt som naturvårdsområde enligt tidigare lagstiftning. Tidigare naturvårdsområde betraktas enligt miljöbalken som naturreservat. Beteckningen naturvårdsområde för Beddinge Hed kommer t v att bibehållas.

Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken

§ 3

Länsstyrelsen eller kommunen skall fastställa en skötselplan för ett naturreservats eller kulturresevatets långsiktiga vård. En skötselplan skall ingå i varje beslut om bildande av naturreservat eller kulturresevat. Om det finns särskilda skäl, får skötselplanen fastställas efter det att beslutet om bildande av reservatet har fattats.

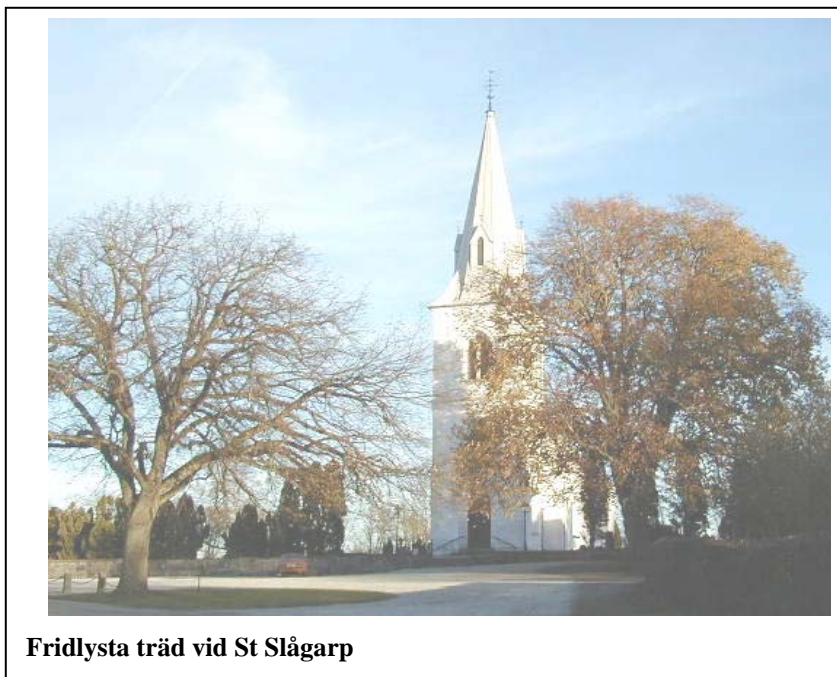
Naturminne

Kap 7 § 10

”Ett särpräglad naturföremål får av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturminne, om det behöver skyddas eller vårdas särskilt. Förklaringen får omfatta även det område på marken som krävs för att bevara naturföremålet och ge det behövligt utrymme.

Vad som i 5-8 §§ föreskrivs om naturreservat skall gälla för naturminnen.”

Syftet med ett beslut om naturminne är att skydda enskilda naturföremål.

Fridlysta träd vid St Slågarp

Naturminnen består i de allra flesta fall av enstaka träd eller grupper av träd. Idag avsätts inga naturminnen eftersom det inte är intressant att skydda enstaka objekt. Det är istället hela naturmiljöer som skyddas genom bildande av naturreservat. Norr om Stora Slågarp by finns en ek och en lind, som är

fridlysta som naturminne i kommunen.

Biotopskyddsområde

Kap 7 § 11

Mindre mark- eller vattenområden som utgör livsmiljö för hotade djur- eller växtarter eller som annars är särskilt skyddsvärda får av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer förklaras som biotopskyddsområde. Sådana förklaringar får avse enskilda områden eller samtliga områden av ett visst slag inom landet eller del av landet.

Inom biotopskyddsområde får inte bedrivas verksamhet eller vidtas åtgärder som kan skada naturmiljön. Om regeringen förordnar att samtliga områden av visst slag skall vara biotopskyddsområden, får den i samband med beslutet meddela föreskrifter om att dispens kan medges för sådan verksamhet eller sådana åtgärder. Dispens får endast medges om det finns särskilda skäl.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får vidta de åtgärder som behövs för att vårda biotopskyddsområde. Innan det vidtas någon åtgärd skall den som äger eller har särskild rätt till området underrättas särskilt.

Ett beslut om biotopskyddsområde skall gälla omedelbart även om det överklagas.

Förordning 1998:1252 om områdesskydd enligt miljöbalken m m

Biotopskyddsområde

§ 5

Sådana mark- eller vattenområden som anges i bilaga 1 utgör biotopskyddsområde enligt 7 kap 11 § första stycket miljöbalken.

Länsstyrelsen får medge dispens enligt 7 kap 11 § andra stycket miljöbalken, om det finns förutsättningar för det.

Länsstyrelsen får vidta de åtgärder som behövs för att vårda dessa biotopskyddsområden.

Biotopskydd som avses i §5

Allé vid Stora Markie

Alléer: "Lövträd planterade i en enkel eller dubbel rad som består av minst fem träd längs en väg eller i ett övrigt öppet landskap. Träden skall till övervägande del utgöras av vuxna träd."

Pilevallar: "Hamlade pilar i en rad som består av minst fem träd med ett inbördes avstånd av högst 100 meter i en i övrigt öppen

jordbruksmark eller invid en väg där marken mellan pilträden är plan eller upphöjd till en vall, eller av tre träd, om vällen är väl utbildad, mer än 0,5 meter hög och två meter bred. Biotopen omfattar trädradens längd med den bredd den vidaste trädkronans projektion på marken utgör. För det fall vällen är bredare än trädkronans projektion på marken omfattar biotopen vällen i sin helhet."

Stenmurar i jordbruksmark: "Uppbyggnader av sammanpassade, på varandra lagda stenar, som har en tydlig, långsträckt utformning i naturen."

Odlingsrösen i jordbruksmark: "På eller i anslutning till jordbruksmark upplagda ansamlingar av stenar med ursprung i jordbruksdriften."

Åkerholmar: "Holmar av natur- eller kulturmark med en areal av högst 0,5 ha som omges av åkermark eller kultiverad betesmark

Småvatten och våtmarker i jordbruksmark: "Småvatten och våtmarker med en areal av högst ett hektar i jordbruksmark, som ständigt håller ytvatten eller en fuktig markyta såsom kärr, gölar, våtar, översilningsmarker, kalkällor, mägergravar, öppna diken och dammar. Arealbegränsningen avser inte linjära element som öppna diken. Dammar anlagda för bevattningsändamål innefattas inte i denna biotop."

Källor med omgivande våtmark i jordbruksmark: "Områden i terräng där grundvatten koncentrerat strömmar ut och där den våtmark som uppkommer till följd av det utströmmande vattnet högst uppgår till ett hektar."

Biotopskyddsområde förklarade av skogsvårdsstyrelsen

§ 6

Skogsvårdsstyrelsen får inom områden som omfattas av bestämmelserna i skogsvårdslagen (1979:429) förklaras sådana särskilt skyddsvärda mark- eller vattenområden som anges i bilaga 2 som biotopskyddsområden enligt 7 kap 11§ första stycket miljöbalken. I skogsvårdsstyrelsens beslut skall gränserna för biotopskyddsområdet anges.

Skogsvårdsstyrelsen får besluta om sådana åtgärder skall vidtas som behövs för att vårda dessa biotopskyddsområden (Förordning 1999:1202)

§ 7

Biotopskyddsområde förklarade av länsstyrelsen

Länsstyrelsen får förklara rik- och kalkkärr i jordbruksmark, ängar eller naturbetesmarker som biotopskyddsområden. Länsstyrelsen får meddela sådana beslut även för naturliga bäckfåror och ras- eller bergbranter för mark som inte omfattas av skogsvårdslagen (1979:429). I länsstyrelsens beslut skall gränserna för biotopskyddsområdet anges.

Länsstyrelsen får besluta om att sådana åtgärder skall vidtas som behövs för att vårda dessa biotopskyddsområden.

Skydd för landskapsbild

Förordnanden enligt 19 NVL, som är beslutade före den 1 januari 1975 har tillkommit för att skydda landskapsbild. Besluten innehåller enkla föreskrifter som reglerar vissa verksamheter, t ex bebyggelse, utfyllnad, schaktning eller skogsplantering. Föreskrifterna är vanligen dispensabla, dvs. verksamheter får inte utföras utan länsstyrelsens tillstånd. Till dessa områden med landskapsbildsskydd finns inte någon skötselplan.

Idag avsätts inga områden med landskapsbildsskydd utan det har ersatts med andra skyddsformer.

Strandpartierna runt Börringesjön, del av backlandskapet väster om Klörup och delar av kuststräckan öster om Trelleborgs tätort har landskapsbildsskydd.

Strandskyddsområde

Kap 7 § 13

Strandskydd råder vid havet och vid insjöar och vattendrag.

Syftet med strandskyddet är att trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och att bevara goda livsvillkor på, land och i vatten för djur- och växtlivet.

Kap 7 § 14

Strandskyddet omfattar land- och vattenområdet intill 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd (strandskyddsområde). Området får av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer utvidgas till högst 300 meter från strandlinjen, om det behövs för att tillgodose något av strandskyddets syften.

Ett beslut om att utvidga strandskyddet skall gälla omedelbart även om det överklagas.

Kap 7 § 15

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får förordna att ett strandområde som uppenbart saknar betydelse för att tillgodose strandskyddets syften inte skall vara omfattat av strandskydd.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får förordna att ett strandskyddsområde som avses ingå i en detaljplan eller omfattas av områdesbestämmelser enligt plan- och bygglagen (1987:10) inte längre skall vara omfattat av strandskydd, om det finns särskilda skäl. Upphör området att ingå i detaljplan eller att omfattas av områdesbestämmelser inträder åter strandskydd.

Kap 7 § 16

Inom strandskyddsområde får inte

1. nya byggnader uppföras,
2. byggnader ändras så att de kan tillgodose ett väsentligen annat ändamål än de tidigare har använts till,
3. grävningsarbeten eller andra förberedelsearbeten utföras för bebyggelse som avses i 1 och 2,
4. andra anläggningar eller anordningar utföras som hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt eller som väsentligen försämrar livsvillkoren för djur- eller växtarter, eller
5. andra åtgärder vidtas som väsentligen försämrar livsvillkoren för djur- eller växtarter.

Kap 7 § 17

Förbuden i 16 § gäller inte

1. om byggnader, anläggningar, anordningar eller åtgärder som behövs för jordbruket, fisket, skogsbruket eller renkötseln och som inte tillgodoser bostadsändamål, eller
2. verksamheter eller åtgärder som har tillstånd av regeringen enligt 17 kap 1,3 eller 4§ eller till vilka tillstånd har lämnats enligt denna balk enligt föreskrifter meddelade med stöd av denna balk.

Regeringen är den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva att förbuden i 16§ inte skall gälla sådana byggnader, anläggningar eller anordningar som utgör komplement till bebyggelse på en tomtplats och som förläggs längre från stranden än huvudbyggnaden.

Kap 7 § 18

Länsstyrelsen får meddela dispens från bestämmelserna i 16§, om det finns särskilda skäl. Om dispens meddelas, skall länsstyrelsen bestämma i vilken utsträckning mark får tas i anspråk som tomt eller annars användas för det avsedda ändamålet.

Ett beslut om dispens upphör att gälla, om den åtgärd som avses med dispensen inte har påbörjats inom två år eller avslutats inom fem år från den dag då beslutet vann laga kraft.

Natura 2000**Kap 7 § 28****Särskilda skydds- eller bevarandeområden**

Regeringen får förklara ett naturområde som särskilt skyddsområde om området enligt rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar, senast ändrat genom kommissionens direktiv 97/49/EG är särskilt betydelsefulla för skyddet av sådana fåglar.

Ett område som av Europeiska gemenskapernas kommission har utpekats som ett område av intresse för gemenskapen skall av regeringen förklaras som särskilt bevarandeområde enligt rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, senast ändrat genom rådets direktiv 97/62/EG. Regeringen får efter samråd med kommissionen upphäva en förklaring enligt första eller andra stycket, om områdets naturvärden inte längre motiverar en sådan förklaring.

Förordning 1998:1252 om områdesskydd enligt miljöbalken m m

§17

De områden som enligt beslut av Europeiska gemenskapernas kommission skall ingå i Natura 2000, skall förtecknas enligt 15§ och snarast av Naturvårdsverket för regeringen föreslås som ett särskilt bevarandeområde. I förteckningen skall även ingå områden som föreslagits av regeringen som särskilda bevarandeområden enligt rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, senast ändrat genom rådets direktiv 97/62/EG.

Myndigheterna skall prioritera skyddsarbetet för dessa områden mot bakgrund av den betydelse området har för att möjliggöra att en gynnsam bevarandestatus bibehålls eller återställs för berörda livsmiljöer och arter.

Med begreppet *bevarandestatus för en livsmiljö* avses summan av de faktorer som påverkar en livsmiljö och dess typiska arter och som på lång sikt kan påverka dess naturliga utbredning, struktur och funktion samt de typiska arternas överlevnad på lång sikt. En livsmiljös bevarandestatus anses gynnsam när

- dess naturliga eller hävdbetingade utbredningsområde och de ytor den täcker inom detta område är stabila eller ökande.
- den särskilda struktur och de särskilda funktioner som är nödvändiga för att den skall kunna bibehållas på lång sikt finns och sannolikt kommer att finnas under en överskådlig framtid, och
- bevarandestatusen hos dessa typiska arter är gynnsam.

Med begreppet bevarandestatus för en art avses summan av de faktorer som påverkar den berörda arten och som på lång sikt kan påverka den naturliga utbredningen och mängden hos dess populationer. En arts bevarandestatus anses gynnsam när

- uppgifter om den berörda artens populationsutveckling visar att arten på lång sikt kommer att förbli en livskraftig del av sin livsmiljö,
- artens naturliga eller hävdbetingade utbredningsområde varken minskar eller sannolikt kommer att minska inom en överskådlig framtid, och
- det finns och sannolikt kommer att fortsätta att finnas en tillräckligt stor livsmiljö för att artens populationer skall bibehållas på lång sikt.

Jordbruksverket har utarbetat föreskrifter där detaljer angående naturvårdshänsyn är beskrivna. De gäller bl a odlingslandskapets inslag av märkegravar och stengården/rågångar etc. Trots starka formuleringar om hänsyn är efterlevnaden emellertid svag.

Tredje avdelningen: Särskilda bestämmelser om vissa verksamheter

Täkter, jordbruk och annan verksamhet

Kap 12 § 1

Det krävs tillstånd av länsstyrelsen för täkter av berg, sten, grus, sand, lera, jord, torv eller andra jordarter. För husbehov får dock markinnehavare vidta sådana åtgärder utan

tillstånd, om inte annat följer av föreskrifter som har meddelats med stöd av andra stycket.

Regeringen får föreskriva att åtgärder enligt första stycket för markinnehavarens husbehov inte får vidtas utan tillstånd. Tillståndsplikt enligt detta stycke får föreskrivas om åtgärderna kan antas motverka hushållningen av de i första stycket angivna naturresurserna eller medföra en icke obetydlig skada på miljön.

Första och andra stycket gäller inte

1. åtgärder i vattenområden som kräver tillstånd enligt 11 kap
2. täkt av torv som bearbetningskoncession har lämnats för enligt lagen (1985:620) om vissa torvfyndigheter.

Kap 12 § 2

Vid prövning av en ansökan om tillstånd till täkt skall behovet av det material som kan utvinnas vägas mot de skador på djur- och växtlivet och på miljön i övrigt som täkten kan befaras orsaka. Tillstånd får inte lämnas till en täkt som kan befaras försämra livsbetingelserna för någon djur- eller växtart som är hotad, sällsynt eller i övrigt hänsynskrävande.

Vid prövning av en ansökan om tillstånd för täkt av matjord skall beaktas behovet av bruksbar jordbruksmark.

Kap 12 § 8

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva att jordbruksmark får tas ur jordbruksproduktion först efter anmälan till länsstyrelsen, om inte åtgärden är av ringa betydelse för jordbruk på bruksenheten eller för natur- och kulturmiljön.

Första stycket gäller inte om marken tas i anspråk för verksamhet vars tillåtlighet har prövats i särskild ordning.

Förordning 1998:915 om miljöhänsyn i jordbruket

Hänsyn till natur- och kulturvärden

§ 4

Föreskrifter som avses i 12 kap 8§ miljöbalken om en hänsyn till natur- och kulturvärden som skall tas vid skötsel av jordbruksmark och vid annan markanvändning i jordbruket meddelas av jordbruksverket efter samråd med Naturvårdsverket och Riksantikvarieämbetet.

Andra lagar som styr naturvärden

Skogsvårdslagen (1979:429)

§ 22 Ädellövskog

Dessa bestämmelser syftar till att bevara landets ädellövskogar för framtiden. Med ädla lövträd avses de inhemska trädslagen alm, ask, avenbok, bok, ek, fågelbär, lind och lönn. Efter slutavverkning i skogsbestånd skall ny ädellövskog anläggas på området. I norra delen av kommunen bedrivs i viss omfattning skogsbruk. Vid vissa skötselarbeten, bl a markberedning, har konflikter mellan naturvårdsintressena förekommit inom mindre skogsområden. Samråd har då ägt rum med ansvarig skogsinspektör, markägare och naturmyndigheter.

§ 30

"Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om den hänsyn som skall tas till naturvårdens intressen vid skötseln av skog, såsom i fråga om hyggens storlek och utläggning, beståndsanläggning, kvarlämnade av träd- och trädssamlingar, gödsling, dikning och skogsbilvägars sträckning."

"Bemyndigandet medför inte befogenhet att meddela föreskrifter som är så ingripande att pågående markanvändning avsevärt försvåras."

Naturvårdsinriktade skogsbruksplaner (NISP)

Naturvårdsinriktade skogsbruksplaner (NISP) kan vara ett alternativ för områden där hänsyn måste tas till naturvården eller det rörliga friluftslivet. För att en NISP skall ha någon säkerställande funktion krävs att det upprättas ett avtal om att skogsägaren skall följa de förslag som anges i planen.

Naturvårdsinriktade skogsbruksplaner (NISP) kan vara lämpliga för känsliga skogsmiljöer t ex ädellövsskogar samt flitigt använda rekreationsområden. En NISP är i grunden en vanlig skogsbruksplan som fått utökat och något ändrat innehåll genom att natur- och kulturvårdens intressena anges och beaktas i planen. Det gäller ofta att spara döda träd och att begränsa hyggesarean.

En skogsägare är dock inte skyldig att följa en skogsbruksplan, och då heller inte en NISP. För att en NISP skall ha någon säkerställande funktion krävs att det upprättas ett avtal om att skogsägaren skall följa de förslag som anges i planen. För att säkert skydda ett skogsområde krävs dock oftast ett förordnande enligt naturvårdslagen eftersom skogsvårdslagen annars kräver att skogen skall skötas rationellt.

Våtmarker/fuktskogar, blandskog, ihåliga-döda träd, skydds zoner och svårföryngrade ytor (impediment) är ofta viktiga för naturvården, men ingrepp görs inte sällan i dessa i strid mot föreskrifterna i NISP.

Fornminneslagen

Denna lag ger ett starkt skydd åt fornlämningar såsom gravhögsområden i och kring byarna på Söderslätt. Förutom att fornminnena utgör värdefulla inslag i landskap bilden ur estetisk synpunkt, fungerar de också som tillflyktsplatser för flora och fauna.

Naturförhållanden

Slätt med jordbruksmark av riksintresse

Kommunen tillhör det utpräglade skånska slättlandskapet med ett kuperat back- och sjölandskap i norr där kommunens högsta punkt Asbjer, ca 100 m ö h, ligger strax söder om Börringesjön.

Pilevall på Söderslätt

Pilevallar tillhör det under 1700-talet skapade kulturlandskapet på slätten. Trädvegetation förekommer endast i anslutning till gårdar och småvatten. En del av de gamla alléerna och pilevallarna har fått ge efter för

storskaligheten i jordbruket.

Kommunen är en utpräglad jordbruksbygd med mark av riksintresse, klass 8-10, i nästan hela kommunen. Det intensiva odlingsutnyttjandet påverkar naturligtvis naturvärden och naturvården i kommunen.

Små impediment, såsom åkerholmar, dikesrenar, alléer och småvatten blir av stor betydelse för florans och faunan. Speciellt fåltviltet gynnas av sådana miljöer. Utan dessa s k "brukningshinder" skulle en stor del av naturvärdena i kommunen gå förlorade. Det är av största vikt att bevara, skydda och sammanbinda dessa "ekologiska öar" för att få ett omväxlande landskap och en levande natur i ett hårt exploaterat landskap.

Kust med yrkesfiske och fågellokal av riksintresse

Trelleborgs belägenhet vid kusten medför att fisket sedan historisk tid varit av stort intresse i kommunen. Kusten är av riksintresse för yrkesfisket, och kusten är även förökningsområde för flera ekonomiskt betydelsefulla fiskarter. Kusten är också av riksintresse ur häcknings- och rastningssynpunkt för fågel.

Längs med kusten finns tydliga effekter av övergödningen av havet i form av algbloomningar, syrefria döda bottenar samt förekomst av fintrådiga alger längs stränderna. Förutom kommunens egna utsläpp från industrier, trafik, lantbruk mm, sker det en betydande import av luftburna föroreningar. Markförsurningen är ett allvarligt hot för den biologiska produktionen, vilket satt sina spår på bl.a ädellövskogen i kommunens norra delar.

Allemansrättslig mark

Landarealen i Trelleborgs kommun uppgår till ca 34 000 ha och befolkningen i kommunen är omkring 38 000 personer (2000).

I kommunen är fördelningen 86% åker, 10% bebyggd mark, 2 % våtmark, 1% skog och 1% övrig mark av den totala ytan. Vidare har kommunen liksom resten av sydvästra Skåne mycket lite allemansrättslig mark, - 0.02 ha per person jämfört med t ex Stockholms kommun, som har 3.0 ha per invånare. Endast 2% av kommunens yta är allemansrättslig mark. Det finns skäl att värna om dessa områden för växt- och djurlivet samt för rekreation och friluftsliv.

4.1 Kultur och landskapshistorik

Kunskapen om kulturlandskapets utveckling är mycket viktig för förståelsen av naturens utseende och vård. All natur i södra Sverige är kulturpåverkad. Många av de mest artrika och uppskattade naturtyperna är ett resultat av tidigare generationers brukningsformer och kräver vård och skötsel för sin existens.

Den ursprungliga naturen började försvinna när människan började bruka jorden, men den natur som människan skapade blev mycket variationsrik. En lång rad arter kunde leva kvar och många nya arter vandrade in. Från omkring år 1000 fram till skiftena på 1800-talet såg landskapet i stort sett likadant ut och stabila vegetationstyper utvecklades.

De fornlämningar som finns i dag i kommunen förekommer ofta i och kring byarna. Gravhögsområden är av riksintresse för kulturminnesvården på Söderslätt. Dessa högar är från estetisk synpunkt ett värdefullt inslag i jordbrukslandskapet. Ur naturvårdssynvinkel är de värdefulla oaser för ett flertal växter som här funnit en sista tillflyktsort där de kan leva skyddade från gödsel- och bekämpningsmedel samt annan markanvändning. Högarna har starkt skydd av 1§ Fornminneslagen.

De tidiga spåren från människor kan vi idag bl a se vid Skateholm (bo- och gravplats från jägarstenåldern) samt gravhögarna från bondestenåldern och bronsåldern (4 200-400 fKr) på slätten. På karta i bilaga 12 återges riksintressena för kulturmiljövården i kommunen.

Beteslandskapet med dess utmarker har haft kontinuitet under lång tid. Genom by- och bondesamhällets expansion får vi ängs- och hagmarker, öppna ljunghedar med enebuskar samt stängslade inägor med slätteräng och skottskog. I början av 1700-talet tillhörde Trelleborgs kommun den sk slättbygden, så kallad för att skottskogar, betesmarker och ängar dominerade landskapet. I och med skiftesreformerna på 1700-1800-talen påbörjades en omfattande förändring som fortsatt fram till våra dagar.

Bysamhället splittras och inägorna odlas upp. Från mitten av 1800-talet sker omfattande utdikningar för att vinna ännu mer åkermark. Årtiondena runt sekelskiftet präglas bl a av mörglingen, dvs kalkrik lera sprids som en form av gödsel på åkermarken. I början av 1900-talet var stora delar av kommunen helt uppodlad.

Under 1900-talet sker en omfattande tätortsutveckling och detta tillsammans med en ökande mekanisering och användning av kemikalier leder till påtagliga förändringar av landskapet och dess biologiska artsammansättning. Förändringarna har gått snabbt och många arter och naturtyper har försvunnit och många är på väg att försvinna.

Olika landskapsvårdande åtgärder i kommunen kan medföra stora förändringar i rätt riktning i landskapet.

4.2 Berggrunden

Den relativt jämna berggrundsytan täcks av lösa jordlager. Små naturliga blottningar av berggrunden förekommer söder och sydost om Smygehuks fyr. Berggrunden är även blottad vid Stavstensudde och vid Fredshög, söder om Hallsjögård.

Kalkstensstrand öster om Böste

Övre delen av berggrunden består av Danienkalksten, vars mäktighet uppgår som mest till ca 40 meter vid Östra Torp. Danienkalkstenen anses ha bildats under den sk kriterioden, vilket inföll för ca 135-70 milj. år sedan. Rikligt med flinta förekommer bitvis och då speciellt i den blottade delen av berggrunden. Danienkalkstensens blottade delar är fattiga på fossil.

Kustlinjen har haft samma sträckning hela tiden efter den senaste inlandsisen. Däremot har vattennivån

skiftat och rester av den gamla stranden från Litorinahavet (ca 6-7000 år sedan) kan ses utmed hela sydkusten. Den består mest av en tydlig strandvall, dvs en av vågorna uppkastad vall av sten och grus, den sk Litorinavallen.

4.3 Jordarter

Moränen är den dominerande jordarten inom kommunen. Jordlagrens mäktighet varierar kraftigt mellan 5 och 40 meter. I Maglarp och längs kusten är jorddjupet mindre än 2 meter. I ett begränsat område i det nordöstra hörnet av kommunen (inom den interglaciära Alnarpsflodens brädder) uppgår mäktigheten i jordlagren till ca 100 meter. Moränytan följer i stora drag den underliggande berggrundens relief.

De glaciala avlagringarna består av moränlera (mycket bördigt), lerigt morängrus (mindre bördigt), och rullstensgrus (magert). De postglaciala jordarterna består av torvdy, gyttja och svämmlera (bördigt).

Moränen i området har varierande lerhalter men ligger i regel på 15-25%. Den minst leriga moräntypen, lerig sandig moig morän, finns spridd inom hela kommunen. Rikligast förekommer den längs kusten, men är relativt ovanlig inom de mest utpräglade slättområdena.

De unika dödissjöarna söder och norr om Landsvägen (riksväg 101) har bildats efter dödisblockens avsmältning. Lerhalten i moränen ökar i anslutning till de s k platålerorna, som förekommer inom främst backlandskapet. De glaciala finkorniga sedimenten i kommunen består av finmo och lera. Den glaciala leran förekommer dels uppe på kullarna som s k platålera, dels i en del mycket flacka och utbredda sänkor, framförallt i anslutning till moränslätten nordost om Södra Åby.

Platåleran förekommer rikligast i norra delen av kommunen, men uppträder även relativt långt söderut i främst den västra delen. De sydligaste fläckarna med glaciäleran på höjderna har påträffats i höjd med V.Tommarp. Platålerans mäktighet tycks genomgående vara liten. Ofta är den endast mellan 0,3 och 0,5 meter. Leran är då svår att skilja från moränlera.

I botten på orörda dödisgropar finns leror och gyttjor, som är övertäckta av ett torvlager. De flesta av dessa torvavlagringar är idag uppbrutna, vilket lett till att de små dödissjöarna återskapats.

Åsliknande bildningar påträffas mellan Maglarps gamla kyrka och Skegrie. Annars är inte egentliga rullstensåsar vanliga i kommunen. Ofta saknar isälvsavlagringarna överhuvudtaget egna former, eller också är de ansamlade i mjukt rundade och flacka kullar.

Längs kusten förekommer svallat ytskikt på morän till en nivå på 5 - 10 m över havet, dvs. lika högt som krönen på sydkustens postglaciala strandvallar. Svallsedimenten, som består av sand och stenig grus, är 0,5 - 8,5 meter mäktiga inom kommunen. De mäktigaste sedimenten har man längst i öster mellan Ö. Torp och Beddingestrand. Moränens blockhalt är låg, medan stenhalten är låg till måttlig. Kalkhalten i moränen varierar kraftigt. Vanligen är den översta 1,0 - 1,5 meter mäktiga delen av moränen vittrad och kalken urlakad. Finkorniga sjösediment, finmo, grov- och finlera samt gyttjelera och leryttja förekommer relativt allmänt i hela kommunen. Sedimenten fyller ut de lägsta partierna i de flacka dalgångarna i de sydvästra och sydöstra delarna samt i de små men ofta djupa svackorna och dödishålorna, som förekommer rikligt i framförallt den norra delen av kommunen.

Svämmsedimentens utbredning i kommunen är relativt begränsad. De förekommer nästan uteslutande som smala stråk i de trånga grunda dalfårorna, genom vilka kommunen till stor del fortfarande avvattnas. De flesta torvmarkerna utgörs av igenväxta småsjöar, företrädesvis dödisgropar i backlandskapet.

4.4 Hydrologi

4.4.1 Grundvatten

Grundvattnet är den underjordiska delen av vattnets kretslopp, d v s det vatten som finns i de lösa jordlagren och i berggrunden en bit under markytan.

Grundvattentillgången är god genom att den sedimentära berggrunden är partiellt vattenhållande. Trelleborgs kommun ligger sydväst om den s k Alnarpsströmmen.

Kommunen har stora grundvattenuttag från berggrunden i området sydväst om Alnarpsströmmen. Nitrathalten i borrade brunnar och i de kommunala täkterna inom kommunen är mycket låg. Kalkhalten är däremot hög och vattnet klassas enligt gällande

anvisningar som hårt till mycket hårt. Denna extremt höga hårdhet beror på kalkberggrunden och medför att buffringsförmågan mot sur nederbörd är god. Järnhalten är också hög, vilket kan ge problem med smakförändringar och missfärgning.

Mer om grundvatten finns beskrivet i särskilt underlagsmaterial delrapport "Vatten", som ingår i miljönämndens miljöskyddsprogram.

4.4.2 Limmiska miljöer (sötvatten)

4.4.2.1 Rinnande vatten

Större delen av kommunen avvattnas till Östersjön genom sex vattendragssystem på totalt 258 km². Mindre delar av kommunen avvattnas i norr genom Segeåns vattensystem, i väster genom bl.a Bernstorpsbäcken och i öster genom Vemmenhögsån och Dybäcksån.

Kommunens sex större vattendrag framgår av bilaga 6. De sex vattendragen mynnar i Östersjön i söder. Strandskydd råder vid fyra av vattendragen, Albäcksån, Dalköpingeån, Äspöån och Tullstorpsån. Miljöförvaltningen tar regelbundet vattenprover i åarna sedan 1988. De fysikalisk-kemiska analyserna tyder på att samtliga åar är kraftigt belastade av närsalter. Mer om åarnas status finns beskrivet i miljöförvaltningens årliga sammanfattning om vattenundersökningar.

Dalköpingeån utgör idag en av Sydsveriges bästa reproduktionsvatten för havsöring (*Salmo trutta*). Ett aktivt vattenvårdsarbete pågår i och kring vattendraget av en fiskevårdsförening. Biotopförbättringar (lekbottnar, strömkoncentratorer, rensning, skyddsplantering m m), har anordnats längs Dalköpingeån. Även vid Albäcksån och Ståstorpsån håller ett aktivt vattenvårdsarbete på att startas upp. Fiskevårdsföreningar har nyligen bildats för att genom miljöförbättrande åtgärder skapa bättre förhållanden för fisket, främst havsöring, i åarna.

4.4.2.2 Småvatten och våtmarker

Det skånska landskapet har historiskt till betydligt större del än i dag bestått av sjöar, småvatten, kärr, mossar, fuktiga ängsmarker och vattendrag. I början av 1800-talet fanns i Trelleborgs kommun ca 8 000 ha våtmark och den utgjorde bortåt en fjärdedel av landytan. I dag återstår ca 700 hektar, d v s mindre än 10%. Från ekologisk synpunkt är det mycket angeläget att återskapa våtmarker. Den sammanlagda arealen våta områden har minskat och vattendragen har rätats ut och fördjupats. Andelen täckdikad areal uppgår till ca 30% av jordbruksmarken i kommunen. Den tid det tar för vattnet att rinna ut i havet har förkortats betydligt. Även markens förmåga att magasinera vatten under perioder av kraftig nederbörd har minskat. Under perioder med ringa nederbörd t ex under sommarhalvåret blir flödet begränsat och åar och vattendrag kan helt torka ut. Många för Skåne karaktäristiska djur och växter har minskat i både utbredning och antal som en följd av torrläggningen av deras livsmiljöer.

Ett småvatten är en vattenfylld spricka eller hålighet i landskapet, vars storlek varierar mellan ca 100 m² och 10 000 m². Småvattnen, ca 1 000 st i antal, finns utspridda i kommunen, främst i backlandskapet i området kring Landsvägen (riksväg 101), se

bilaga 6 och 7.

Småvatten vid Lilla Slågarp

Småvattnen är de enda permanenta ytvattenmiljöerna som finns inom kommunen med undantag av en liten del av södra Börringesjön. Många småvattnen (ca 30%) har

försvunnit under de två senaste decennierna. Småvattnen kan vara av olika slag, exempelvis dödisgropar, mörkelgravar och lertäkter. De flesta sk dödisgroparna är rester från istiden. Andra typer av småvatten är mörkelgravar, torvtäkter, korvsjöar (uppkomna genom avknoppning av meandrande vattendrag), översvämningssjöar och instängda laguner. Småvatten kan också vara av människan anlagda exempelvis bevattningsdammar och branddammar. Småvattnens värde för fåglar som rast- och häckningslokaler är mycket stort. En ridå av träd och buskar runt småvattnet ökar förutsättningarna för småvattnet att fungera som en viltreservoar i jordbrukslandskapet. Däggdjur, bl a fälthare, kanin och rådjur utnyttjar småvattnen för sina behov av vatten att dricka. Ett småvatten kan också hysa flera fiskarter, groddjur och kräftdjur. Utsättning av fisk och/eller kräftor i naturliga eller äldre småvatten får inte ske i områden av kommunen med hotade arter såsom fridlysta groddjur. Samråd skall alltid ske med naturvårds- respektive fiskemyndigheten.

En damminventering för att studera betydelsen av fisksamhällets sammansättning för förekomsten av andra organismer pågår sedan 1990 av forskare vid Lunds Universitet. En del av de inventerade dammarna finns inom kommunen i backlandskapet. Det finns gott om fisk i de flesta av dammarna, ända upp till åtta arter per damm. Gädda, abborre, ål, mört, sarv, braxen, sutare, ruda och groplöja har påträffats i olika utsträckning i flera dammar.

Hittills har endast småvatten i delar av kommunen, främst inom backlandskapet, inventerats. (länsstyrelsen, 1988). Hoten mot småvattnen, som framkom vid denna inventering, var igenfyllning av sten och/eller skräp (ca 50%) samt igenväxning. Miljöförvaltningen har 1995 påbörjat en heltäckande kartering och inventering av småvattnen i kommunen. Med hänsyn till det stora antalet småvatten beräknas inventeringen pågå under flera år framöver.

De stora småvattensystemen, Åmossarna och Ugglarpsmosse, är strandskyddade enligt miljöbalken. Exempel på andra större skyddsvärda småvatten är Sotemosse, Ylemosse och Sumpen.

För samtliga småvatten föreligger ett generellt biotopskydd, eftersom de är av stort ekologiskt värde för växt- och djurliv samt för landskapsbild. I småvatten sker dessutom reduktion av närsalter genom de naturliga reningsprocesser som vattnet genomgår.

I länets våtmarksinventering finns 7 st våtmarker på totalt 56 ha upptagna som speciellt skyddsvärda för Trelleborgs kommun. Av dessa finns det ett särskilt värdefullt objekt, Dalköpinge ängar (klass 1). Ängarna är ekologiskt stabila och orörda samt har en väl utbildad vegetationstyp.

Tre av våtmarkerna är bedömda som värdefulla, klass 2, nämligen Åmossarna, Fågelviksängar och ett mindre kärr öster om Boste läge. Resten av våtmarkerna har klassificerats i klass 3 och har vissa naturvärden.

Kärr och fukthedar resp. ängar har mycket liten utbredning idag inom sydvästra Skåne. Alkärr kan i små fragment återfinnas på platser där det sannolikt ursprungligen funnits alskog, bl.a vid Ugglarps mosse. Fukttäng förekommer i areellt liten omfattning, men är allmänt utspridd inom framför allt backlandskapet och vid kusten. Totalt finns det ca 700 hektar öppen våtmark, vilket motsvarar knappt 2 % av kommunarealen.

Inom kommunen finns sötvattenstrandängar (mader) vid Åmossarna, Grönby, Anderslöv, Börringesjön, Dalköpingeåns och Tullstorpsåns nedre lopp, Fågelviksängar och på Dalköpingeängar.

Det senare området utgörs av en kärr- och fuktäng i Gislövsåns gamla lopp innanför en bred strandvall. Dalköpingeängar är vidare exempel på ett område mellan Litorinavallen och havet, den gamla havsbotten, där uppvällande grundvatten gett upphov till ett intressant rikkärr med orkideér.

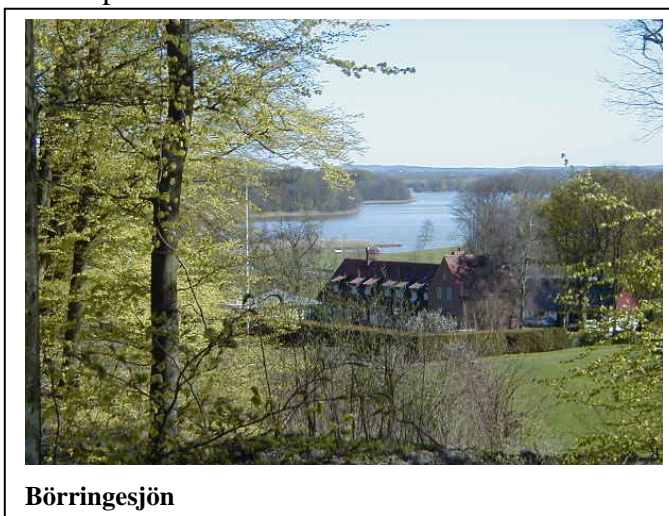
Smyge kärr är ett på konstgjord väg extremrikt kärr. Den fd grustäkten har en orkidérik terräng.

Vid Fågelviksängar, där området är mycket flackt, har havet bildat en lagun intill Albäcksåån. Området har vissa drag av marskland. Detta innebär att havet vid högvatten översvämmar området, vilket ger områdets floristiska särdrag.

Bakom det högre liggande dynamrådet, vid Tullstorpsåns utlopp, fanns under Litorinatiden likaså en lagun. Numera utbreder sig här bl a en mycket värdefull betad fuktäng av tuvtåtelstyp, Beddinge ängar. Välbevarade rester av ängsvattning finns kvar i form av ett dikessystem på ängarna.

Se vidare karta över våtmarker i bilaga 7 samt i kap. 12, "beskrivning över skyddsvärda naturområden".

Även på vissa andra ställen finns sämre dränerade områden innanför den strandnära zonen. Ett sådant område påträffas mellan Smygehuk och Beddingestrand intill Äspöån, vid Äspöholm.

Börringesjön

Inom kommunen finns inga större sjöar. Endast en mindre del av Börringesjön, ca 0,5 km², ligger innanför kommungränsen.

Börringesjön är den största av de sydvästska sjöarna. Den är grund och ligger i ett relativt öppet landskap, vilket gör att vågor kan grumla upp ytsediment. Den har en mycket kort omsättningstid (0.5 år), men ett relativt stort tillrinningsområde inom i huvudsak Svedala kommun (40 km²). Avrinning sker till Segeå

som mynnar i Lommabukten i Öresund. Sjön är mycket näringsrik och planktonförekomsten är betydande under sommarhalvåret. Sjön har de högsta totalfosfor - och totalkvävehaltererna bland de sjöar som undersökts av SYSK (Sydvästra Sjökommittén) sedan 1972. Trots minskade utsläpp till sjön efter anslutning av det närliggande slakteriets avlopp till kommunens avloppsreningsverk 1983, har förhållandena inte märkbart förbättrats. Det lokala problemet i den södra delen av sjön är den igenväxning av vattenytan som pågår p.g.a. den täta vassvegetationen. Det beror på flertal faktorer, bl a tillförsel av näringsrikt avloppsvatten från punktkällor och diffusa källor, ett allmänt näringsrikt tillstånd orsakat av sjöns läge i ett näringsrikt jordartsområde och ett flertal vattenståndssänkningar under 1900-talet. I sjön bedrivs yrkesfiske på aborre, gös, gädda och i mindre omfattning ål. Sparsam förekomst av ål förklarar god tillgång på kräftor. Sjön klassas dock som mindre bra för fisk p.g.a. sämre temperatur-, syremättnads- och pH-förhållanden.

4.4.3 Marin miljö

Kunskapen om havsbottenarna och de ekologiska aspekterna på södra Östersjön är bristfällig. För att undersöka kustvattnens status och utveckling bildades 1992 kustvattenvårdsförbund i de sydliga kommunerna Vellinge, Trelleborg, Skurup och Ystad. Medlemmar i förbundet är företag och kommuner längs med södra Östersjökusten. Verksamheten bedrivs i form av ett kontrollprogram. För att kartlägga tillståndet i kustvattnen genomförs provtagningar av kem-fysiska, biologiska resp. toxikologiska parametrar.

Bland de biologiska parametrarna som undersöks är bl a ålgräs. Ålgräs är en blommande växt som förekommer i de grundare havsområdena i Östersjön. Ålgräs har stor ekologisk betydelse och erbjuder livsrum för många organismer. Den kan under gynnsamma omständigheter bilda stora undervattensängar.

Stora mängder fintrådiga alger har under senare år orsakat olägenheter längs Sydkusten. Vid nedbrytningen av algerna uppkommer luktolägenheter och problem längs badstränderna. De allt större utsläppen och högre nivåerna av näringsämnen i kustvattnen längs Sydkusten har inneburit att mängderna av fintrådiga alger har ökat. Sydkustens Vattenvårdsförbund försöker hitta en metod där övergödning och effekterna av en minskad näringsbelastning i kustvattnen kan studeras genom mätning av mängden fintrådiga alger. Fintrådiga alger är ettåriga grön- eller rödalger som förs med strömmar och vindar och samlas vid stränderna. Den dåliga lukten bildas i samband med nedbrytningen av algerna.

Rödalger vid sydkusten

Sydkusten karakteriseras av en helt öppen kustlinje där den förhärskande ytströmmen är västgående. Kommunens kust består till största delen av områden med sand och sanddyner, dock finns mindre områden längs kusten med morän och sten. Långgrunda bottnar med en riklig

produktion av fisk, framförallt plattfisk, dominerar kusten.

Salthalten är låg (omkring 7-9 promille) och relativt stabil. Den låga salthalten medför att antalet arter är begränsat. Även antalet algararter är lägre vid sydkusten än längre upp vid västkusten.

Skånes sydkust utgör en del av södra Östersjön som idag är påverkat av övergödning av näringsämnena kväve och fosfor och av gifter som PCB och DDT, vilka lagras upp i organismer.

Den långa omsättningstiden (det tar 30-50 år för vattnet att bytas ut) och förhållandet att flera växt- och djurarter lever på gränsen för sin utbredning pga den låga salthalten, gör att havsområdet är extra känsligt för olika föroreningar.

Med ökad kännedom om bottenarna kan vissa speciellt känsliga områden bli aktuella för skydd utanför kommunens kust. Beträffande utbyggnad i havet bör sådan alltid föregås av en miljökonsekvensanalys. T ex i samband med den utbyggnad av vindkraft som planeras vid Kriegers Flak några mil utanför sydkusten.

4.5 Växtlighet

Den sydvästligaste delen av Skåne är starkt uppodlad och intensivt brukad (ca 86% åkermark). Området används till större delen för livsmedelsproduktion och de dominerande grödorna är spannmål, betor och raps. Endast små rester av orörda

områden finns kvar, då regionen nästan är helt kulturpåverkad. Pilevallar, dikesrenar och vägkanter är exempel på tillflyktsorter för en alltmer utarmad och undanträngd flora.

4.5.1 Skogen

Den typ av bokskog som finns i kommunen tillhör huvudsakligen den skånska ängsbokskogen. Den växer på de näringsrika ler- och moränjordarna i den norra delen av kommunen, och är för övrigt vanlig i södra Skåne. Bokskogsarealen var starkt krympande fram till bokskogslagens tillkomst 1974. Enligt denna lag skulle ny bok återplanteras vid avverkning. Bestämmelser för skydd av ädellövskog infördes 1984 i den skånska ädellövskogslagen. Bestämmelserna syftar till att bevara skogsbestånd som utgörs av ädla lövträd till minst 70% och vars areal är minst ett halvt hektar.

Ädellövskogar har en artrik flora och fauna. Med ädla lövträd avses de inhemska trädslagen alm, ask, avenbok, bok, ek, fågelbär, lind och lönn.

Kommunens skogsområden är till övervägande del belägna i den norra delen av kommunen. Här finns förutom bokskogar även ädellövskogar av alm, ask och ek med inslag av planteringar med gran. Kommunens skogsbestånd uppgår endast till någon promille av landets skogar, och de förekommer främst på godsens och herrgårdarnas marker.

På karta i bilaga 10 presenteras utbredningen av löv- respektive barrskog inom kommunen.

4.5.2 Naturbetesmarker och hagmarker

Kulturbetingad kusthed av typ öppen hagmark finns det endast små rester kvar av inom kommunen. Denna typ av hagmark är normalt belägen på gammal inägomark och saknar i allmänhet träd och buskar. Trädlösheten beror som regel på ett intensivt betesutnyttjande i kombination med röjningar och avverkningar.

Övriga naturtyper som är representerade inom kommunen är annan hagmark, som kännetecknas av riklig förekomst av taggiga buskar och där inslaget av olika ädellövträd och björk kan variera. Blandlövhagen är en annan hagmarkstyp som vanligen har uppkommit som en följd av avtagande bete och därmed tilltagande igenväxning. Sötvattensstrandängen är en typ av öppen utmark som karaktäriseras av att den i allmänhet är träd- och buskfri. Den är belägen inom sjöns eller vattendragets översvämningsområde och påverkas således naturligt av vår- och hösthögvatten.

De tre högst klassificerade ängs- och hagmarkerna i kommunen är Dalköpingeängar, Beddinge ängar samt Fårabackarna. De övriga hagmarkerna med lägre klassificering enligt ängs- och hagmarksinventeringen är samtliga belägna inom backlandskapet eller vid kusten.

Markanvändningen bestäms om markanvändningen ska benämnas slåttermark eller betesmark. Av totalt inventerade 102 objekt är 101 objekt betesmark. Av dessa är ca 75% öppen hagmark.

Övriga förekommande naturtyper inom kommunen är typen annan hagmark (10%), blandlövhage (8%), sötvattenstrandängar (5%), björkhage (2%) och annan öppen hagmark (1%).

De mest värdefulla ängs- och hagmarkerna, klass 1-3, totalt 29 objekt, på en sammanlagd areal på ca 265 ha, presenteras på karta i bilaga 9. Den totala arealen ängs- och hagmarker är på ca 470 hektar, dvs. 1.4% av kommunens yta.

4.5.3 Slåtterängar

Denna typ av fastmarksäng eller hårdvallsäng, har ofta ett grovt, minerogent underlag, vanligtvis moränmark. Den finns främst på torr-frisk mark. Stor artrikedom utmärker dessa marker.

Den typ som förekommer inom kommunen klassificeras som annan öppen äng, vilket antyder att den dominerande hävdformen fortfarande är eller till helt nyligen varit slätter. Vid ängs- och hagmarksinventeringen har endast slätteräng konstaterats. Spåren av tidigare slåttrade ängar har iakttagits vid Skateholm. I övrigt är denna typ av ängar så gott som helt försvunnen inom kommunen.

4.5.4 Strandmiljöer med sandstränder och kusthedar

Hela Trelleborgskusten är relativt flack, endast på få ställen finns antydning till brantkust. Olika vegetationstyper utmärker moränkusten resp. den flacka sandkusten.

En karaktärsväxt för Trelleborgs sandstränder är spjutskråpen (*Petasites spurius*), som för övrigt är sällsynt i landet. Vid de block- och stenrika stränderna finns växter som är anpassade till den saltmättade miljön såsom mållor och strandaster. Tångvallarna är rika på kväveföreningar och vid dessa trivs speciellt olika arter av mållor.

Vid sandstränderna finns ingen vegetation närmast vattnet eftersom sanden ständigt är i rörelse. Sanddynerna uppvisar en karaktäristisk vegetation med de framträdande dyngräsen, strandråg och sandrör.

Färska dyner (vita dyner) är näringsrika där de stora fordrande dyngräsen binder sanden effektivt. I den äldre dysanden (grå dyner) är urlakningen kraftigare och därmed är

Sanddyner längs kusten

marken näringsfattig. En del humus förekommer, vilket ger sanden dess gråa färg. Sandstarr övertar i de grå dynerna de stora dyngräsens roll som sandbindare. En del gräs har vandrat in och lavar och mossor förekommer. Längre in kan ljunghedar uppträda. Det finns små rester

kvar av ljunghedar vid bl a Skateholm och Modeshög.

Vissa strandpartier har drabbats av erosion, bl a vid Beddingestrand.

5. Flora och Fauna

5.1 Flora

5.1.1 Florainventeringar i Trelleborgs kommun

Trelleborgs kommun har en relativt rik flora trots den lilla naturarealen tack vare tillgången på olika naturtyper. På en yta av ungefär halva Trelleborgs tätorts yta, återfinns i vissa delar av kommunen minst 500 vilda kärlväxtarter (blommande växter

inkl. ormbunkar, alltså ej mossor och lavar), vilket i viss utsträckning speglar artrikedomen.

En heltäckande inventering över floran i kommunen finns inte, utan inventeringarna är begränsade till vissa områden.

Grönalundsområdet har inventerats av Trelleborgs Biologiska Förening 1987 och Albäck- Fredshögsområdet har undersökts av John Kraft 1984-86. Projekt Skånes Flora har hitintills inventerat 5 rutor à 2.5x2.5 km. Dessa rutor är belägna vid Fågelviksängar, Böste-Smygehuk, Smygehamn och N Grönby (inkl. Gabeljung). Flera rutor håller på att inventeras, och de är i huvudsak belägna vid kusten och i skogsområdena i norr. Ca 500 olika arter av kärlväxter finns inom resp. ruta.

Florainventeringarna är utmarkerade på karta i bilaga 14.

Inga heltäckande moss-, lav- eller svampinventeringar finns utförda inom kommunen. Dock har inom projektet "Hotade lavar i södra Sverige" (Inst. för systematisk botanik, Lunds Universitet) växtplatser för utrotningshotade lavar återbesökts under 1987-92. Många av de hotade arterna har minskat eller försvunnit och ett fåtal är lika vanliga eller vanligare nu än vid första inventeringen på 1940-talet.

5.1.2 Fridlysta växter

Inom kommunen förekommer en rad fridlysta växter. I hela landet är t ex alla Sveriges orkidearter fridlysta, totalt 47 st. På nedanstående lista redovisas de kända fridlysta växtarterna för Skåne län som förekommer i Trelleborgs kommun:

Hedblomster (*Helichrysum arenarium*)
 Klotullört (*Filago vulgaris*)
 Klintsnyltrot (*Orobanche elatior*)
 Strandbräsma (*Cardamine parviflora*)
 Luddvårlök (*Gagea villosa*)
 Smörbollar (*Trollius europeus*) Lokalt fridlyst i Skåne län
 Praktnejlika (*Dianthus superbus*)
 Blåsippa (*Hepatica nobilis*)
 Backsippa (*Anemone pulsatilla*)
 Fältsippa (*Primula pratensis*)
 Gullviva (*Primula veris*)
 Sankt Pers nycklar (*Orchis mascula*)
 Ängsnycklar (*Dactylorhiza incarnata*)
 Majnycklar (*Dactylorhiza majalis*)
 Jungfru Maria nycklar (*Dactylorhiza masculata*)
 Ängs/blod/hybrid/vaxnycklar (*Dactylorhiza incarnata*)
 Tvåblad (*Listera ovata*)
 Grönvit nattviol (*Platanthera chloranta*)
 Nattviol (*Platanthera bifolia*)
 Svärdsyssla (*Cephalanthera longifolia*)
 Skogsknipprot (*Epipactis helleborine*)
 Kärrknipprot (*Epipactis palustris*)

5.1.3 Hotade växtarter

Förändringar i jordbrukslandskapet är den viktigaste enskilda orsaken till hotet mot de i olika arterna. Det äldre jordbrukslandskapet har gett upphov till en rad mycket artrika biotoper, där den ogödslade ängen och hagen är de mest värdefulla. En annan hotad grupp av arter knutna till jordbrukslandskapet är de sk åkergräsen. För flertalet av landets växtarter är utrotningshotet som störst i sydvästra Skåne. Här har 70 av landets drygt 120 hotade kärlväxter i jordbrukslandskapet sin hemvist.

Arter, som är knutna till våtmarker, har också trängts undan allt eftersom dikningsprojekt genomförts för att vinna åkermark. Den relativt stora grupp av växter, som är bundna till sandiga öppna marker, har också minskat som följd av igenväxning pga avsaknad av bete.

Trafikintensitet, trafiksäkerhetsaspekter, skötsel och drift har radikalt förändrat förutsättningarna för växterna utmed de större vägarna. Genom ett mindre antal nyplanteringar av alléer och pilevallar under de senaste decennierna och den på senare år spridda almsjukan har trädantalet decimerats väsentligt.

För mossor och lavar är det generellt luftföroreningar och förändringar i markanvändning som är och har varit de största hoten. Även svampar har påverkats negativt av förändringar i markanvändningen. De viktigaste skälen till att många lavar ändrats i frekvens är förstöring av lokaler förutom förändrad markanvändning och/eller luftföroreningar. De arter som främst förekommer i sydvästra Skåne är främst de föroreningståliga arterna.

Efter en internationell förebild upprättar Art Databanken "röda listor" över hotade sällsynta växtarter i Sverige. Uppdelning sker i olika kategorier för att ge en risk- eller sannolikhetsbedömning av de olika arternas framtida populationsutveckling. Följande kategorier används av Art Databanken (Rödlistade arter i Sverige 2000):

Kategori		
RE Regionally Extinct	Försvunnen	Försvunna arter, som försvunnit som reproducerande populationer.
CR Critically Endangered	Akut hotad	Akut hotade arter som löper extremt stor risk att dö ut i vilt tillstånd inom en nära framtid om ej hotfaktorerna snarast undanröjes
EN Endangered	Starkt hotad	Starkt hotade arter löper mycket stor risk att dö ut i vilt tillstånd inom en nära framtid om ej hotfaktorerna snarast undanröjes
VU Vulnerable	Sårbar	Sårbara arter löper stor risk att dö ut i vilt tillstånd i ett medellångt tidsperspektiv
NT Near Threatened	Missgynnad	Missgynnade arter uppfyller inte något av kriterierna för akut hotad, starkt hotad eller sårbar men är nära att uppfylla kriterierna för sårbar.

Det finns ytterligare två rödlistekategorier.. En art är utdöd (EX, Extinct) när det är ställt utom allt tvivel att den sista individen har dött. Till kategorin DD, Data deficient, kunskapsbrist förs arter som det inte finns tillräckliga kunskaper om.

Vissa av växtarterna i kommunen hör till kategorierna "akut hotade", "starkt hotade", "sårbara" eller "missgynnade".

Allmänt sett är dock mycket av den flora som finns idag mycket sårbar och floran måste för att bibehållas och ytterligare utvecklas få allt tänkbart skydd från såväl markägare, allmänhet som ansvariga myndigheter.

5.1.3.1 Hotade växtarter inom kommunen

På nedanstående lista redovisas de växter som tas upp på Art Databankens rikslistor på hotade arter och som förekommer inom kommunen:

Kategori EN: starkt hotade arter

naverlön (tätorten), klotullört (Gabeljung), klintsnyltrot (Maglarp, Lyckebo)
 praktnejlika (Fågelvik-Stavstensudde, Smygehuk), ädelmynta (Klagstorp), pipstakra
 (Dalköpinge ängar), fältnarv (N. Grönby)

Kategori VU: sårbara arter

klätt (N Grönby), strandbräsma, luddvårlök (Trelleborg, Dalköpinge, Gislövs
 kyrkogård, Simlinge, Kyrkoköpinge, Hammarlöv, V. Vemmerlöv),ljungögontröst
 (Fårabackarna), hårnarv (Gärdslov), renkavle (Vallbylund, S. Åby, Klagstorp,
 Källstorp, Tullstorp, Fru Alstad), taggkörvel(Dalköpinge ängar, Trelleborg-VästerJär,
 Maglarp), krypfloka (Gärdslov), renlost (Vallby, Lilla Beddinge, Tullstorp), flockarun
 (Gislöv,Dalköpinge), kråkkrossing (S.Åby, Brönnestad), skärblad (Fuglie),
 dvärgserradella (Lilla Beddinge), backsilja (Lyckebo, Maglarp), sandtimotej
 (Smygehamn), bandnate (Fru Alstad), källfräne (Dalköpinge ängar),
 sprengelbjörnbär(Gärdslov), alvarveronika (Gärdslov), buskvicker (Gärdslov)

Kategori NT: missgynnade arter

majnyckel (Dalköpinge ängar, Smygehamn), höstlåsbräken (Fårabackarna), åkerkulla

Exempel på övriga arter som är utsatta för hot inom Trelleborgs kommun:

Fältsippa (*Pulsatilla pratensis*), förekommer i begränsad utsträckning på Fårabackarna
 vid Skateholm samt vid Beddinge Strandhed.

Gullviva (*Primula veris*), förekommer sparsamt på några ställen, bl a på grusåsen vid
 Lyckebo i Maglarp och vid Kullatorp.

Gullvivor vid Lyckeboåsen

Majviva (*P. farinosa*), har en
 mindre förekomst bl a i den
 nordöstra delen av
 kommunen.

Vattenblink (*Hottonia
 palustris*), förekommer
 sparsamt i mindre vattendrag
 såsom vid Ugglarp och i
 Kullatorp.

Spenslig ullört (*Filago
 minima*), växer på ången
 söder om Smygehamns
 reningsverk.

Ängsvårlök (*Gagea
 pratensis*), har en begränsad
 utbredning mellan Fredshög

och Fågelvik och på kyrkogårdar i kommunen.

Åkerklätt (*Agrostemma githago*), gullkrage (*Chrysanthemum leucanthemum*) och
 färgkulla (*A.tinctorina*) är ytterligare exempel på rara förekomster inom kommunen.

5.1.4 Orkidéer i kommunen

Orkidéer i kommunen förekommer på olika kalkrika lokaler som Kullatorp, Dalköpinge
 ängar och i Smygekärr. Inom kommunen finns : Ängsnyckel (*Dactylorhiza incarnata*),
 kärrknipprot (*Epipactis palustris*), ängs/blod/hybrid/vaxnycklar, nattviol (*Platanthera
 bifolia*), grönvit nattviol (*P.chlo ranta*), St.Pers nyckel (*Orchis mascula*), och
 svärdsyssla (*Cephalanthera longifolia*).

5.1.5 Lavar i kommunen

Inom projektet "Hotade lavar i södra Sverige" har en del platser för lavar besökts inom kommunen. De två lavarna som återfunnits är den missgynnade flikiga sköldlaven, *Melanelia luciniatula* (tidigare *Parmelia laciniatula*) och kalkväggglav, *Xanthoria calcicola*. Kalkväggglaven återfinns i kategorin sårbar.

Sköldlaven växer framförallt på näringsrik bark av lövträd i alléer och vid gårdar och kyrkogårdar. Den har påträffats i Grönby och Hönsinge (alm), Gärdslov och Näsbyholm (lönnallé) samt i S Åby och N Åby (ask). Den har minskat relativt mycket de senaste decennierna. Förr fanns arten på trädslag med sur bark, nu finns den mest på bark med högt pH.

Kalkväggglaven växer mest på väggar och murar och den återfinns på kyrkogården i Hemmesdynge och L.Isie. Den är inte speciellt känslig för förorenad luft och sin största förekomst har den i Skåne.

5.2 Fauna

5.2.1 Däggdjur

Däggdjuren företräds av bl a olika arter av hjortdjur, bl a älg, kron- och dovvilt samt rådjur. Fasta stammar av dessa arter finns i bokskogsområdena vid Börringesjön och Näsbyholm. Det är endast rådjuret som lyckats etablera fasta bestånd i jordbrukslandskapet.

Uppdelning av hotade djurarter sker på samma sätt som för hotade växtarter. Art Databanken upprättar "röda listor" över hotade sällsynta djurarter. Indelningen av de hotade djurarterna sker i olika kategorier.

Kategori	
RE Regionally Extinct	Försvunnen
CR Critically Endangered	Akut hotad
EN Endangered	Starkt hotad
VU Vulnerable	Sårbar
NT Near Threatened	Missgynnad

Flera arter av smågnagare är inhysta i det sydsånska landskapet, t ex åker- och ängssork, större och mindre skogsmus, husmus, olika arter av näbbmöss (dvärg-, vanlig, vattennäbbmus) samt igelkott. Igelkotten är vanlig i västra Skåne och har här bland sina bästa förekomster i Sverige.

Bruna råttan är liksom husmusen starkt bunden till människan. Förekomsten av den bruna råttan är måttlig inom kommunen. Vattensorken och mullvaden är två sorters grävande gnagare. Den vattenlevande sorken har minskat på många håll p g a minken. Vildkaninen är en annan grävande gnagare, som är särskilt vanlig i de sandiga områdena utmed kusten. Stammen har dock decimerats betydligt de senaste trettio åren p g a myxomatosen (kaninpest). Fältharen och ekorren finns också representerade inom kommunen.

Bland rovdjuren är räven mest välbekant, dock har den reducerats i stor omfattning det senaste decenniet pga rävskabben. En viss återhämtning den senaste tiden har noterats. Det största hotet mot fåglar och däggdjur är idag förekomsten av mer eller mindre förvildade katter.

Mårddjuren representeras av grävling, småvessla, hermelin, iller, mink och mård. Vid några tillfällen har iller byggt bon i husbyggnader i kommunen och orsakat stora problem. Observationer av mård har ökat under de senaste åren, framförallt i kommunens nordöstra del samt vid kusten. Uttern finns inte längre kvar. Dess senaste boplatz var Ugglarps mosse och Börringesjön.

Sex olika fladdermusarter kan återfinnas inom kommunen; nordisk, dvärg-, vatten-, stor- och långörod samt gråskimlig fladdermus. Av dessa är nordisk fladdermus den vanligaste. Stor fladdermus är också relativt frekvent förekommande.

Bland den högre marina faunan som siktas vid kommunens kust kan nämnas knubb- resp. gråsäl samt valar av vilka tumlare någon gång har strandat. Gråsälen är en missgynnad art (NT) och knobbsälen är klassificerad som en starkt hotad art. Tumlaren, som är en sårbar art är idag mycket fåtalig, och den reproducerar sig med stor sannolikhet inte längre här eller överhuvudtaget i svenska vatten.

5.2.2 Fåglar

Fågellivet är rikt under framförallt höst och vinter, vilket beror på klimatet och det geografiska läget. Trelleborgsområdet är det sydligaste landområdet av den Skandinaviska halvön, och det har betydelse för vissa fåglars val av övervintringsplats. De mest individ- och artrika fågelmiljöerna återfinns i kustzonen och i det s k backlandskapet i norr, se bilaga 15.

Småtärnan blev 1992 utsedd till "kommunfågel" av SkOf. Småtärnans häckningsområde var å främst Sumpen intill Västra småbåtshamnen. Under senare tid har en omfattande häckning även ägt rum på utfyllnadsmark inom Trelleborgs Hamns hamnområde. Här finns de karga och gräsfattiga områden som fågeln trivs med under häckningen. Trots omfattande markförändringar inom hamnområdet under senare år har småtärnorna hittills lyckats hitta relativt ostörda boplatser. Framtiden ser dock mycket osäker ut för småtärnornas fortlevnad i Trelleborg om inte lämpliga boplatzområden kan reserveras. Småtärnornas häckningsområden fordrar från människor och fyrfota djur avskärmade områden. Tillfälligt har enstaka par av småtärnor även häckat vid Stavstensreveln och Åmossarna. Det är därför önskvärt att båda dessa lokaler ges skydd och om möjligt bättre häckningsbetingelse.

De arter som försvunnit eller blivit mycket sällsynta har varit bundna till våtmarker, främst sådana våtmarker som varit hävdade av människan såsom slagna fuktängar och översilningsängar.

Även en grupp arter, bundna till hagmarker med döda och döende träd, har minskat i antal. En stor grupp fågelarter är havsstrandlevande. Kusten har därför ett mycket stort värde för en rad hotade arter. Samtidigt är det mänskliga trycket mot fåglarnas kustbiotoper betydande. De levnadsmiljöer för fåglar som har högsta prioritet i ett internationellt perspektiv är våtmarksmiljöer och framför allt de som är belägna vid kusten. Längs kusten råder stor brist på lämpliga häckningsområden och det är av stor vikt att skydda de områden som finns och om möjligt ge bättre häckningsbetingelser. Häckningslokaler kan förbättras genom t ex utökning av sandrevlar eller skapande av sand /stenöar.

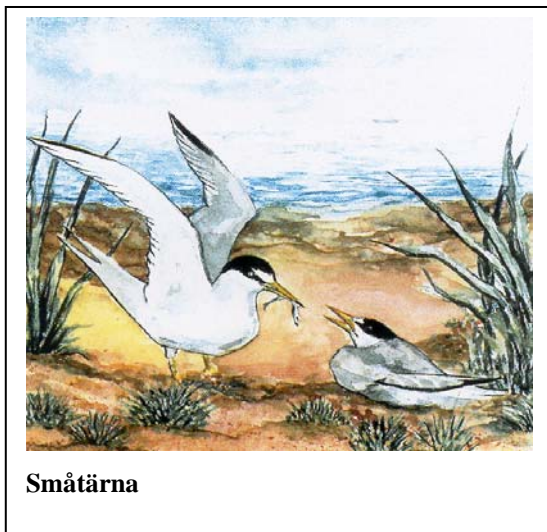
5.2.2.1 Hotade fåglar i kommunen enligt Art Databankens lista

Kategori EN: starkt hotade

Fältpiplärka (Fårabackarna)

Kategori VU: sårbara

Årta(osäker förekomst vid Sotemosse), rödspov (Beddinge ängar), småtärna (hamnområdet, Åmossarna, Stavstensreveln), pungmes (Åmossarna), gulhämpling

Småtärna

(Dalabadet och Beddingestrand), mindre hackspett (Asbjer och Ugglarps mosse), smådopping (Sotemosse och Jordberga) Kategori NT: missgynnade Rapphöna, skärfläcka (Sotemosse), mindre strandpipare, sydlig gulärla (Åmossarna och Sillesjö), skedand Inom Sverige finns stora skillnader i naturförhållanden. Skåne intar en särställning genom att det är gränsområde mellan det nordliga barrskogsbältet och den mellaneuropeiska lövskogsregionen. Många fauna- och floraelement har därför sin nord- respektive sydgräns i Skåne. Skånes Ornitologiska Förening (SkOf)

har därför utarbetat en regional lista över sällsynta och hotade fågelarter.

5.2.2 Regionalt hotade arter enligt SkOf

sårbara: skrattmå (Flaningen)

missgynnade: fisktärna (Åmossarna), steglits, gröngöling

Skärfläckan har försvunnit vid Sotemosse men har häckat eller gjort häckningsförsök vid de nya dammarna vid Sillesjö. Om arten skall behållas inom kommunen måste lämpliga dammar sparas vid Sillesjö. Kolonin av skrattmå vid Flaningen är den enda större kolonin av denna fågel i Sydvästskåne. Till de lokalt sårbara arterna hör även snatterand, som häckar vid Sotemosse) och bivråk (som häckar oregelbundet vid Näsbyholmsområdet).

Vidare bör arterna stenknäck och rosenfink bedömas som sällsynta. De uppehåller sig i skogsområden i Gabeljung resp. vid kusten mot Beddinge. En annan sällsynt art är enkelbeckasin som finns på Beddinge ängar och ev på Dalköpinge ängar. Lokalt sällsynta är även smådopping, gråhakedopping, skedand, glada, fisktärna, gröngöling, spillkråka, gräshoppsångare, stjärtmes, backsvala, törnskata och buskskvätta. Till de lokalt missgynnade arterna bör skäggdopping, större strandpipare, rödbena, hornuggla, kattuggla, entita, steglits och skogsduva adderas. Dessa arter är också knutna till biotoper som finns i begränsad omfattning i kommunen. Skogsduvan finns i södra Näsbyholmsallén men det är angeläget att insatser görs när denna alle faller för åldersträcket.

5.2.3 Grod- och kräldjur

Grod- och kräldjuren förekommer i mycket begränsad omfattning, eftersom deras livsmiljöer (småvatten, kärr, mm) påverkats eller försvunnit i stor utsträckning.

Utdikningar, utfyllnader av vattenhål, granplantering på ängsmark, bekämpningsmedel och föroreningar mm har minskat livsutrymmet för flertalet groddjur och kräldjur. Arter såsom ätlig och vanlig groda, lövgroda, lökgroda, åkergroda, vanlig padda och stinkpadda, stor vattensalamander, sandödl, snok och huggorm återfinns på små biotoper inom kommunen.

Inom Skåne har sju av landets tio grodarter sin huvudutbredning och flertalet kan hänföras till kategorin sällsynta djur. Av avgörande betydelse för groddjuren är att det finns lämpliga småvatten för fortplantning. Fortplantningsbetingelserna i småvatten kan

lätt spolieras genom inplantering av fisk eller kräftor. Hotet mot sandödlan är idag troligen främst igenväxning av de öppna sandiga markerna där den lever. Insamling av ödlan kan också vara ett hot mot arten.

Inom kommunen förekommer även snok. Av stor betydelse för snokens överlevnad är att det finns öppna gödselstackar eller liknande.

Kartläggning av groddjurens förekomst har utförts av grodexperten Boris Berglund, speciellt över den sårbara arten lövgroda. Dessa lokaler finns främst i kommunens nordöstra hörn, Börringesjöområdet, Åmossarna och kusten. Grönfläckig padda är en art som försvunnit från kommunens grodfauna.

Den sista huggormskolonin, som återfinns längs Skånes strandängar påträffas mellan Smygehamn och Böste. Den har under lång tid anpassat sig till en speciell miljö med viss havspåverkan. Den unika populationen är fridlyst sedan 1991. Lunds Universitet har bedrivit vetenskapliga studier av populationen sedan 1981.

5.2.3.1 Hotade och fridlysta grod- och kräldjursarter

Tjugo grod- och kräldjursarter är fridlysta i Sverige. En del arter är hotade men det kan även finnas andra skäl till fridlysning. Arterna behöver inte vara hotade i sig men det finns risk för förväxling med hotade arter. Detta gäller för fem kräldjur och fyra groddjur. En del djurarter fångas in eller skadas av okunskap. Vissa grodor och kräldjur dödas i onödan därför att människor hyser ovilja mot dem. Detta gäller särskilt huggorm som många inte kan skilja från den ovanliga och ofarliga hasselsnoken.

Fridlysta grod- och kräldjur inom kommunen:

Kräldjur	Groddjur
Huggorm (<i>Vipera berus</i>)	Lökgroda (<i>Pelobates fuscus</i>)
Sandödlan (<i>Lacerta agilis</i>)	Lövgroda (<i>Hyla arborea</i>)
Snok (<i>Natrix natrix</i>)	Ätlig groda (<i>Rana esculenta</i>)
Kopparödla (<i>Anguis fragilis</i>)	Större vattensalamander (<i>Triturus cristatus</i>)
Skogsödlan (<i>Lacerta vivipara</i>)	Mindre vattensalamander (<i>Triturus vulgaris</i>)
	Stinkpadda (<i>Bufo calamita</i>)
	Vanlig groda (<i>Rana temporaria</i>)
	Vanlig padda (<i>Bufo bufo</i>)
	Åkergroda (<i>Rana arvalis</i>)

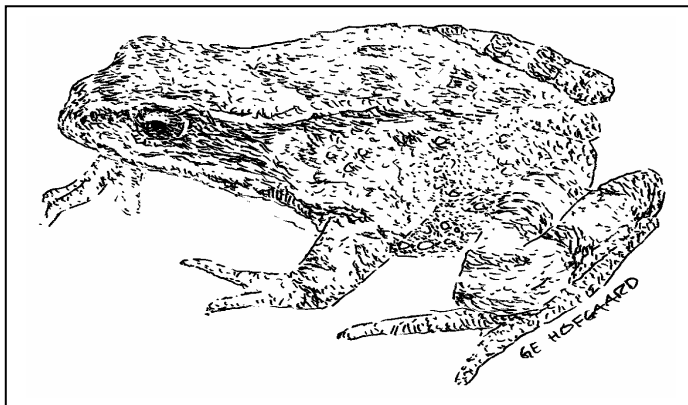
Många grod- och kräldjur är hotade.

Kategori EN: starkt hotad
stinkpadda, lökgroda

Kategori VU: sårbar
sandödlan, snok,

Kategori NT: missgynnad
lövgroda, ätlig groda, stor vattensalamander,

Totalt finns det 7 hotade eller missgynnade grod- och kräldjursarter inom

kommunen. Endast Svedala och Lunds kommuner har motsvarande antal hotade arter i sydvästra Skåne. Dessutom kan som regionalt hotade arter för Västra Skåne tilläggas huggorm och kopparödla.

5.2.4 Fiskar

I vattendragen inom kommunen finns en hotad art av sötvattensfiskar, groplöjan (sårbar). Hotbilden mot dessa fiskarna i vattendragen domineras av vattenkvalitetsförsämring och vattenbrist under sommarhalvåret. När det gäller groplöja tillkommer också utfyllnad som ett hot.

En av sydsveriges bästa reproduktionsvatten för havsöring (*Salmo trutta*) återfinns i Dalköpingeån.

5.2.5 Ryggradslösa djur

Faunan med ryggradslösa djur är mycket artrik och varierad. Många ryggradslösa djur är knutna till odlingslandskapet, där de under lång tid anpassats till sin miljö.

De är särskilt känsliga för förändringar som igenväxning, biotopfragmentering eller andra landskapsförändringar. Många fjärilar har minskat kraftigt i antal eller försvunnit eftersom de värdväxter som de är beroende av har missgynnats.

Mer än hälften (41 st) av landets hotade fjärilar (73 st) är knutna till jordbrukslandskapet. Ingen heltäckande inventering av insektslivet har utförts inom kommunen. En grov uppskattning antyder att kommunen hyser upp till en femtedel av rikets ca 20 000 insektsarter. Inom kommunen har sammanlagt flera hotade arter av fjärilar påträffats. De huvudsakliga lokalerna för dessa arter är Kullatorp, Hjortholmsskogen, Skateholm och Ugglarps mosse. En akut hotad art är brun tibastmal (Kullatorp). Alkonblåvinge (St.Allarp söder om Kullatorp) och molnfläckig benvedsspinnmal (Albäck) är fjärilsarter som betecknas som sårbara.

De rika ädellövskogarna och fuktlövskogarna på näringsrik mark är mycket gynnsamma miljöer för snäckor. Snäckornas krav på sin omgivning är mycket specifik och de påverkas därför lätt av miljöförändringar. Markens kalkhalt är av stor betydelse, vilket beror på djurens behov av kalk för skalens uppbyggnad.

För den akvatiska lägre faunan genomförde miljö- och hälsoskyddsförvaltningen i Trelleborg en undersökning av bottenfaunan i kommunens sex större vattendrag under våren 1991. Resultaten visar att större delen av vattendragen, med få undantag, inte är särskilt gynnsamma för bottenfaunan. Uträtningar och kulverteringar av vattendragen har medfört homogena, utarmade miljöer. Belastningen av organiska och toxiska ämnen på vattendragen har också i hög grad bidragit till utarmningen.

Det akvatiska djurlivet i kommunens åar består till övervägande del av toleranta och föroreningståliga arter, karaktäristiska för långsamt rinnande vatten eller förorenade åar (t ex fjädermyggor, plattmaskar, vattengråsuggor, dammsnäckor och sötvattenmärlor). Antalet arter är få och miljöstatusen är dålig. För att öka den biologiska statusen är det angeläget att skapa en bättre miljö både i och runt vattendragen.

Hoten mot den lägre faunan i västra Skåne är av många olika slag. Den största hotfaktorn utgörs av krympande naturskogar och de biotoper som sammanhänger därmed. Gamla träd, levande eller i form av stubbar, eller lågor (liggande döda träd) är en ytterligt stor bristvara för den västskånska ryggradslösa faunan. Plantering av gran istället för lövträd är också ett hot, eftersom värdväxter till insektslarverna då trängs bort, bl a genom skuggning.

Skogssnigel

Betydande hot är också utdikning och annan förstörelse av våtmarker, i synnerhet de naturligt näringsrika samt exploatering, t ex igenplantering av öppna grus- och sandmarker. En del grupper av insekter är mycket känsliga för försurningen, t ex dagsländor. Eftersom skogarna sällan brinner har ett flertal brandberoende arter försvunnit. De insekter som söker sig till bränd ved för att lägga sina ägg har fått svårt att överleva.

6. Biologisk mångfald

Skåne är det landskap i Sverige som innehåller flest växt- och djurarter och i landskapet finns också ett flertal olika naturtyper. Trots detta är Skåne det landskap i Sverige där den biologiska mångfalden gått starkast tillbaka under 1900-talet. Förändringarna är störst i den tätbefolkade, starkt uppodlade sydvästra delen av landskapet, bl a i Trelleborgs kommun.

6.1 Den biologiska mångfalden minskar

Den främsta orsaken till att den biologiska mångfalden har minskat i allt snabbare takt är jord- och skogsbrukets bruksmetoder. Gränsstrukturer i landskapet har avlägsnats, våtmarker har dränerats och torrlagts, topografiska skillnader har utjämnats. Förutom att variationen i landskapet har avtagit, har även användningen av gödselmedel och kemiska bekämpningsmedel bidragit till att den biologiska mångfalden har minskat. På senare tid har problemen uppmärksamrats, men det kommer att dröja lång tid innan redan vidtagna åtgärder inom jord- och skogsbruk kommer att få full genomslagskraft och visa sig i sin helhet i minskad biologisk mångfald.

Markanvändningen har förändrats påtagligt under 1800-talet och 1900-talet. Uppodlingen för utökning av åkerarealen och de linjära elementens (åkerrenar, diken m m) tillbakagång visar förändringarna i landskapet och speglar förlusterna av biologisk mångfald. Marken i kommunen är i dag hårt exploaterad och tillgången starkt begränsad.

Den allmänrättsliga andelen mark i kommunen är mycket liten, ca 2% av den totala ytan. Med tanke på de stora förändringar som ägt rum i landskapet de senaste seklen och orsakat förluster av biologisk mångfald räcker det inte med att enbart bevara de befintliga naturområdena och naturvärdena. För att öka den biologiska kvalitén måste i landskapet även nya naturmiljöer skapas.

6.2 Tätortsnära natur och gröna stråk

Naturen har en positiv inverkan på människors hälsa och välbefinnande. För att varken bli över- eller understimulerande behöver människor vistas i miljöer som är fria från störande stimuli men ändå innehåller sådant som väcker människors nyfikenhet och

engagemang för att må bra. Och det är just en sådan miljö som naturen kan erbjuda. Människan är som biologisk varelse anpassad att leva i naturen och kan lätt få stressreaktioner i det moderna samhället. Människan har en nedärvd förkärlek för den miljö som hon är genetiskt anpassad att överleva i. Detta understryker betydelsen att ta tillvara speciellt den tätortsnära naturen och söka skapa nya naturmiljöer i tätortens närhet.

Ett sätt att skapa nya naturmiljöer i landskapet i närheten av tätorter är att anlägga gröna stråk/beträdor. Gröna stråk i ett öppet jordbrukslandskap kommer att fungera som spridningskorridorer för växter och djur och ger möjlighet till en ökad biologisk mångfald. Gröna stråk ökar även kontakten mellan tätort och omgivande landsbygd. Gröna stråk ger boende i tätorten möjlighet till naturupplevelser i ett närområde. Trelleborgs kommun har påbörjat ett arbete med en grönstrukturplan i tätortens omedelbara närhet. Avsikten är att i närheten av tätorten anordna gröna stråk eller beträdor. Längs med markvägar och vattendrag anordnas en 4-6 meter bred gräsremsa. Gräsremsan ger möjlighet för invånarna i kommunen att promenera, rida och eventuellt cykla i jordbrukslandskapet. Kommunen har anlagt en slinga, ett s k grönt stråk, i östra delen av stadens närhet. Ytterligare en slinga planeras att anläggas i stadens västra del. Förutom att de gröna stråken fungerar som spridningskorridorer för djur och växter ger de möjlighet för stadens invånare att kunna promenera ut i landskapet. Även landsbygdsbefolkningen kan ha nytta av gröna stråk genom att de ger ökad trygghetskänsla vid promenader då man slipper starkt trafikerad väg. Stråken kan också öka framkomligheten och göra användningen av jordbruksmaskiner lättare. De gröna stråken ger också möjlighet till ridning, vilket är speciellt lämpligt med tanke på att det runt tätorten finns flera ridklubbar som har ett stort behov av tillgängliga ridvägar.

7. Människlig påverkan och hot

7.1 Markanvändning

Det största hotet mot floran och faunan är förändring av markanvändningen. Under de senaste 5 000 åren har människan främst påverkat de allra översta jordlagren genom förändringar av vegetationen. De artrika naturtyperna såsom alkärr, ädellövblandskogar och naturliga fodermarker har ersatts med artfattiga betesvallar, granplanteringar, bebyggelse, vägar, m.m.

Även i de rester av artrika miljöer som finns kvar sker en utarmning genom t.ex. markbearbetning och kalhuggning av skogsmark, utdikning av våtmarker och gödsling av betesmarker. Rationaliseringen av jordbruksmark, t ex borttagande av åkerholmar, har påverkat artrikedomen inom flora och fauna negativt.

7.1.1 Dikning

Dikning och kulvertering av vattendragen har skett i mycket stor omfattning, vid en jämförelse av hur vattendragen såg ut i början av 1800-talet. Ungefär 30% av åarnas förlopp har täckdikats. De förr meandrande vattendragen har rätats ut, vilket medfört en betydligt kortare längd på åarna idag. Dalköpingeån är t ex endast hälften så lång nu som i början av 1800-talet.

På kartor i bilaga 7 illustreras Dalköpingeåns avrinningsområde i början av 1800-talet i jämförelse med nutid.

Den tid vattnet uppehåller sig i vattendragen har således minskat. Transporten av närsalter och organiskt material går fortare ut i den slutliga recipienten, Östersjön. Växter, mikroorganismer och kemiska processer får kortare tid att ta hand om

närsalterna i vattnet när vattnet rinner fortare ut i recipienten. Detta innebär att vattendragens renande funktion minskar.

Även våtmarkernas antal och omfattning har decimerats genom dikning och utfyllnad. I dagsläget finns det ca 700 ha våtmark (småvatten, kärr, sumpskog) kvar av totalt ca 8 000 ha för 200 år sedan i kommunen. Våtmarksarealen har således minskat med 90% i kommunen.

7.1.2 Tåktverksamhet

Under de senaste 200 åren har påverkan blivit allt större genom grus-, torv- och lertåktverksamhet.

Torvtåkterna har i stort sett upphört idag, medan övrig tåktverksamhet och annan exploatering har blivit mer omfattande med stora ingrepp i landskapet. Antalet tåkter har dock under den senaste 10-årsperioden halverats till följd av minskad byggverksamhet och strukturförändringar i främst grusbranschen.

Naturgrus är en ändlig resurs, som det måste hushållas med. Åtskilliga grusförekomster är belägna i områden med stora naturvärden, såsom i sjö- och backlandskapet och vid kusten.

Inom kommunen finns det ca 63 miljoner ton teoretiskt uttagbar volym av naturgrus. För att tillgodose samhällets behov av material, bör det ske en ökad användning av alternativa material, t ex bergkrossmaterial.

Tåktverksamhet av sten, grus, sand, lera, matjord, torv eller andra jordarter för annat ändamål än markägarens hushållsbehov får inte ske utan tillstånd. Det finns ca fyra nedlagda lertåkter samt två sand- och gruståkter i kommunens backlandskap. En del av tåkterna har efter upphörd verksamhet fyllts med avfall. Karta över grusförekomst och tåktverksamhet finns i bilaga 11.

7.2 Skogspåverkan

7.2.1 Skogsdöd

De första tecknen på skogsdöd i Sverige upptäcktes 1983 först på gran, men sedan även på bok. Skogsskador orsakas av ett komplex av faktorer, främst ogynnsamt klimat och höga halter av luftföroreningar. Belastningen av luftföroreningar förekommer främst från kväve- och svavelföroreningar samt marknära ozon. Symptom av stress på träden är bl a bladförlust, genomsiktighet och missfärgningar av olika slag. Kottsättningen är större hos gran vid de större vägarna än på slätten, vilket tyder på en extra stress. De allvarligaste skogsskadorna på stora arealer skogsmark finns i södra och västra Sverige. Ökade barrförluster har konstaterats hos gran, och hos tall är barrförlusterna anmärkningsvärt höga i undersökta skånska bestånd. En slutsats av utvecklingen för Skånes vidkommande är att våra trädbestånd mycket snabbt närmar sig en kritisk nivå, där både fosfor och kalium är i kraftig näringsobalans.

Troligen är det den sammantagna effekten av den fortsatta markförsurningen som i oförminskad omfattning fortsätter att laka ut mineralnäringsämnen ur skogsjordarna, den mycket höga kvävebelastningen, ozonepisoder med skadliga nivåer under sommaren och förekommande svaveldioxidepisoder med skadliga nivåer under vinterperioden som skapar den ohållbara situationen för skogen. Även höga vintertemperaturer kan medverka till skadorna om invintringen är dålig, och det kan den bli pga hög kvävebelastning via luften.

Inom Trelleborgs kommun har skogsskador iakttagits i framförallt bokbestånd vid Näsbyholm och Grönalund. I samband med miljöprovningen av Sturups flygplats undersöks flygverksamhetens inverkan på de omfattande skogsskadorna som konstaterats i flygplatsens närhet.

7.2.2 Almsjuka

Sekundära skador i form av ökande angrepp av svamp och insekter kan observeras i europeiska skogar. Bl a har almsjukan brett ut sig i Norden. Det är en vissnesjuka orsakad av en sporsäcksvamp som blockerar vattentransporten i trädet så att det vissnar och dör. Sjukdomen sprids antingen genom en skalbagge almsplintborren (tre arter) eller via rotsammanväxning av träd som står intill varandra. Sjukdomen angriper sedan almens ledningsbanor. Sjukdomsförloppet är mycket snabbt och träden dör inom 2-3 år. Ett av de första symptomen är för tidigt gulnande blad, därefter topptorka. Almsjuka konstaterades 1980 i Örups almskog utanför Tomelilla och bekämpningsarbetet av sjuka träd påbörjades i sydvästra Skåne 1985. Inventeringen av sjuka träd i regionen startade 1987. I Trelleborgs tätort och Anderslöv inventerar Kommunal Teknik smittade almträd. I övriga delar av kommunen utförs inventeringen av Växtskyddsinspektionen. Inom kommunen är bl a alleéerna starkt hotade av almsjukan och ett antal alléer har blivit hårt decimerade av almsjukan. Av almsjukan smittat virke skickas till massaved och övriga delar av sjuka träd blir bränsleflis.

Av det ursprungliga almbeståndet i regionen på ca 175 000-300 000 träd har ca 28 000 smittade almar avverkats sedan 1985 i södra Skåne. Det betyder att mellan 9-16% av det ursprungliga almbeståndet har varit smittat. För att få en mer detaljerad bild av almsjukans spridning har en noggrann inventering av det totala antalet almar i regionen påbörjats. I Trelleborg kartläggs alm förekomsten av Kommunal Teknik.

Målsättningen med den fortsatta bekämpningen av almsjukan är att begränsa spridningen till ca 1% per år. Enligt internationella erfarenheter bör då ca 90% av dagens almbestånd kunna bibehållas under den närmaste tio-årsperioden. Härigenom erhålls också handlingsutrymme att kunna ersätta almen med andra trädarter. Ingen bekämpning alls leder till att största delen av almbeståndet blir smittat efter en 5-10 årsperiod.

Alléerna, som anlades av godsen under inflytande av barockens landskapssyn, har successivt fått gett vika för klimatfaktorer, sjukdomar och trafik. En del unika alm- och lindalléer finns dock kvar, bl. a. vid Markie hage. Almsjukan har tyvärr drabbat många av kommunens almar. Aktiv bekämpning av svampsjukdomen pågår kontinuerligt av kommunen och Växtskyddsinspektionen.

7.2.3 Skötsel av skog

Gammal ädellövskog är den atrikaste skogstypen i sydvästra Skåne, men den finns idag mycket sparsamt. Den moderna bokskogen består av "pelarbok", d v s träd med höga rakväxande stammar, vilket är av stort värde för det rationella skogsbruk som bedrivs i nästan all bokskog.

Granplanteringar saknar i likhet med konventionell åkermark naturvärden och är otillgänglig för friluftslivet. Växtgeografiskt hör granen inte hemma i södra Skåne. Dessutom försurar granskogen marken mer än vad lövskogen gör. Den påverkar flertalet insektsarter negativt, vars värdväxter blir skuggade.

Idag täcks endast ca 1% av kommunens yta av skog. Det är främst i de norra delarna av kommunen som blandlövskog med inslag av granplantering påträffas. På flera ställen i kommunen har energiskog börjat planteras. Gammal utmarksbokskog, som består av lågvuxna, olikåldriga och ofta topphuggna träd, finns idag kvar endast på ett fåtal platser, såsom vid Sörbykratt.

Alsumpskogor och alstrandskogor var ett vanligt inslag i det äldre skånska landskapets fuktiga betes- och slättermarker. De hävdades som skottskogor genom kontinuerlig rothuggning. När skottskogshävden, betet och slättern upphörde blev de tidigare buskliknande träden slutna alskogor som vi ser idag vid bl a Ugglarps mosse. Opåverkade alkärr och alstrandskogor är mycket värdefulla för floran och faunan.

7.3 Andra hot

Slitage från friluftslivet på vissa välbesökta ställen kan innebära ett hot. Plockning av blommor, såsom liljekonvaljer, kan innebära en utarmning av floran på dess växtlokaler.

Vidare medför störning från det rörliga friluftslivet hot mot främst hjortdjuren. Trafiken skördar många offer framförallt bland däggdjuren.

En felaktigt bedriven jakt kan få negativa konsekvenser även för andra än den jagade arten.

Jättelokor

8. Främmande arter

Bland de främmande växtarter, som introducerats med framgång, men till besvär för annan växtlighet och människan själv, kan nämnas jätteloka (*Heracleum mantegazzianum*), vresros (*Rosa rugosa*), parkslide (*Reynoutria japonica*) samt jätteslide (*Reynoutria sachalinense*). Dessa arter kan vara problem lokalt om de ej hålls efter och

bekämpas kontinuerligt.

Upplysningskampanjer har pågått under lång tid om dessa lätt spridda arter av bl a framlidne adjunkt Harald Lundström i Trelleborg, varför bestånden har kunnat hållas nere. Naturvårdsverket tog i samråd med Harald Lundström fram råd om hur jättelokan bör bekämpas, eftersom denna art för med sig ekologiska och sanitära olägenheter. Länsstyrelsen har möjlighet att förelägga om bekämpning för att hindra spridning till annan fastighet.

Nyfunna växtarter bland den vilda naturligt förekommande floran har införts på flertalet sätt, bl a med fågelfrön, via trädgårdar, genom gräsfrön och ruderväxter. Detta kan innebära att inhemska växtarter kan komma att konkurreras ut. Dessutom kan sammansättningen hos den lägre faunan, (insekter, mollusker m fl) som är beroende av speciella växtarter för födosök och fortplantning, komma att påverkas.

Följande främmande arter skall således ej aktivt planteras ut i naturen: björkal, sibirisk ärtbuske, smällspirea, karolineros, vresros, dvärgrörvide, korgvide, snöbär, jättebjörnloka, gullris samt blek- resp. jättebalsamin.

Införandet av nya djurarter kan få ödesdigra konsekvenser. Tillexempel har minken medfört ett hårt tryck på bl a småvilt, fåglar och kräfter vid våtmarker. Vidare har den från medelhavet invandrade sk "mördarsnigeln" (*Arion lucitanicus*) fått fotfäste i delar av kommunen där den ställer till problem i trädgårdarna.

9. Ekologiskt känsliga områden i Trelleborgs kommun

Begreppet ekologiskt känsliga områden är enligt naturresurslagen, mark- och vattenområden som är särskilt känsliga ur ekologisk synpunkt och som så långt möjligt skall skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön.

Inom kommunen finns följande ekologiskt känsliga områden:

9.1 Småvatten och Börringeshön

Småvatten har högt ekologiskt värde eftersom de bildar "ekologiska öar" i landskapet för flora och fauna. Några av dem hyser sårbara eller utrotningshotade arter i sitt ekosystem såsom groddjur. Totalt finns ca 1 000 st i kommunen varav de större komplexen är Åmossarna, Ugglarps mosse och Sotemosse. En del av Börringeshön, som är hårt närsaltbelastad, ligger också inom kommunen. Den är en betydelsefull häcknings- och rastplats för fågel och den har ett värde från fiskesynpunkt.

9.2 Vattendrag

De största vattendragen i Trelleborgs kommun är Albäcksån, Ståstorpsån, Dalköpingeån, Gislövsån, Åspån och Tullstorpsån. Vattendragen är vandringsleder och/eller reproduktionsområden för fisk. Samtliga vattendrag är hårt närsaltsbelastade från både punktutsläpp (enskilda avlopp, gödselplattor, industrier) och diffusa utsläpp (åkermarksläckage, atmosfären). De är viktiga restbiotoper för flora och fauna och har ett värdefullt estetiskt inslag i landskapsbilden.

9.3 Våtmarker, mossar och kärr m m

Våtmarkerna har försvunnit i stor utsträckning pga utdikning och kulvertering. Sedan början av 1800-talet har ca 90% av våtmarksarealen försvunnit. För närvarande utgör våtmarksarealen ca 2% av kommunens yta.

9.4 Kustvatten och sandstränder

Kustvattnen med mjukbottnar med mindre än tre meters djup betecknas som känsliga ekologiska områden. Hela kusten är av riksintresse för fisket genom dess stora betydelse som lek- och uppväxtplats för flertal arter.

Längs kusten har skyddsvegetationen stor betydelse bl a med avseende på erosionsrisken. Vresros är dock inte önskvärd. Längs kusten finns talldungar, klitter och diverse buskage som binder sanden. Områden med ytlig berggrund av kalksten är erosionsbenägna och risk föreligger att vegetationen lätt slits bort. I kommunen gäller detta i huvudsak vid kusten.

9.5 Ädellövskogar

Till ädellövskogsträd hör bok, ek, ask, alm, lind, lönn och avenbok.

Samtliga bokskogar i kommunen på totalt ca 350 ha (1 % av ytan) är påverkade av luftföroreningar. Bokskogarna hyser många hotade och sårbara arter. Även självföryngringen är mycket hårt påverkad.

9.6 Naturbetesmarker

Naturbetesmarker, dvs ängs- och hagmarker med lång obruten hävd och utan gödsel- och bekämpningspåverkan är känsliga områden. Endast 1,4 % av kommunens totala yta är naturbetesmarker, vilket gör att det är mycket angeläget att bevara dem.

9.7 Restbiotoper

Bevuxna dikesrenar, åkerholmar, ägogränser, pilevallar och alléer är restbiotoper som har betydelse som spridningskorridorer för många växter och djur, vilket gör dem särskilt skyddsvärda.

I kapitel 10 om skyddsvärd natur finns exempel på ovannämnda ekologiskt känsliga områden.

10. Skyddsvärd natur

10.1 Kriterier för skyddsvärd natur

Följande aspekter har i möjligaste mån vägts in vid bedömningen av ett områdes naturvärden och förslag till reglering:

Diversitet (mångformighet)

Raritet (sällsynta arter)

Representativitet (karaktäristiskt för trakten)

Orördhet

Kontinuitet

Funktion (t ex viktigt reproduktionsområde)

Forskning

Undervisning, studieobjekt

Landskapsbild

Rekreation och friluftsliv (tillgänglighet, storlek, möjligheter)

Kulturhistoria - förutsättningar för bibehållande av värde

Förklaring

Klass A: områden av särskild höga naturvärden

Klass B: område av mycket höga naturvärden

Klass C: område av höga naturvärden

Skyddsmotiv

N-naturtyp

G-geologiskt

L-landskapsbild

B-botaniskt

Z-zoologi

R-rörligt friluftsliv

K-kulturhistoriskt (odlingslandskap)

10.2 Urvalsprinciper för område av riksintresse för naturvård

Områden av riksintresse i landet har utvalts och klassificerats av länsstyrelsen och Naturvårdsverket. Inom områdena av riksintresse, som i Trelleborgs kommun är större regionala områden, ligger de skyddsvärda avgränsade naturområdena i kommunen.

Områdena av riksintresse har få motsvarigheter i den aktuella regionen, i riket eller internationellt sett. De har särskilt stora naturvärden. Med hänsyn till dessa värden kan de grupperas enligt fem urvalskriterier (A-E).

Ett riksobjekt representerar ofta flera av de angivna kriterierna. Ju fler naturtyper som ett objekt representerar och ju större område detta omfattar, desto större är normalt dess naturvärde. Värdet förstärks av kombinationer av intresseaspekter och av forskningsinsatser.

A. Områden med framstående exempel på landskapstyper eller naturtyper eller kombinationer av naturtyper, som särskilt visar landskapets utveckling samt processer och naturlig utveckling i olika ekologiska system, såväl på land som i vatten.

B. Väsentligen opåverkade naturområden. Dessa är sådana som har betydelse ur ekologisk, biotop- och artbevarande synpunkt. De sammanfaller ofta med typ A.

C. Områden med sällsynta naturtyper, hotade eller sårbara biotoper och arter. De sammanfaller i många fall med typerna A, B och D.

D. Områden med mycket rik flora/fauna. Områdestypen kan sammanfalla med typerna A, B och C.

E. Områden av mycket säregen och märklig beskaffenhet.

10.3 Natura 2000- ett europeiskt nätverk av naturområden

I de länder som ingår i den Europeiska Unionen kommer ett för djur- och växtliv nätverk av skyddade områden att skapas, natura 2000. I Sverige pågår för närvarande en process där skyddsvärda områden, så som särskilda bevarandehöjningar, håller på att tas fram. De särskilda bevarandehöjningarna, som kommer att prioriteras inom EU, är stora områden som är värdefulla ur många naturaspekter med prioriterade livsmiljöer och arter.

Livsmiljöer av gemenskapsintresse inom EU är de som riskerar att försvinna inom sitt naturliga utbredningsområde, har ett litet naturligt utbredningsområde eller utgör ett tydligt exempel på alpin region, atlantisk region, kontinental region eller medelhavsregion. Arter, som har ett gemenskapsintresse skall ha något av kriterierna hotad, sällsynt, sårbar eller att arten kräver särskild uppmärksamhet.

För att ett område skall ha ett gemenskapsintresse skall området väsentligt bidra till att bibehålla en gynnsam bevarandestatus hos någon av livsmiljöerna eller arterna.

Området måste vidare bidra till att nätet Natura 2000 blir sammanhängande samt att den biologiska mångfalden behålls.

Valet av särskilda bevarandehöjningar kommer att ske i etapper.

I Etapp 1 föreslår medlemsländerna till EU-kommissionen ett antal naturområden där de berörda arterna eller naturtyperna förekommer.

I Etapp 2 antar kommissionen formellt en lista över områden av gemenskapsintresse efter samråd med respektive medlemsland.

Under Etapp 3 skall respektive land vidta de åtgärder som behövs för skydd och bevarande.

Sverige har (år 2000) föreslagit ca 2450 särskilda bevarandehöjningar. Dessa skall övervägas av kommissionen (etapp 2). Sverige kommer att föreslå ytterligare områden som särskilda bevarandehöjningar.

11. Riksintresse för fiske: Hela kusten till territorialgränsen

Havsområdet utanför kommunen utgör ett väsentligt naturvårdsintresse, där det är av vikt att de värdefulla och produktiva bottenarna skyddas från alla former av ingrepp, t ex utfyllnader och byggande i vatten, täktverksamhet m m. I översiktsplanen bör dessa

känsliga områden redovisas, eftersom kommunens planeringsansvar sträcker sig ut till territorialgränsen (ca 22 km från kustlinjen).

Kartläggning av de biologiska och ekologiska förhållandena i södra Östersjön har påbörjats av Sydkustens kustvattenförbund.

Hela kusten inom kommunen ut till 3 meters vattendjup är särskilt ekologiskt känslig och har betydelse för fisket pga att mjukbottenarna är lek- och uppväxtplats för många fiskarter. Kring mynningarna vid Albäcksån, Ståstorpsån, Dalköpingeån, Äspöån och Tullstorpsån finns fredningsområden för fisk. För Dalköpingeån och Tullstorpsån är fiske förbjudet under tiden 15 september – 30 april i en triangel med medelpunkt i ån där den faller ut i Östersjön och ca 500 meter på båda sidor om åmynningen samt en kilometer ut i Östersjön, vilket ger formen av en liksidig triangel. För Albäcksån, Ståstorpsån och Äspöån är fiske förbjudet innanför en linje av 300 m från mittpunkten mellan de två yttersta mynningsdelarna.

Exempel på fredningsområden vid Dalköpingeån och Tullstorpsån

12. Beskrivning av skyddsvärda naturområden i Trelleborgs kommun

12.1 Skyddsvärda naturområden i kommunen

12.1.1 Områden av riksintresse för naturvård - områden av särskilt höga naturvärden i kommunen

sid

1. Kuststräckan Fredshög-Stavstensudde
2. Backlandskapet söder om Romelåsen
3. Börringesjön

12.1.2 Områden av mycket höga naturvärden i kommunen

sid

sid

4. Fågelviksängar	10. Gabeljung
5. Dalköpinge ängar	11. Näsbyholm
6. Beddinge Strandhed	12. Stävesjörännan
7. Beddinge ängar	13. Grönalund-Sörbykratt
8. Fårabackarna	14. Ugglarps mosse
9. Sotemosse	15. Åmossarna

12.1.3 Områden av höga naturvärden i kommunen

sid

sid

16. Lyckebo	29. Äspöholm
17. Skåre-Skansarna	30. Beddingestrand
18. Maglarps Grusgrop	31. Stenbäck
19. Albäcksskogen	32. Tärnö

20. Sumpen	33. Hjortholmsskogen
21. Flaningen	34. Kullatorp
22. Tågarps dalgång	35. Sillesjöräcken
23. Dalköpingeåns dalgång	36. Grönby
24. Gislövs strandmark	37. Asbjer
25. Böste-Smygehamn	38. Ullbergskroken- Gillegruvan
26. Smyge kärr	39. Minnesberg-Alstad
27. Östra Torp	40. Steglarp
28. Område norr om Smygehamn	

12.1.3 Områden av riksintresse för naturvården i Trelleborgs kommun

1. KUSTSTRÄCKAN FREDSHÖG-STAVSTENUDD

N G L B Z F

Området har högsta naturvärde och ingår i område av riksintresse för Skåne län (NRO12035).

Urvalskriterier: A C

Area:

Ca 850 ha

Markägare:

Privata

Beskrivning

Området utmed ovannämnda kuststräcka (den sträcker sig egentligen ända från Kämpinge i Vellinge kommun), har i första hand stora geovetenskapliga värden, även om området också hyser sällsynta och utrotningshotade växt- och djurarter. Längs kusten finns mindre blottningar av Danienkalksten, som tillsammans med likartade kustblottningar vid Smygehuk, utgör de enda naturliga blottningarna från den tertiära perioden i Sverige.

Litorianavallen är en i landskapet tydligt markerad strandvall, vilken lättast kan iakttas utmed kustvägen. Vallen har stor betydelse för utforskningen av Östersjöbäckens nivåförändringar.

Större delen av området norr om kustvägen är uppodlad som åkermark. Lokalt går sandavlagringarna i dagen, medan de inom andra delar är överlagrade av moränlera. Inom området förekommer sällsynta kalkrika isälvsavlagringar med stäppartad torräng som innehåller sällsynta och utrotningshotade växtarter. Bland växtarterna finns en hel del fridlysta rariteter, exempelvis orkidéer och praktnejlika. Även ängsvårlök som klassats som sårbar finns i området.

Ängs- och betesmarker av typ öppna hagmarker, totalt på ca 17 ha, som är klassade 3 enligt ängs- och hagmarksinventeringen finns intill kusten.

Strand- och vattenområdet är betydelsefullt som övervintringsområde och rastlokal för sjöfågel och vadare. I strandområdet och i området i anslutning till litorianavallen finns några av vårt lands sällsyntaste växtarter.

Kuststräckan betecknas som ekologiskt särskilt känsligt område pga dess betydelse för yrkes- och fritidsfisket. Mjukbotten ner till tre meters djup, samt på platser av extra stor betydelse (förökningsområden) ner till sex meters djup, innefattas av detta område. Inom kuststräckan ligger strandängarna vid Stavstensudd, de s k Fågelviksängarna. En skötselplan för strandängarna, finns upprättad sedan 1992 mellan kommunen och

arrendatorn, Trelleborgs Golfklubb. Inom området finns även Skåre-Skansar, Skansar från Karl XII:s tid som idag hävdas genom fårbeta. Området har en intressant flora med bl a den sårbara ängsvårlöken.

Inventeringar

I ängs- och hagmarksinventeringen ingår området som nr 70. I John Krafts "Falsterhalvöns Flora" ingår rutorna nr 88, 89, 92, 93, 94, 95, 99 och 100 i området. Projektet "Skånes Flora" har inventerat en ruta vid Maglarp. Trelleborgs Biologiska Förening har inventerat floran vid Maglarp och Skåre. Föreningen har även inventerat floran vid Tallskögen mellan Skåre och Fredshög.

Hot

Upphörd hävd och bebyggelse.

Önskvärd skötsel

Hävden av ängs- och hagmarkerna genom slåtter eller bete måste bedrivas i fortsatt utsträckning för att bibehålla den speciella floran samt öppna "luckor" mot kustlinjen.

Möjligheter

Landskapsvårdsersättning kan utgå till de berörda markägarna för att bevara odlingslandskapet. Delar av området kan på sikt avsättas som ett kommunalt naturreservat. Skötselöreskrifter att pågående markanvändning ej får ändras utan samråd vore lämpligt inom detta område. Detta skulle innebära att nya byggnader, vägsträckningar, cykelstigar m m ej får komma till stånd med mindre än att länsstyrelsen och andra naturvårdande organ varit inkopplade i planerna. Förutsättningar för att områdets naturvärden skall bibehållas är förbud mot schaktning, täktverksamhet och andra landskapsförändrande åtgärder i området kring strandvallen och i de andra geologiska värdefulla avlagringarna.

2. BACKLANDSKAPET SÖDER OM ROMELÅSEN

N G L K

Inom området finns delområden med mycket högt och högt naturvärde och området ingår i område av riksintresse för Skåne län (NRO12033).

Urvalskriterier: A C D

Det sydvästsånska backlandskapet sträcker sig inom kommunen från Näsbyholm i öster till St Slågarp i väster längs med väg 101.

Området har en unik geologi och topografi där platåliknande kullar åtskiljs av sänkor och raviner. Områdets rikedom av småsjöar präglar landskapet. Moränbacklandskapet är beläget över den s k Alnarpsänkkan, en förkastningsdal i berggrunden, orienterad i NV/SO riktning. Landskapsbilden är varierande med öppna hagmarker och odlingsfält blandat med bokskogsdungar och allékantade vägar. I området finns rika typer av lövskog, torr- och fuktängar, rik- och fattigkärr. Omväxlande förhållanden i landskapet ger upphov till stor vegetationsvariation.

Området har stort värde för flytt- och häckfågelfaunan. Bland groddjuren har ätlig groda samt de hotade arterna löv- och lökgroda sina utbredningsområden här. Det är det viltrikaste området i Skåne, med bl a kronhjort och dovhjort. Förutsättningar för att områdets naturvärden skall bibehållas är att bebyggelse och anläggningar regleras, markavvattnings och täktverksamhet också regleras samt att jord- och skogsbruk kan bestå.

För närvarande saknas skydd mot förändrad markanvändning inom detta område.

Utbyggnad av bostadsområden i bl a Anderslöv pågår. Det bör vara en angelägenhet för

hela regionen att gemensamt ta till vara detta unika kulturlandskap. Karta över riksobjekt för naturvården finns i bilaga 2.

Inom området ligger många av kommunens naturområden med mycket eller högt naturvärde, bl a Börringesjön, Minnesberg-Alstad, Ugglarps mosse, Asbjer, Grönalund-Sörbykratt, Gabeljung, Stenbäck, Tärnö, Hjortholmsskogen och Kullatorp.

3. BÖRRINGESJÖN

N L B A R

Börringesjön har högsta naturvärde.

Urvalskriterier: ACD

Area:

Totalt 310 ha, varav 50 ha i Trelleborgs kommun.

Beskrivning

Börringesjön är en grund näringsrik slättsjö, som tillhör Segeåns vattendragssystem. Den ligger i en svacka i det skånska backlandskapet och dess södra del är belägen i kommunens norra gräns. Den ingår i område av riksintresse för naturvården inom Skåne län (NRO12033).

Sjön omges av omväxlande betesmarker, bokskogar, sumpskogar och åkermark. Sydväst om sjön ligger Ugglarps mosse med stora sumpskogar och många dammar (resultat av torvtäkt).

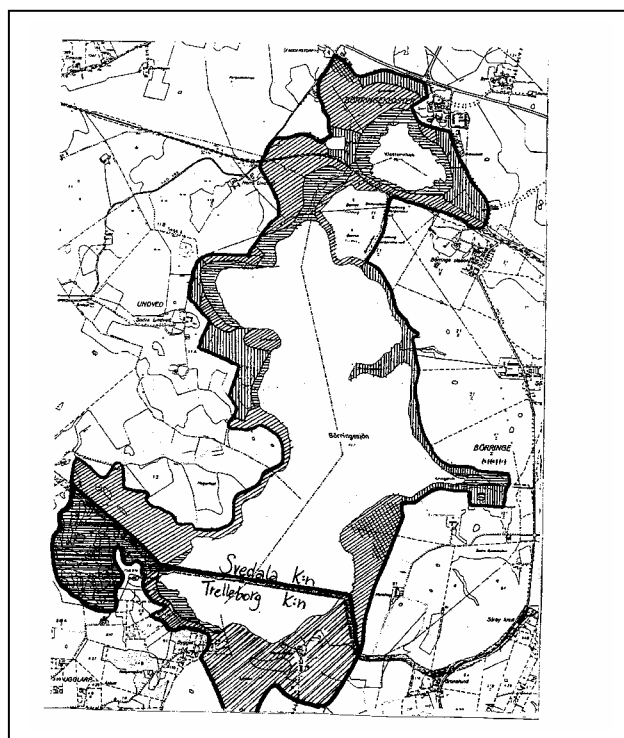
Sjön ligger på en höjd av 49 m över havet, har en yta på 3,1 km², samt ett medeldjup på 1,1 m och ett maxdjup på 3,3 meter. Det totala tillrinningsområdet är 39,6 km².

Medeltillrinningen är 278 l/s och vattenomsättningstiden är i genomsnitt sex månader. Tillrinningsområdets yta består i huvudsak av åker (64%), skog (20%), samt övrigt (16%). Sjön har utsatts för ett flertal dikningsföretag, vilka alla minskat vattenståndet i sjön.

Belastningen av kväve på sjön från omgivningen är ca 120 ton/år, dvs 30 kg/ha och år. Fosforbelastningen är ca 2 ton/år, dvs 0,5 kg/ha och år. Jämfört med övriga större sydvästska sjöar, är belastningen näst högst efter Häckebergasjön. Medelhalten kväve i sjön är 3,5 mg/l och fosfor 0,12 mg/l, vilka betecknas som mycket höga närsaltshalter.

Spillvattenutsläpp från slakteriet i Ugglarp till sjön skedde fram till 1983. Numera överför slakteriet avloppsvattnet till Smygehamns reningsverk. Dock ligger effekten kvar av dessa utsläpp i sjön för lång tid framöver, vilket yttrat sig i eutrofieringseffekter såsom uppgrundning och igenväxning. Övergödningen har bidragit till att den södra delen av sjön har ett högt och tätt vassbälte längs stranden. Vidare innebär sjöns utsatta läge i det relativt öppna landskapet, tillsammans med det ringa medeldjupet, att vind och vågor kan grumla upp vattenvolymen med suspenderat ytsediment.

Kraftig algbloomning förekommer under sommarhalvåret, och som lägst har 0,25 meter noterats under vegetationssäsongen. Sjön är inte försurningskänslig med ett medelvärde

av pH på 8,3 och god alkalinitet (buffertkapacitet) pga den kalkrika berggrunden samt växtplanktonens fotosyntes (koldioxidassimilation).

Börringesjöns stränder lyder under s k landskapsbildsskydd. Utökad strandskydd gäller också för stränderna. Sjön med dess omgivning klassas som fågelrik, och området hyser störningskänsliga rast- och häckningsplatser för en rad fåglar.

I strandskogarna runt sjön, bland annat vid Ugglarps mosse, häckar bl a pungmes och sommargyllning. På våren och framförallt hösten rastar mycket fågel i sjön. Grågäss, gräsander och sothöns dominerar och förekommer ibland i tusental.

I sjön bedrivs fiske på aborre, gös, gädda och i mindre omfattning på ål. Sparsam förekomst på ål förklarar god tillgång på kräftor. Sjön klassas dock som mindre bra för fisk pga sämre temperatur-, syremättnads- och pH-förhållanden.

Området vid Börringesjöns södra strand är intressant ur flera perspektiv. Generellt strandskydd gäller för stranden. Terrängen är variationsrik med olika lövskogstyper och biotoper, bl a sumpskog, strandskog, skogsriddåer, fruktodlingar och betade ängar.

Olikåldrade bestånd av bok, al, ek och björk dominerar i det kuperade landskapet. Det finns därför förutsättningar för en art- och individrik fauna, speciellt fågelliv. Bl a häckar den sällsynta mindre hackspetten samt även ormvråk och trädkrypare i sumpskogskärret. Småfåglar förekommer talrikt. Vassområdet i sjöns sydvästra del hyser bl a vattenrall.

Övrig fauna, som uppehåller sig i området, är vinbergssnäckan och mycket vilt, speciellt hjortdjur.

Floran är rik och skyddsvärd med bestånd av fridlysta blåsippor och vild murgröna. En av de längsta alléerna i länet sträcker sig från Markiehage till Stora Markie gård. Den är en viktig restbiotop för floran och faunan, samt ett viktigt inslag i landskapsbilden.

Fuktängen vid sjön på ca 10 ha, är skyddsvärd (klass 3) enligt länets våtmarksinventering.

Inventeringar

De undersökningar som gjorts i området har främst berört sjöns kemiska och fysiska förhållanden (Sydvästska sjökommittén, 1972-89) samt fågellivet. Skånes Ornitologiska förening (SkOf) har bl a undersökt rastande änder och svanar 1961-75, samt häckfågelfaunan i samband med sjöinventeringen 1977-79. Inventering av skogen samt dess fågelfauna har utförts av SkOf under 1991. I våtmarksinventeringen ingår fuktängen vid sjön som objekt nr 02C0102.

Speciella limnologiska undersökningar har också utförts på uppdrag av SYSK. Vid dessa undersökningar har det bl a i denna rapport framkommit att det tillflöde som avvattnar Bygget, Asbjärgård, slakteriet m fl innehöll höga fosfor- och kvävekoncentrationer.

Möjligheter

Börringesjön betecknas som ekologiskt särskilt känsligt område med avseende på belastningen av närsalter. Åtgärder för att minska näringsbelastningen bör genomföras, vilket innebär att en kartering följt av krav på åtgärder av bl a avlopps- och gödsel förhållanden bör utföras i tillrinningsområdet. Inventering med krav på åtgärder för förbättring av enskilda avlopp har påbörjats. Ädellövskogen betecknas som ekologiskt särskilt känslig med hänsyn till försurningen.

Önskvärd skötsel för omgivande skog

Ett mer naturvårdsinriktat skogsbruk bör eftersträvas i området runt Börringesjön. Gamla grova träd bör sparas som boträd, sumpskogskärret bör lämnas i sitt vildvuxna tillstånd, beteshävdan av öppna partier bör bibehållas, lövskog med riklig gräsvegetation bör bevaras m m.

Kontinuerlig nyplantering av träd i den ståtliga allén vid Stora Markie utförs av markägaren för att säkerställa alléns fortlevnad, vilket är mycket positivt.

12.1.2 Områden av mycket högt naturvärde i kommunen

4. FÅGELVIKSÄNGAR MED OMGIVNINGAR

N L B Z R

Area

Totalt ca 60 ha

Markägare

Kommunen

Beskrivning

Inom området återfinns en unik våtmark på totalt 18 ha, som omfattar saltpåverkade strandängar, vilket ger en särartad vegetation i området.

Sedan mitten av 1960-talet ligger en golfbana på området. I banans mitt

finns mindre rester av en havslagun i form av "sumpmark" (fuktängar och kärrområden).

Området ingår i riksintresse för naturvården i Skåne län (NRO12035). Ett skötselavtal samt plan för naturvården finns upprättad sedan 1992 mellan kommunen, som är markägare och arrendatorn Trelleborgs Golfklubb.

Området hyser ett livligt fågelliv och våtmarksområdet innehåller viktiga biotoper. Det är av stor vikt att reveln utanför stranden liksom våtområdena ej beträds under häckningsperioden. Olika arter av groddjur finns inom området.

En rik flora med en rad olika sällsynta samt sårbara växtarter återfinns i och omkring kärrområdena. Bl a kan nämnas att den fridlysta och sårbara praktnejlikan har sitt största utbredningsområde i södra Sverige på torrhedarna.

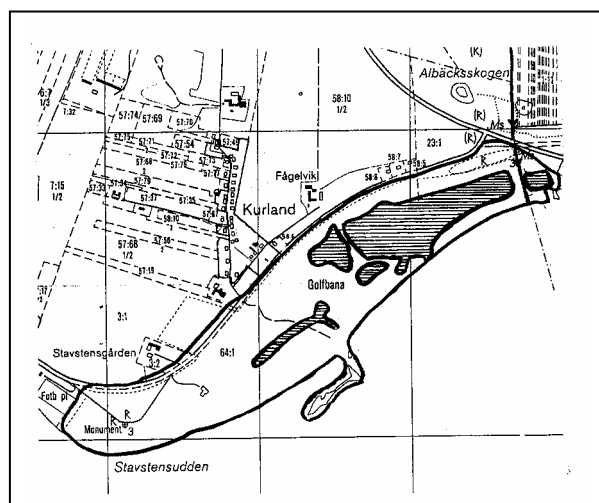
Enligt länets våtmarksinventering har kärren fått klass 2, dvs de utgör ett värdefullt objekt. Värdefull öppen hagmark på totalt 11,4 ha finns på de torrare delarna av strandängarna. Dessa har klassats som skyddsvärda enligt länets ängs- och hagmarksinventering.

Området är kulturpåverkat. Gravhögar från järnåldern finns på Järavallens krön strax norr om kärren.

Det rörliga friluftslivet är mycket aktivt i området bestående av främst golfspelare och ornitologer.

Inventeringar

Florainventeringar har utförts under 1991 av miljö- och hälsoskyddsförvaltningen och Trelleborgs Biologiska Förening i samband med utarbetande av skötselplanen. Området ingår också i John Krafts florainventering, artlistor 101 och 102. Trelleborgs Biologiska Förening har inventerat fågelfaunan och de bevakar den i området. I ängs- och hagmarksinventeringen ingår den som objekt nr. 72, och i våtmarksinventeringen som objekt nr. 01C 7H 01.

Fastställd skötsel

En del skötsel föreskrifter och åtgärder har utformats enligt skötselplan (daterad 1992-01-30) för strandängarna:

För att bevara det mosaikartade kärrområdet har vattenspeglar grävts på lämpliga ställen. Vattennivån i kärret, som regleras via en sluss, skall följa de naturliga variationerna.

Vidare hävdas rikkärrområdet, som bl a hyser orkidéer, för att eliminera högvuxen flora. Utvecklingen av fågel- och växtlivet i området följs upp kontinuerligt av Trelleborgs biologiska förening och miljöförvaltningen.

Ingen användning av kemiska preparat i eller i direkt närhet till kärret eller inom torrängsområdena får ske.

Hävden av torrängsområdena skall ske genom slåtter efter det att praktnejlikan har hunnit sätta frö.

Möjligheter

Om det visar sig att föreskrifterna i skötselplanen ej efterlevs, kan det i framtiden bli aktuellt att ge området ett förordnande som naturreservat.

5. DALKÖPINGE ÄNGAR

N G L B Z R K

Area

25 ha

Markägare

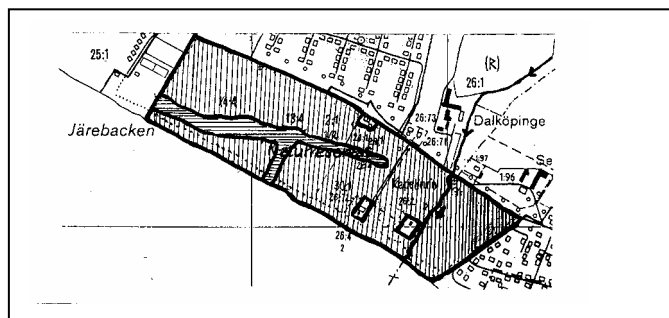
Kommunen, privat,
Skogsvårdsstyrelsen

Beskrivning

Området är av riksintresse för naturvård i Skåne län (NRO12042).

Det är kommunens enda naturreservat och tillkom i sin första del 1975. Därefter utvidgades reservatet och fick ett nytt förordnande 1976. Det öppna betade området består av ca 3 ha våtmark. Det är en av de få obebyggda och fria grönyrtorna i anslutning till kusten öster om centralorten.

Naturreservatets ängar sluttar mot fuktstråket vid Gislövsåns forna fåra. Den nutida Gislövsån flyter i en under 1850-talet grävd fåra och mynnar ut i reservatets östra del. Här finns rester från en medeltida kapellbyggnad, skyddad enligt fornminneslagen. Troligen har större delen av reservatet aldrig varit under plog, utan har betats under hundratals år. Floran och faunan är väl anpassad till denna form av kulturpåverkan. Skötselplanen över området föreskriver att naturreservatet i första hand skall hållas i hävd genom bete. Området är uppdelat i olika betesfällor, där nötkreatur och hästar samt i en del mindre områden, får betas i stort sett i enlighet med hur det var tidigare. Ängarna utgör mycket värdefull biotop för floran. En mycket artrik kalkfuktäng har bildats i den angränsande marken till kärret, i den forna å-fåran. Närheten till havet gör att kärrväxter blandas med marina växtarter. Andra förekommande vegetationstyper i området är hed och torräng. Vid inventering av området i början av 1970-talet, uppskattades antalet kärlväxter till närmare 250 arter, ett flertal av dessa var kalkgynnade, t ex orkidéer.

Den sällsynta fjärilsarten igelknoppsrörfly har en fast förekomst i reservatet där dess värdväxter (igelknopp, kaveldun och svärdliljearterna) kan påträffas inom den västra delen av ängarna.

Fågellivet är rikt och totala antalet fågelarter, som häckat eller besökt området, uppskattas till ca 160 st.

Ängarna utgör kommunens enda klass 1 objekt i länets ängs- och hagmarksinventering! Den mycket skyddsvärda öppna hagmarken har bl a en lång kontinuitet i hävd, geografiskt representativitet och värde för friluftslivet.

I länets våtmarksinventering, har ängarna fått naturvärdesklass 1, dvs de är bland de mest värdefulla och minst påverkade våtmarkerna i länet. Våtmarken är idag ekologiskt stabil.

Inventeringar, plan och förordnande

Skötsel- och dispositionsplan för naturreservatet Dalköpinge ängar finns upprättad av länsstyrelsen i Skåne län dnr 11.1211.4855-77, 1287-201. Förvaltare av området är Skogsvårdsstyrelsen i samråd med markägarna, bl a Trelleborgs kommun.

I ängs- och hagmarksinventeringen ingår området som objektnr. 86. I länets våtmarksinventering har den objektsnr. 01C7H01. Till underlag för dispositionsplanen har Trelleborgs Biologiska Förening utfört inventeringar rörande naturvård och rörligt friluftsliv, 1970.

Önskvärd skötsel

För att områdets naturvärden skall bestå, krävs fortsatt hävd med rätt betestryck (2 nötkreatur/ha). Vissa mindre områden betas med häst och får. Vid behov slås obetade områden manuellt efter betessäsongens slut. Staket, vinkelgenomgångar och skyltar måste ses till regelbundet.

Möjligheter

Ändring av Gislövsåns nedre lopp genom ängarna från det nuvarande till det ursprungliga loppet, som ån hade i början av 1800-talet, kan vara av stort värde ur flera aspekter. Bl a skulle åns självrenande förmåga av närsalter öka genom en förlängning av åfåran. Vidare skulle en bättre vattencirkulation genom ängsmarkerna medföra att tendenserna till stillastående vatten i fuktstråken skulle kunna elimineras.

Det är viktigt att befintlig vegetation längs Gislövsån norr om Dalköpinge ängar bevaras och förlängs norrut vid utformningen av natur/vattenområdet i enlighet med planbestämmelserna för det nya bostadsområdet på Dalajär. Denna skyddszon fungerar som en "spridningskorridor" för växt- och djurliv från ängarna till slätten.

6. BEDDINGE STRANDHED

N L B R

Area

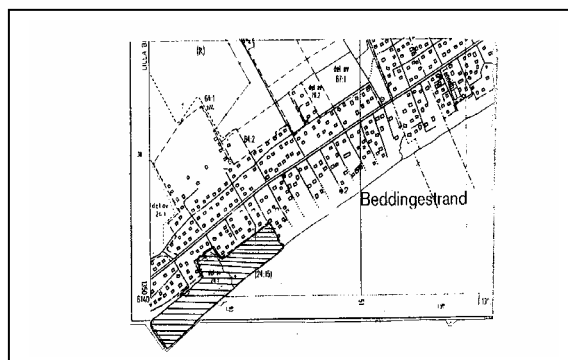
9 ha

Markägare

Kommunen

Beskrivning

Området avses få ett förordnande som naturvårdsområde. Ett förslag finns hos länsstyrelsen för fastställelse. Denna del av kusten är

tätbebyggd, dock finns detta skyddsvärda område med tallskog, strandhed och bäckfåror. De i området förekommande talldungarna är viktiga biotoper för häckande och flyttande fåglar.

Naturtypen är en sandgräshed av borsttåteltyp med partier av öppen rished av örtrik ljungryp insprängda på olika delar av området. Fridlysta växtarter, t ex fåltsippa finns i de mittersta delarna av området. Ensamma träd av bergtall och tall och buskar av vresros och vide finns utspridda på området. Området omgärdas av tall- och bergtallsvegetation.

Fågellivet är rikt såväl på den öppna hedmarken som i tallskogen och vid strandlinjen. En intressant fjärilsfauna finns i området, bl a de sårbara arterna malörtskapuschongfly och klocksäckspinnare.

Golfspel på Beddinge golfklubbs gamla bana söder om kustvägen avvecklades 1994 i enlighet med det exploateringsavtal som tecknats 1985 mellan Domänverket, golfklubben och kommunen. Detta öppna område med tillhörande talldungar på ca 8 ha är en av de få kvarvarande öppna luckor vid denna del av kusten. På mitten av området flyter ett mindre biflöde av Tullstorpsån. I samband med avvecklingen av golfspel visade Östra Beddingestrands vägförening, i samråd med Trelleborgs Biologiska Förening och kommunen, intresse av att ta över skötseln av området.

Miljöförvaltningen har i samarbete med Östra Beddingestrands vägförening och Trelleborg Biologiska Förening utarbetat en skötselplan över området.

Inventeringar

Fjärilsförekomsten har inventerats av Entomologiska Sällskapet i Lund (1986).

Önskvärd skötsel

För området finns en skötselplan. Hävdnen av området skall syfta till att återställa den ursprungliga hedfloran på de av golfbanan påverkade ytorna. Vidare skall hävdnen syfta till att ge en skyddad miljö för djur och växter. För att nå detta syfte skall slätter ske i de delar av hedmarken där högvuxen vegetation förekommer. Slybekämpning av björk, sälk och buskage skall ske årligen. Området skall fungera som strövområde och en plats för rekreation och fiske.

Fasta anordningar i form av bebyggelse, anläggningar för spel och liknande skall inte få förekomma. Ingen camping e dyl får förekomma i området.

Viss plantering av i trakten naturligt förekommande vegetation kommer att utföras till gagn för bl a faunan. För att främja insektslivet, vars larver lever bl. a. på lavar kommer äldre tallskog, lavbeklädda stenblock m m att sparas i området.

7. BEDDINGE ÄNGAR

NLBZ

Area

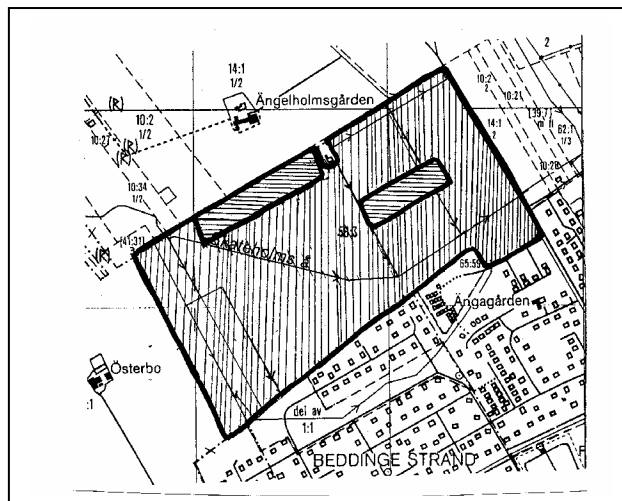
43 ha

Markägare

Privat

Beskrivning

Detta område utgör en unik rest av ett äldre översilningssystem, s k ängsvattning, med öppna hagmarker i god hävd. De fuktiga låglänta

markerna betecknas som tuvtåteläng och de ligger utmed Tullstorpsåns nedre del. De kalkrika förhållandena i marken präglar floran, dock har gödslingen av betesmarkerna utarmat floran. I länets ängs- och hagmarksinventering har den status som klass 2 objekt, dvs mycket skyddsvärd på grund av bl a kontinuitet i hävd och geografisk representativitet.

Fågellivet är rikt och arter som är beroende av våta och fuktiga ängsmarker har här en fristad. Beddinge ängar är en viktig rastlokal för flyttfåglar och häckningslokal för många arter. Området är relativt ostört och ett flertal däggdjursarter har funnit sig till rätta här.

Ängsvattningssystemet är en av de bäst bevarade i Skåne, med tydliga rester av diken, stenar och betongpelare som utvisar skiftesgränserna. En restaurering bedöms som fullt möjligt att genomföra.

Miljöförvaltningen hade samråd med markägaren under 1991 angående återställande av ängsvattning på ägorna. Markägaren visade dock inte intresse vid detta tillfälle att restaurera ängarna. En ny markägare, som visat större intresse av att restaurera ängarna, har tagit över området. En restaurering av ängsbevattningssystemet skulle, förutom rena naturvårdsaspekter, även kunna åstadkomma en betydande närsaltsreduktion i å-vattnet.

Inventeringar

Ett kartmaterial över dikessystemet har iordningställt under 1990 av miljöförvaltningen. De hydrologiska förhållandena har också karterats översiktligt. SkOf inventerade befintlig fågelfauna våren -91 i samband med ovannämnda samråd med markägaren.. Beddinge ängar ingår som objekt nr. 111 i ängs- och hagmarksinventeringen.

Hot

Den nya kustvägen mellan Trelleborg och Ystad kan komma att beröra de norra delarna av ängarna. Enligt Vägverket är det dock osäkert om vägplanen aktualiseras, dock kommer en miljökonsekvensbeskrivning att krävas om så blir fallet.

Önskvärd skötsel

Det är angeläget att betesdriften fortgår och att ingen ytterligare dikning sker i området. För att eliminera närsalter från å-vattnet och för att gynna fågellivet borde området översilas under höst- och vårregnen genom restaurering av ängsbevattningssystemet.

Möjligheter

Markägaren kan erhålla miljöbidrag för att bibehålla hävden på ängarna eftersom det är ett klass 2 objekt enligt länets ängs- och hagmarksinventering. Möjligheter att erhålla bidrag för att restaurera ängsbevattningen bör undersökas. För att säkert trygga naturvärdena i området bör det övervägas om ett förordnande såsom naturreservat bör läggas på området.

8. FÅRABACKARNA

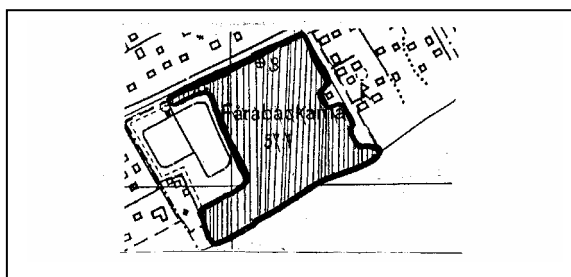
N L B R

Area

4,7 ha

Markägare

Kommunen

Beskrivning

Fårabackarna är en värdefull och väl utbildad strandhed strax inom detaljplanlagt område intill kusten vid Skateholm. Det är en välbevarad rest av den gamla utmarken vid Östersjökusten. Utmarken var en allmänning för bete för kreatur och hit drevs djuren från St Beddinge by. Stora delar av den gamla utmarken längs med Östersjön har till större delen planterats med tall-granskog och på senare tid har det även byggts sommarstugor i området. Fårabackarna är en rest av hur äldre tiders odlingslandskap såg ut vegetationsmässigt.

Flora

Strandheden vid Fårabackarna hyser en intressant flora. Vissa arter som påträffas i området ingår i sandstämpens vegetation som mer renodlat påträffas längs med stränderna i Österlen. Till sandstämpens vegetation hör den fridlysta fältsippan med fina, gråvioletta klockformade blommor. En annan växt som berikar prakten över heden är den väldoftande mandelblomman. Bactimjan, fältmalört, gulmåra är andra arter som tillhör den torra strandhedsfloran. På fuktigare partier växer borsttåg och stenmåra. Ljungögkontröst och höstlåsbräken, en liten ormbunke, är hotade arter som sällsynt växer i området. Vid inventeringen av växter 1997 hittades över 150 växtarter (173 st). Området har klassificerats som mycket skyddsvärt (klass 2) enligt ängs- och hagmarksinventeringen (objekt 114).

Fauna

I området förekommer fältpiplärkan. Fältpiplärkan trivs på magra kortvuxna hedar som är täckta av ljung, sandstarr eller borsttåtel. Denna hedtyp är knuten till sandiga områden ofta i närheten av kusten. I området finns flera intressanta fjärilar. Bl a finns här den sårbara arten malörtskapuschongfly. Larven lever på den fältmalört som förekommer på Fårabackarna. Fjärilen flyger i juni-juli på sand- och grusmarker. Fårabackarna är en av de viktigaste lokalerna i Skåne för denna fjäril. Smaragdgrön lundmätare är en annan sällsynt fjärilsart. Larven lever på den fridlysta fältsippan. Fjärilen flyger i juli-augusti på sandmarkerna på Fårabackarna. Flera andra karaktärsfjärilar för sandiga marker lever i området bl a sandgräsfjäril. Värdväxten för larven är bl a sandrör, borsttåtel, fårsvingel som alla växer på Fårabackarna. Enskilda arter är inte avgörande utan huvudsaken är att det finns både gräs och ljung i området där fjärilen lever.

Bactimjan är en annan växt som utnyttjas som nektarkälla av bl a fjärilar. Bactimjan är på tillbakagång i Skåne men växer vid Fårabackarna. Bactimjan är hårdig mot tramp och gynnas därmed av badgästerna. Även kaninernas bete är gynnsamt för bactimjan. Kaninerna har dock varit på tillbakagång p g a sjukdomen myxomatos.

Inventeringar

Entomologiska Sällskapet i Lund har inventerat små- och storfjärilar i området (1986). Roland Rittman: Klenoder att värna om; Fårabackarna, Stävesjörännan, Åmossarna. (1997)

Hot

Den öppna hagmarken är ohävdad, dock slits den av det rörliga friluftslivet (badande) och kaniner.

Önskvärd skötsel

Fårabackarna har varit ohävdad i traditionell mening men hävdas av badgäster och kaniner i den södra delen. I den norra delen har EU-projektet Kvickroten under 1998 i samråd med miljöförvaltningen och Kommunens Agenda 21 satt upp fårstaket och

fårhus samt röjt en del björk. Fårbetet kommer att gynna floran och den biologiska mångfalden i området kommer att öka.

Möjligheter

För att hävden skall bestå, så att heden hålls i öppet skick och att den beteshävdade floran gynnas på området, bör heden hävdas av markägaren (kommunen). Kommunen bör undersöka möjligheterna att ansöka om Miljöersättningsbidrag inom EU:s miljöprogram för detta arbete. För att förstärka skyddet av området bör området på sikt skyddas som ett kommunalt naturreservat.

9. SOTEMOSSE

N L G Z R

Area

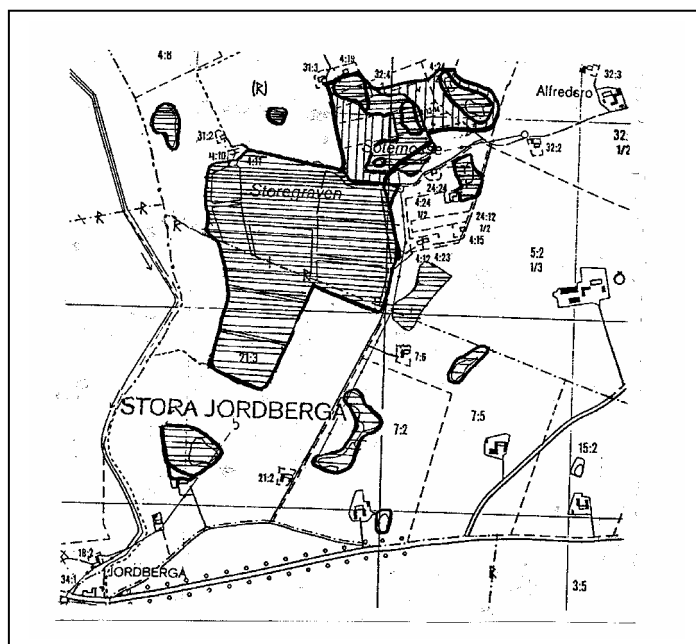
20 ha

Markägare

Privata

Beskrivning

Dödisgropar och deponeringsdammar för Jordberga Sockerbruks processvatten med rik vegetation och fågelfauna återfinns i detta område. Hela området omgärdas av åkermark, men flera naturliga småvatten finns i omgivningen. Området ingår i sjö- och backlandskapet med dess unika dödisjötopografi.

Det har framkommit vid inventeringar av ornitologer att området med ett tiotal dammar hyser ett mycket individ- resp. artrikt fågelliv. Ca 180 arter har observerats av såväl regelbundet rastande småfågel, som ett flertal mer sällsynta arter. Ett flertal hotade arter håller till i området.

Exempelvis har skrattnåsen en av sina få kvarvarande kolonier i södra Skåne vid mossen. Lokalen har stor betydelse för häckande fåglar, därav ett flertal vadare. Skärfläckan hade det bästa häckningsresultatet under 1992 i hela Skåne vid mossen! Den utgör därmed den viktigaste inlandslokalen för den hotade arten i hela Skåne. Sotemosse's stora dragningskraft på rastande vadare och häckfåglar beror bl a på den tillförsel av näringsrikt processvatten som kommer från Jordberga Sockerbruk. Eftersom dammarna utgör ett isolerat "badkar", d v s saknar naturligt in- och utflöde, ställer ett framtida bevarande stora krav på kompletterande vattentillförsel.

Inventeringar, planer

Ringmärkningsverksamhet har bedrivits i området sedan 1987 av ornitologer. Fullständigt ringmärkningsmaterial, vadarantal resp. artlistor har framarbetats med stöd av SkOf. Undersökning pågår för närvarande rörande möjligheterna att bevara lokalen som häck- och rastlokal för våtmarksberoende arter. SKoF har visat intresse för att

verka för att lösa in området från markägarna, om vattenförsörjningen till området kan lösas. Eventuellt kan lokalen ha nationell eller internationell status som fågelbiotop.

Enligt fastställd återställningsplan för området, enligt villkor i koncessionsbeslut för Jordberga Sockerbruk, skall dammarna successivt fyllas igen och bli åkermark.

Jordberga Sockerbruk lades ner år 2001. Eftersom näringstillförseln till dammarna är beroende av processvattnet från sockerbruket är det oklart hur det framtida Sotemosse kommer att se ut.

Önskvärd skötsel

För att bibehålla och främja faunan i området bör vattenreglering i dammarna med avseende på vattenkvalitet och optimala nivåer för vadare göras (max 0,4 m vattenstånd under häckningstid, med variation under vår och höst. Vidare bör området anpassas till omgivningen genom avsläntning av vallar, plantering av naturligt förekommande vegetation m m.

Möjligheter

Med hänsyn till lokalens stora betydelse för häckande och rastande fåglar har samråd skett mellan kommunen, SKoF, berörda markägare och Sockerbolaget. Det har överenskommit att om möjligt avvakta med återställningen av den sydligaste delen av området.

10. GABELJUNGOMRÅDET

N G L B Z R

Area

ca 85 ha

Markägare

Privata

Beskrivning

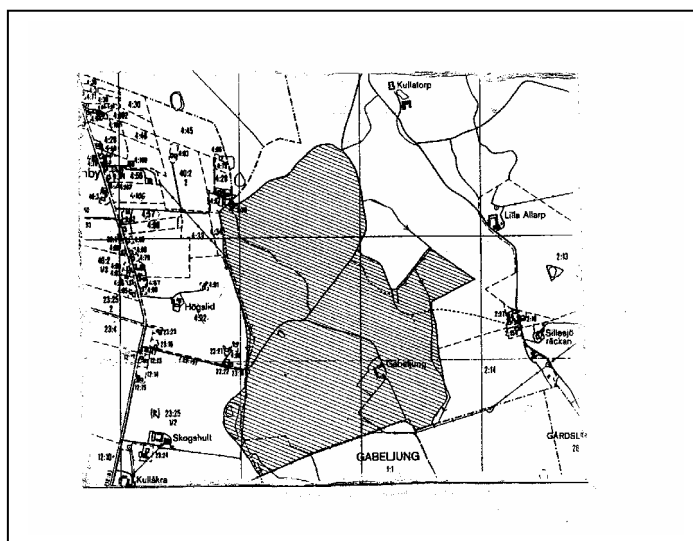
Området är ett välbesökt och värdefullt natur- och rekreationsområde. Området ingår i i backlandskapet som är av riksintresse för naturvården i Skåne län (NRO12033).

Gabeljung är med bland de

områden som Romelås- och sjölandskapskommittén (RÅSK) förordas som utflyktsmål för natur inom backlandskap- och Romelåsområdet.

Platån, dvs den stora backen, är förmodligen rester av ett deltaområde som byggts upp av en isälv under inlandsisen. En gammal grustäkt är återställd till betesmark, som vintertid utnyttjas till vintersport.

Floran är mycket intressant i det kuperade landskapet och i lärskogen kan den starkt utrotningshotade klotullörten påträffas. I länets ängs- och hagmarkinventering, betecknas ca 34 ha av den öppna hagmarken söder och sydväst om platån som skyddsvärd. I den norra delen finns högstammig bokskog, och i den södra delen finns en medelstor lövskog med delvis tät undervegetation. På ängarna finns små kärr med rik växtlighet med kalkgynnade arter som bl.a. ängs- och majnycklar samt slankstarr.

Bland insekterna förekommer det vitbandade glansflyet talrikt i området.

Djurlivet är rikt och av däggdjuren är dovvilt, rådjur, grävling och ekorre vanliga inom området. Mård och fladdermöss har observerats i området. I kärr- och smågölar finns groddjur, bl a den ätliga grodan.

Området innehåller också ett artrikt fågelliv. Häckningsfaunan är omfattande. Ett antal rovfåglar såsom ormvråk, glada hör till häckfåglarna. Även lärkfalk har observerats i området. Under höst och vinter kan antalet rastande fåglar bli mycket stort. Vintertid kan även någon havsörn flyga förbi kanske på väg till den närliggande Havgårdssjön i Svedala kommun.

Inventeringar

Inventeringar av floran har gjorts av Projekt Skånes Flora (1990): ruta N.Grönby samt av Trelleborgs Biologiska Förening (1987). I ängs- och hagmarksinventeringen ingår objekt nr. 29:1-3. Skogs-och fågelfaunainventering har 1990 utförts av SkOf.

Hot

Ädellövskogen betecknas som ekologiskt särskilt känslig p.g.a. försurningen.

Önskvärd skötsel

Skogsområdet har stort skyddsvärde och ett mer naturvårdsinriktat skogsbruk bör tillämpas. Dikningar, tåkter och avverkningar bör inte förekomma i området utan samråd med kommunen. Smågölar bör skyddas mot igenväxning, bekämpningsmedel och övriga utsläpp (avlopp m.m.). Granplantering bör inte tillåtas i området, framförallt inte runt småvatten med tanke på groddjuren. Hävden av de skyddsvärda hagmarkerna bör bibehållas och främjas. Vidare bör inte handelsgödsel spridas på dessa marker.

Möjligheter

Genom information och aktiva åtgärder till skogsägarna kan kommunen förmå dessa att upprätta en naturvårdsinriktad skogsbruksplan (NISP). Dock är en skogsägare inte skyldig att följa en skogsbruksplan eller NISP.

För hävden av den skyddsvärda hagmarken kan brukarna/markägarna söka miljöersättning enligt miljöprogram inom EU.

Area

ca 34 ha

Markägare

Privat

Beskrivning

Detta område är mycket intressant ur flera aspekter, främst p g a djurlivet, men även hydrologiskt. Det ingår i område av riksintresse för naturvården i Skåne län (NRO12033).

Området ligger på gammal sjöbotten som en gång täcktes av Näsbyholmsjön. Denna stora (ca 300 ha) sjö dikades ut på 1860-talet, och torrlades helt på 1950- talet när en pumpstation anlades för att reglera Dybäcksåns kraftiga vattenflöde. Det finns planer på att återställa en del av den forna sjön, ca 50 ha, strax öster om Näsbyholm.

Flera olika naturtyper finns representerade på den gamla sjöbotten, bl a betade ängs- och hagmarker, skog och dammar. Enligt länets ängs- och hagmarksinventering finns ca 30 ha skyddsvärd öppen hagmark samt blandlövhage inom området. Avtal om ersättning för skötseln har tecknats för dessa skyddsvärda ängs- och hagmarker av markägaren.

Området erbjuder mycket goda livsbetingelser för faunan, och många fågelarter observeras här året runt. Det är ett viktigt övervintringsområde för rovfåglar, bl a örnar, gäss, duvor och småfåglar. Stora flockar av vadare och änder syns under de omfattande översvämningarna under vår och höst. Området är rikt på fasaner och det finns gott om vilt. En tät rådjursstam och mycket dovvilt uppehåller sig i området.

Inventeringar

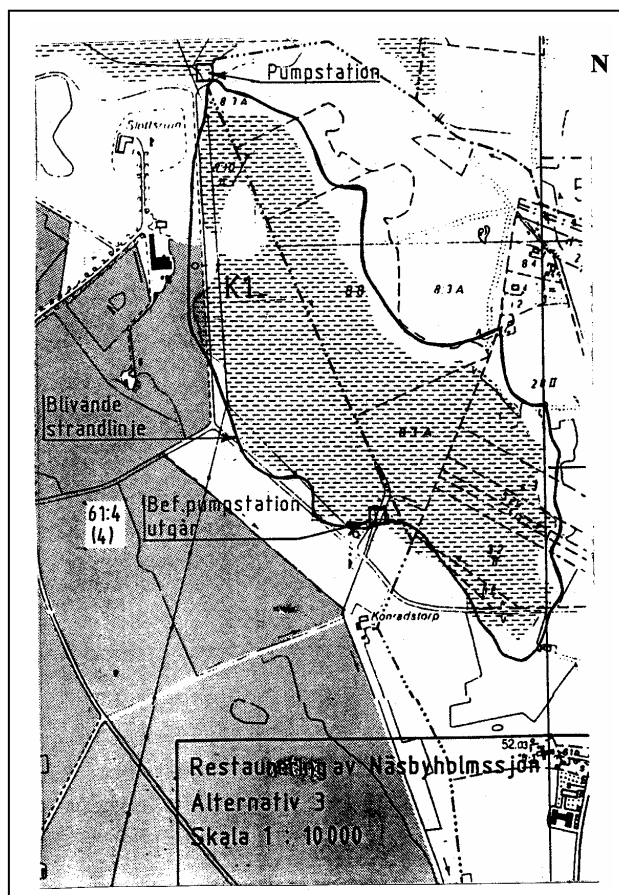
Inventeringar av fågelfaunan har utförts av Trelleborgs Biologiska Förening. Årliga örnräkningar utförs i SkOf:s regi. Hydrologiska konsekvensutredningar har utförts på uppdrag av SkOf i samband med våtmarksplanerna. I ängs- och hagmarksinventeringen ingår objekt nr.41,43:1-2.

Hot

Det har observerats skador på bokbestånd i området. Bokskogen är ekologiskt särskilt känslig bl a på grund av försurningen och dålig självföryngringförmåga.

Önskvärd skötsel

De aktiva åtgärder för att främja fauna bör fortsätta, t ex stödutfodringar till viltet och fågelfaunan under vintern. Andra naturvårdande insatser, som markägaren på Näsbyholms gods har utfört och som bör fortsätta är bl a plantering av alléer av oxel längs markvägar. Hävden av de skyddsvärda ängs- och hagmarkerna bör bibehållas.

Möjligheter

Med anledning av de stora naturvärden som finns i området och den närsaltsreducerande effekt en våtmark ger, är det mycket positivt om en del av Näsbyholmssjön kan återskapas.

Den bör utformas som en grund fågelsjö. Näsbyholmssjöns-kommittén, en sammanslutning av representanter från berörda kommuner (Trelleborg och Skurup), markägare, vattenvårdsförbund, dikningsföretag, naturvårdsorganisationer m m bildades för att undersöka möjligheterna att återskapa Näsbyholmssjön. Det alternativ som är aktuellt, är att återskapa ca 45 ha av Näsbyholmssjön till en kostnad av 1,9 milj. kr. Av den återskapade sjön kommer ca hälften av sjöytan att ligga i Trelleborgs kommun. Miljödomstolen i Växjö har 2002 meddelat tillstånd för genomförandet av projektet. Tillstånd har meddelats för att anlägga en ny pumpstation, anlägga en skyddsvall, utföra viss utfyllnad till väg 688 samt att anpassa dräneringssystemet inom området. Arbetet med att anlägga sjön skall vara genomfört inom tio år. Genom tillkomsten av sjön kommer närsalterna kväve och fosfor som via vattendragen leds ut i Östersjön att minska. Genom återskapandet av sjön kommer också den biologiska mångfalden i området att öka.

12. STÄVESJÖRÄNNAN

N G L B

Area

13 ha

Markägare

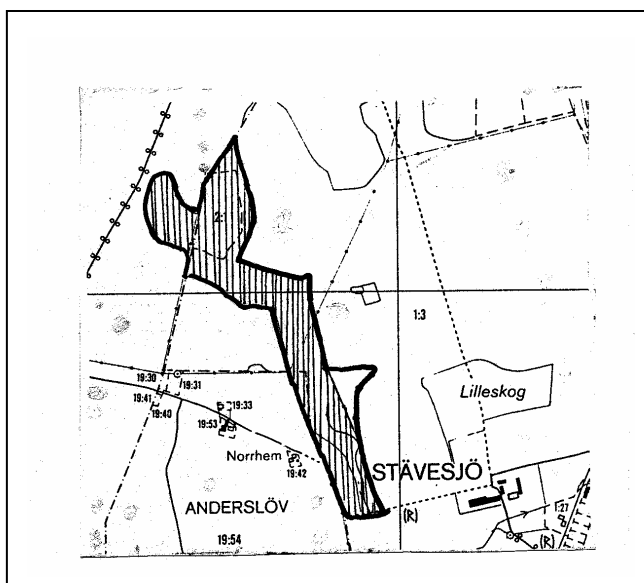
Privat

Beskrivning

Dalgången vid Stävesjö har formats genom erosion vid tiden för inlandsisens avsmältning. Bäckens i dalens botten är rörlagd och i betesmarkens tuvtäteläng och rödvensäng finns solitära träd. Dalgången är belägen inom område av riksintresse för naturvärden i Skåne län (NRO12033). I

länsstyrelsens naturvårdsplan är den upptagen som skyddsvärt naturområde.

I länets ängs- och hagmarksinventering har den fått naturvärdesklass 3, vilket innebär att den innefattar en skyddsvärd flora. Den öppna hagmarken, som består av betesmark, hyser bl a bestånd av gullviva.

Inventeringar

Klenoder att värna om; Fårabackarna, Stävesjörännan, Åmossarna, Roland Rittman (1997).

Önskvärd skötsel

För att säkerställa naturvärdena inom området måste betesdriften fortgå.

Möjligheter

Den private markägaren kan söka miljöersättning enligt miljöprogram inom EU till naturvårdsåtgärder i odlingslandskapet. Vidare bör ett förordnande som naturreservat övervägas, om det behövs för att skydda området mot eventuell förändrad markanvändning eller dylikt.

13. GRÖNALUND - SÖRBYKRATT

N L B Z R K

Area

9 ha

Markägare

Privata

Beskrivning

Detta är ett mycket värdefullt naturområde, med rester av gamla odlingsformer i form av skottskogsbruk. Området ingår i riksintresse för naturvården i Skåne län (NRO12033).

De södra delarna av området har sedan lång tid tillbaka brukats som skogsmark. De norra delarna däremot har brukats, förutom extensivt som skogsmark, även som

betesmark. I Grönalunds skogsvegetation förekommer flertalet i södra Skåne förekommande fältskiktstyper. Bok dominerar i den blandade lövskogen.

I områdets norra del finns rester av traktens äldre jordbrukslandskap med lång historisk kontinuitet. Ytterst få marker av denna typ återstår i idag i sydvästra Skåne. De spår av äldre markanvändning som kan påträffas är hägnadssystem (diken), toppbeskurna bokar och flerstammiga skottskogsträd. Markerna är starkt igenvuxna, men restaureringsbara. Hela området uppvisar ett rikt växt- och djurliv med en stor rikedom av biotoper på en begränsad yta; kärrartad mark, bokskog, krattskog, öppen betesmark och vegetationen på den forna järnvägsbanken mellan Börtinge Östra Torp. Vårfloran är mycket rik, speciellt i den norra delen där vit- och gulsippor breder ut sig mellan hasselnåren. Bland de hotade, sårbara och fridlysta växtarterna som återfinns i området påträffas blåsippa, vätteros, vit lungört, skånsk nunneört och diverse orkidéer, bl a skogsknipprot. Faunan i området innehåller rikligt med vinbergssnäcka och groddjur, exempelvis ätlig groda. Området är vilt- och småfågelrikt.

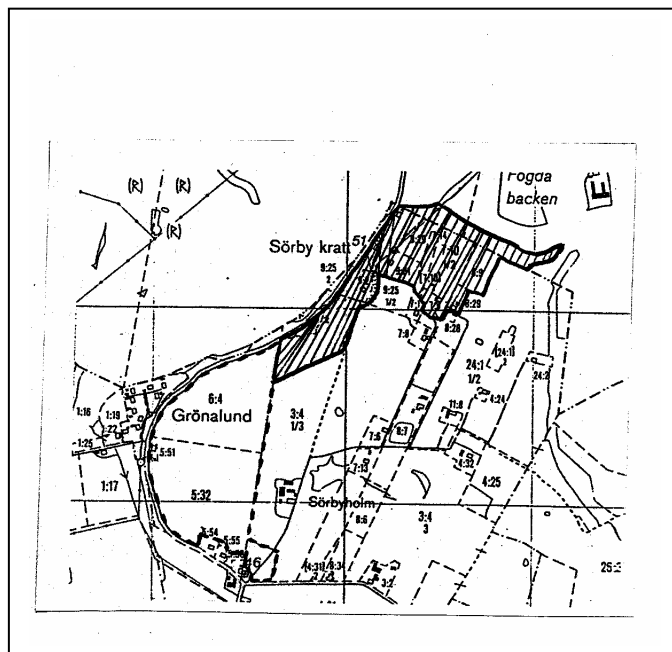
Det är ett välbesökt rekreationsområde som används flitigt som exkursionsmål för skolorna i kommunen.

Inventeringar

Florainventering utfördes i området av Trelleborgs Biologiska Förening (1987-88).

Önskvärd skötsel

Den fortsatta skötseln av den södra delen av området bör ske i form av "skonsamt" skogsbruk för att säkerställa en livskraftig återväxt av ädellövskogen. Området med hassel i norra delen bör bevaras i nuvarande form med skonsam röjning och bete. Gamla träd (döda mer än två år) bör ligga kvar. De medför ingen risk med tanke på

spridning av skadeinsekter, men har ett stort värde för både insektsfauna och fåglar, bl a hackspett.

En återinförel av skottskogsbruk vore önskvärt, dock kräver det kunskap och kontinuitet i utförandet av de gamla metoderna.

Möjligheter

Miljö- och hälsoskyddsnämnden försökte under 1987, med stöd av allmänheten och naturvårdsorganisationer, få till stånd någon form av skydd för området, beroende bl a på de hot som området utsätts för av det pågående skogsbruket. De utförda huggningsåtgärderna i form av röjning och gallring har dock ej bedömts som skadliga för natur- och kulturvärdena av länsstyrelsen.

Möjligheten att ge Hassellunden inom naturområdet ett biotopskydd enligt 7 kap. miljöbalken bör undersökas. Gamla Hassellundar kan avgränsas av skogsvårdsstyrelsen genom §6 förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken.

Om bestämmelserna om ädellövskog i skogsvårdslagens hänsynsregler med avseende på natur- resp kulturvärdena inte tillämpas vid skogsbruket bör det övervägas om ett förordnande som naturreservat erfordras för Sörbykrattområdet. Området måste genom sitt höga värde ur rekreationssynpunkt tas i beaktande vid all planering.

14. UGGLARPS MOSSE

N L B Z R

Area

90 ha

Markägare

Privata

Beskrivning

Ugglarps mosse är en torvmosse belägen sydväst om Börringesjön i en f d vik till sjön. Området, som innefattar ca 72 ha våtmark, är det enda

större sumpskogsområdet inom kommunen. Det ingår i området av riksintresse för naturvården i Skåne län (NRO12033).

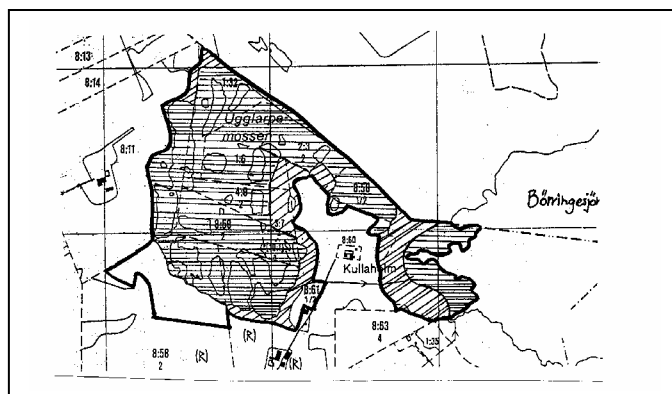
Fossila fynd av djur- och växtlämningar från tiden närmast efter inlandsisens avsmältning har gjorts i en del av mossen.

Området hyser en variationsrik våtmarksvegetation och ett rikt djurliv. I länets våtmarksinventering har det klassats som skyddsvärt (klass 3). I de olika dammarna, totalt ca 24 st, inne i mossen, finns stora mängder av gäss, änder och sothöns. Dammarna innehåller även groddjur. Enligt expertis är torvmossen den bästa fyndplatsen för ätlig groda i Sverige.

Skogen består av olikåldrade bestånd av al, björk samt gran, asp och ek på de torrare partierna. De döda träden är viktiga boplatser för flera fågelarter, bl a både större och mindre hackspett. Bland de häckande fåglarna i och runt vattenhålen återfinns grågäss, gräsänder och rörhöns. Många arter av småfåglar håller till i buskar och snår, bl a den sällsynta arten pungmes, svartvit resp. grå flugsnappare samt flera olika sångare och trastar. I området finns flera olika rovfåglar, bl a brun kärrhök.

Bland det rikliga insektslivet i torvgravarna påträffas hotade arter av trollsländor.

Skogen, som är självföryngrande på sina ställen, har en rik undervegetation som även är fristad åt kronvilt, dovvilt, älg, rådjur, hare, räv och grävling. En gallring av

albeståndens ytterområden samt kalhuggning närmast Börringesjön har utförts under de senaste tre åren. Enligt markägaren skall en fortsatt gallring av alen ske för att gynna asktillväxten i området. Vidare har ett dräneringsdike rensats för att dränera av granplanteringen. Avverkning och utdikning av området har skett enligt skogsägarföreningens avverkningsplan för att kunna bedriva ett ekonomiskt skogsbruk. Floran består bl. a av den ovanliga vattenaloen, sprängört och vattenbläddra. En del av de fria vattenspeglarna i mossen har tyvärr vuxit igen under de senaste åren, vilket kan bero på närsaltstillskott från dräneringsvatten från omkringliggande mark och fastigheter. Enligt länets ängs- och hagmarksinventering finns ca 3 ha skyddsvärd hagmark i anslutning till mossen. Mossen är en välbesökt exkursionslokal för skolorna i Trelleborg och har så varit under flera decennier.

Inventeringar

De undersökningar som gjorts i området är våtmarksinventeringen i Malmöhus län 1990 (objekt nr. 02C0I01-2), SkOf:s inventering av Skånes skogar och fågelfauna 1989 och småvattensinventering av länsstyrelsen 1987. I länets ängs- och hagmarksinventering ingår objekt nr.16. Entomologiska Sällskapet i Lund har inventerat fjärilsförekomsten i området.

Hot

Uttorkning genom utdikning, fortsatt igenväxning av vattenspeglarna och avverkning av alträd kan försämra biotoperna i området.

Önskvärd skötsel

Sumpskogen bör lämnas till fri utveckling. Den är en av de biotoper i skogslandskapet som är särskilt känslig för hyggesbruk. Vidare är det av stor vikt att inga utdikningar sker inom mossen som kan sänka vattennivån. En vattennivåsänkning kan förstöra bl a gradornas fortplantning. Området tål inte att dikas eller avverkas om den unika faunan och floran skall bevaras.

Möjligheter

Med anledning av de naturvärden som hotas genom den pågående markanvändningen av extensivt skogsbruk samt närsaltbelastningen i denna störningskänsliga biotop, bör det övervägas om området inte skall ges ett förordnande som naturreservat eller naturvårdsområde enligt miljöbalken.

15. ÅMOSSARNA

NGLBZ

Area

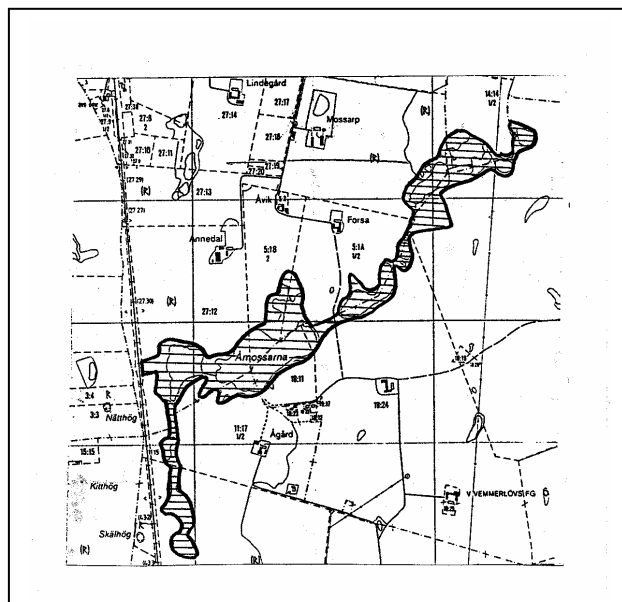
34 ha

Markägare

Privata, staten, kommunen (vid Ågård).

Beskrivning

Detta är kommunens största sammanhängande småvattensystem och består av strandskyddade dödisgröpar. Området är medtaget i

länsstyrelsens naturvårdsplan som ett skyddsvärt område.

Småsjöarna är replipunkter (tillflyktorter) för flora och fauna i ett annars hårt uppodlat landskap. Åmossarna hyser en relativt rik häckfågelfauna och en del sällsynta arter har observerats, bl a trastsångare. Groddjur förekommer också i mossarna. Vanlig padda, vanlig groda, åker groda samt ätlig groda finns inom området. Bottenfaunan i Åmossarna bedöms ha ett högt naturvärde. I Åmossarna förekommer kräftdjur, tvåvingar, dags- och trollsländor samt iglar. Vidare förekommer ett flertal snäck- och musselarter bl a stor dammussla som klassas som tämligen sällsynt. Abborre, brax och mört är de vanligaste fiskarterna i Åmossarna. Samtliga är vanliga arter i mindre sjöar i det skånska odlingslandskapet.

Enligt länets våtmarksinventering är mossarna ett skyddsvärt objekt, klass 2 (objekt nr. 01C9G01). Högvassar av kaveldun resp bladvasstyp och beteshävdad fuktäng ingår i området.

Mossarna besöks av skolor i kommunen för exkursioner och inventeringar.

I Åmossarna pågår ett LIP-projekt (projekt inom ramen för lokalt investeringsprogram). Huvudsyftet med projektet är att söka skydda Åmossarna från att förstöras av övergödning och göra området mer tillgängligt för undervisning och exkursioner för Trelleborgs skolor.

Inventeringar

Klenoder att värna om; Fårabackarna, Stävesjörännan, Åmossarna, Roland Rittman (1997). Grod- och kräldjur i Trelleborgs kommun: En inventering av tre områden 2002, Ekologgruppen 2002 på uppdrag av Trelleborgs kommun. Bottenfaunaundersökning i Ståstorpån och Åmossarna 2002, Eklövs Fiske och Fiskevård på uppdrag av Trelleborgs Lokala Investeringsprogram. Fiskeundersökning i Ståstorpån och Åmossarna 2002, Eklövs Fiske och Fiskevård på uppdrag av Trelleborgs Lokala Investeringsprogram.

Hot

Påverkan av läckage av närsalter. Ändrad användning av området t ex för etablering av golfbana. Lokal påverkan kan ske vid rensning/muddring.

Önskvärd skötsel

Inventering av utsläpp från enskilda avloppsanläggningar m m bör genomföras. Vidare bör krav på åtgärder mot dessa utsläpp av närsalter ställas.

Möjligheter

Detta värdefulla våtmarksområde bör förslagsvis ges ett skydd som naturvårdsreservat. Skydd mot ingrepp, t ex utgrävning och närsaltsutsläpp kan då föreskrivas.

12.1.3 Områden av högt naturvärde i kommunen

16. LYCKEBOÅSEN

N G L B

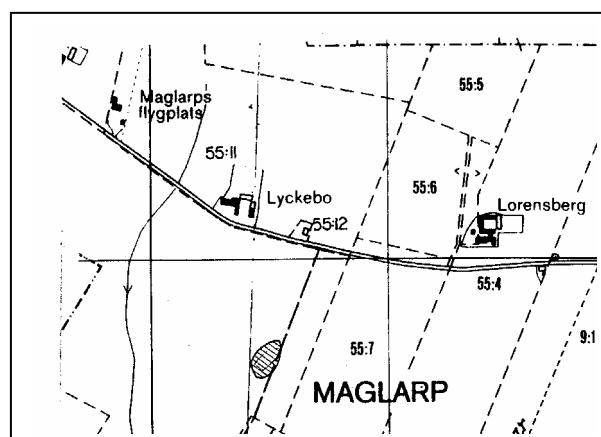
Area

ca 0.5ha

Markägare

Privat

Beskrivning

Åsen är en liten rest av en kalkrik torr grusås med intressant flora, en s.k. stäpp-
artad torräng. Området ingår i riksintresse för naturvården i Skåne län (NRO12033).
Området har såväl geovetenskapligt som botaniskt intresse. Här växer bl. a. den
fridlysta gullvivan och klintsnyltrotten. Restbiotopen är en viktig tillflyktsplats för flora
och fauna i det intensivt uppodlade landskapet.

Inventering

Inventering av floran i området har skett, och den ingår i John Krafts Florainventering,
Artlista 89.

Önskvärd skötsel

Förändringar i markanvändning som hotar biotopens flora och fauna bör ej vidtas.
Vidare bör ej handelsgödsel eller bekämpningsmedel tillåtas i området.

Möjligheter

Området bör ingå i den del av kuststräckan från Fredshög- Stavstensudde, som
lämpligen bör avsättas till naturreservat.

17. SKÅRE - SKANSAR

N G L B Z R K

Area

6 ha

Markägare

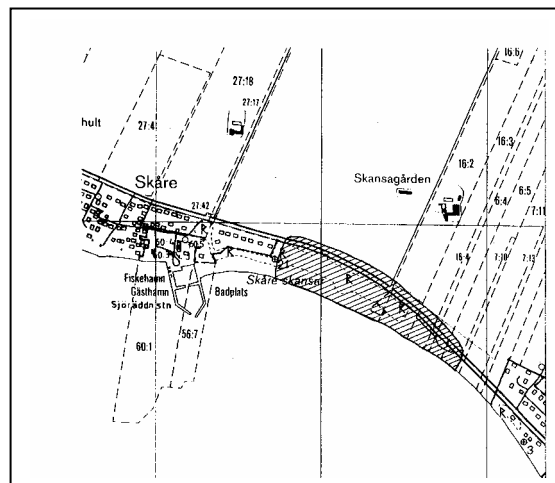
Privata

Beskrivning

Skåre-Skansar är ett historiskt
minnesmärke från Karl XII:s tid.
Detaljplan finns för området. Det är
skyddat enligt fornminneslagen. Området
ligger inom riksintresse för naturvården i
Skåne län (NRO12033).

För friluftslivet spelar området en viktig
roll med en intilliggande allmän badplats.
Floran är intressant och bl a ängsvårlök
och den fridlysta backsippa samt
hedblomster förekommer i området. I

länets ängs- och hagmarksinventering har den öppna hagmarken fått naturvärde klass 3.
Denna skyddsvärda mark hävdas idag genom fårbeta.

Inventeringar

Området ingår i John Krafts Florainventering, artlistorna 99 och 100. I ängs- och
hagmarksinventeringen ingår den som objekt nr.70.

Önskvärd skötsel

Det är av stor vikt att betet bibehålls för att säkerställa den speciella floran samt det
öppna landskapet.

18. MAGLARPS GRUSGROP

Area

4 ha

Markägare

Privat

Beskrivning

I den gamla grustäkten har noterats förekomst av skyddsvärd fauna och flora, vilket förändrat inriktningen av den pågående återställningen av den gamla grustäkten. Grusgropen innehåller södra Skånes viktigaste moderkoloni av backsvalor. Uppemot 1 200 bohål har observerats i rasbranterna.

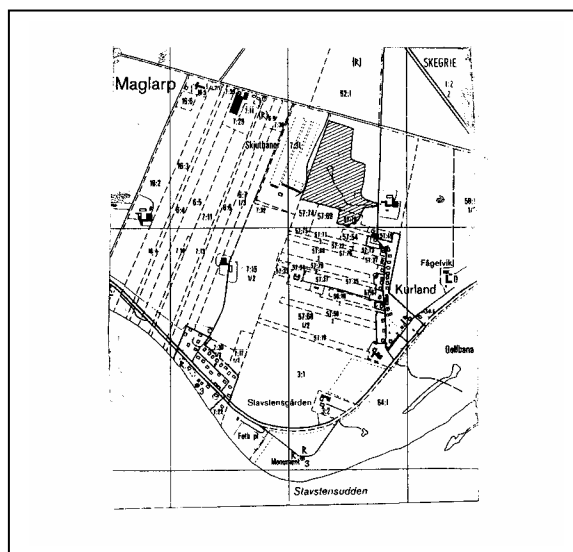
Området består av ett gammalt delta och den av strömmande vatten avsatta sanden är av optimal kornstorlek för backsvalornas bobyggande.

Maglarps grusgrop har varit föremål för täktverksamhet under lång tid.

Under denna tid har i mitten av täkten etablerats en intressant busk- och våtmarksvegetation, som är ett gott skydd åt vilt och fågel.

Vattenhål i området i mitten hyser bl a åkergroda. Rovfåglar jagar regelbundet efter backsvaleungar längs slänterna.

Samråd ägde rum under 1992 angående återställandet av den resterande delen av täkten. Detta utmynnade i ett förslag till återställningsplan. Gällande täktbeslut är från 1993 och innehåller bl a bestämmelse att täktuttag inte får ske under backsvalornas häckningsperiod i de slänter där backsvalor grävt bon. Enligt grustäktens efterbehandlingsplan skall den bildade busk- och våtmarksvegetationen i mitten bibehållas, vägar i täkten tas bort och en del av slänten åt norr bevaras för backsvalekolonin.

Inventeringar

Studier och ringmärkning av den 50-åriga backsvalekolonin har utförts sedan 1962 av ornitolog Christer Persson. Inventering av floran i området har gjorts av Trelleborgs Biologiska Förening (1987) samt av John Kraft (artlistor 94, 95). Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen har utfört en översiktlig vegetations- och faunakartering 1990.

Önskvärd skötsel

Det behövs aktiva insatser för att bevara backsvalekolonin i form av färska rakskurna branter. Ca 100 meters längd på branten erfordras för att inrymma befintligt antal bohål enligt ornitologisk expertis. En viss skötsel i form av bete kan bli aktuell på sikt i busk- och våtmarksvegetationen.

Möjligheter

Området kan komma att kunna utvecklas till ett intressant naturområde samt närrekreationsplats.

Eventuellt kan ett förordnande som kommunalt naturreservat enligt miljöbalken bli aktuellt om den unika förekomsten av backsvalor i grusgropen hotas.

19. ALBÄCKSSOMRÅDET

N B Z R

Area

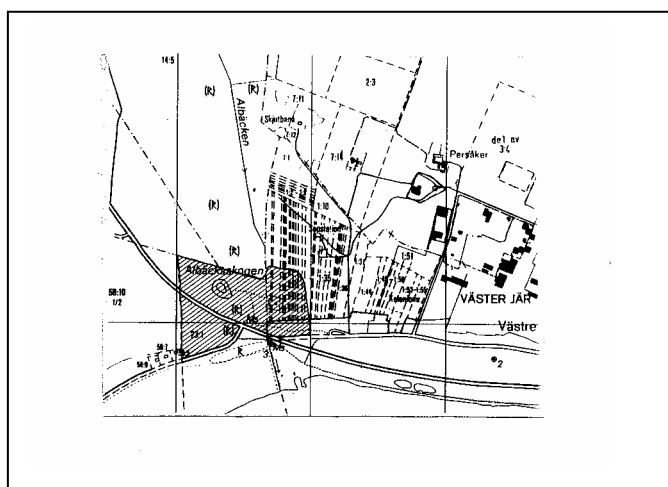
ca 20 ha

Markägare

Kommunen, privat (Rådmansängarna).

Beskrivning

Albäckssområdet är Trelleborgs tätorts mest betydelsefulla område från rekreationssynpunkt, naturupplevelser och upplevelse av den biologiska mångfalden. Området ligger endast 3 km väster om Trelleborgs centrum vilket gör det möjligt för människor i de centrala delarna av staden att till fots eller med cykel ta sig till naturen.

Inom området ligger Albäcksskogen som är planterad 1922 och har stort värde för rekreation och fågelliv. Området öster om Albäckssån är detaljplanlagt. I Albäcksskogen finns också motionsspår, utställningen Kunskapens träd m m. Tidigare ingrepp i samband med vägbyggnationer har decimerat området. En utökning av området har dock skett på återställd soptippsmark åt norr.

Inom Albäckssområdet finns anlagda dammar som hyser en del fisk, samt det utträtade utloppet till Albäckssån. De vanligaste fiskarterna i Albäckssån är storspigg och ål. I dammarna är mört och sarv vanligast. I ån förekommer även öring. Vanlig padda, vanlig groda samt ätlig groda är de groddjur som hittats vid inventering i Albäckssån. Ån är eutrof, liksom övriga åar i kommunen, mycket beroende på att den flyter genom åkermark. Bottenvegetationen och övrig vattenvegetation är riklig. Bland insektslivet påträffas den sårbara fjärilsarten molnfläckiga benvedspinnmalen. Vid undersökning av bottenfaunan har förekomst av två rödlistade arter konstaterats, dvärgbuksimmare samt nattsländan *Oecetis furva*.

På kartor från 1840-talet består Albäckssområdets östra del, som vid denna tid tillhörde Trelleborgs stadsområde, till största delen av våtmark. Några få rester av denna våtmark finns kvar men idag i anlagda och konstgjorda former.

Norr om skogen ligger några av våtmarkerna inom Albäckssområdet. Det är de så kallade Rådmansängarna. De har karaktär av våtmarksängar och har således stor betydelse för fågellivet i området. I området har observerats ett stort antal småfåglar samt diverse fågelarter, bl a hornugglor, korsnäbbar och nötskrikor. Ängarna ingår i ängs- och hagmarksinventeringen som ett skyddsvärt objekt. Öster om Albäckssån är kommunen markägare och väster om ån är marken privatägd.

I Albäcksområdet pågår ett LIP-projekt (projekt inom ramen för lokalt investeringsprogram). Projektets mål och syfte är att återskapa våtmarken och säkerställa den biologiska mångfalden i Albäcksområdet. Genom projektet avses Albäcksåns nedre dels raka sträckning grävas om till en slingrande å. Härigenom skapas en vattenmiljö som tidigare var typisk i denna del av Skåne. För projektet erfordras tillstånd av miljödomstolen. Tillståndsansökan kommer att inlämnas hösten 2003.

Inventeringar

Floran är intressant och området ingår i John Krafts Florainventering, artlistor 97 och 102. I länets ängs- och hagmarksinventering ingår ca 6 ha av området av skyddsvärd öppen hagmark såsom objekt nr.74 (klass 3). Entomologiska Sällskapet i Lund har inventerat små- och storfjärilar i området (1987). Grod- och kräldjursinventering, Ekologgruppen 2002 på uppdrag av Trelleborgs kommun. Bottenfauna i Albäcksområdet 2002 på uppdrag av Trelleborgs kommun. Fiskeundersökningar i Albäcken och Albäcksskogen 2002, Eklövs Fiske och Fiskevård på uppdrag av Trelleborgs kommun.

Önskvärd skötsel

För att bibehålla fågellivet erfordras att vegetationen och våtmarksbiotopen förblir intakta. Strövstigar och motionsspår bör ej förläggas för nära våtmarksområdet eftersom det är störningskänsligt, speciellt under häckningsperioden. På Rådmansängarna bör betet bibehållas.

Vid röjningar i området och dess omgivning bör benvedsbuskar sparas, eftersom de utgör värdväxt åt den hotade fjärilsarten, molnfläckiga benvedspinnmalen.

Möjligheter

För att säkerställa naturvårds- och friluftsintrösserna i området, bör nära samråd ske mellan tekniska nämnden och miljönämnden.

För att erhålla en närsaltsreducerande effekt av å-vattnet samt för att gagna faunan i området, bör ytterligare vattenareal och naturlig vegetation anläggas i anslutning till befintliga dammar, som är förbundna med Albäcksån.

20. SUMPEN

N Z R

Area

1 ha

Markägare

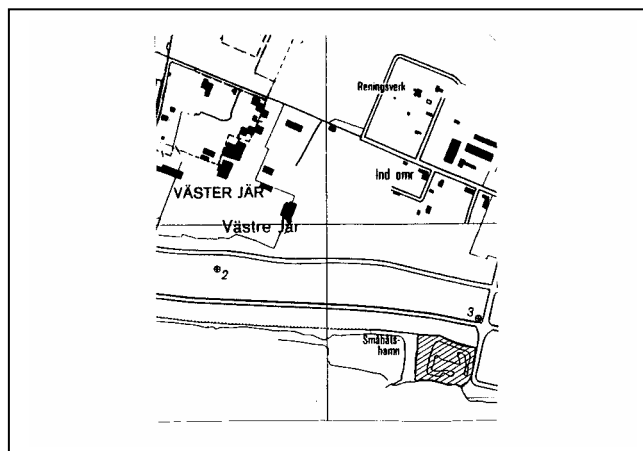
Kommunen, privata

Beskrivning

Sumpen är en liten konstgjord fågeldamm, som utvecklats till en betydelsefull rast- och häckningslokal för ett flertal våtmarksfåglar. Området är detaljplanelagt och marken betecknas som

"våtmarksområde med

ornitologiska värden". Belägenheten inom tätorten gör att området är välbesökt. För skötseln står kommunen och Trelleborgs Biologiska Förening.

Häckning av småtärnan har konstaterats i området vilket har föranlett SkOf att utse småtärnan till kommunfågel för Trelleborg. I området finns även ett flertal andra häckande fågelarter. Under de senaste åren har antalet häckande par avsevärt minskat. Den frodiga vegetationen har alltmer tagit över i den södra delen av området. Under 1994 kom inga småtärneungar alls på vingar. Under 1995 vidtogs en rad åtgärder för att skapa bättre förutsättningar för småtärnan, bl a utökades områdets vattenyta, så att miljöer skapades där fåglarna kunde få mer lugn och ro gentemot fridstörare. För att ge goda bomöjligheter i strandzonen bortschaktades en del växtlighet. Åtgärderna vidtogs före häckningssäsongens inledning.

Hot

Störning från människor som nyttjar uppställningsplats för husvagnar väster om området utgör ett hot för rast- och häckningslokalen.

Önskvärd skötsel

Eventuellt erfordras kompletterande åtgärder avseende utvidgning av vattenyta, borttagning av frodig vegetation mm för att förbättra häckningsbetingelserna för småtärnan. Andra åtgärder som kan erfordras är uppsättande av skyltar angående beträdnadsförbud under häckningssäsong, rensning av skräp och stödutfodring under stränga vintrar etc.

Möjligheter

För att bidra till finansieringen av skötseln av området kan det inom Lokal Agenda 21-processen på sikt bli aktuellt att söka delaktighet från intilliggande industrier.

21. FLANINGEN

N Z R

Area

ca 15 ha

Markägare

Kommunen

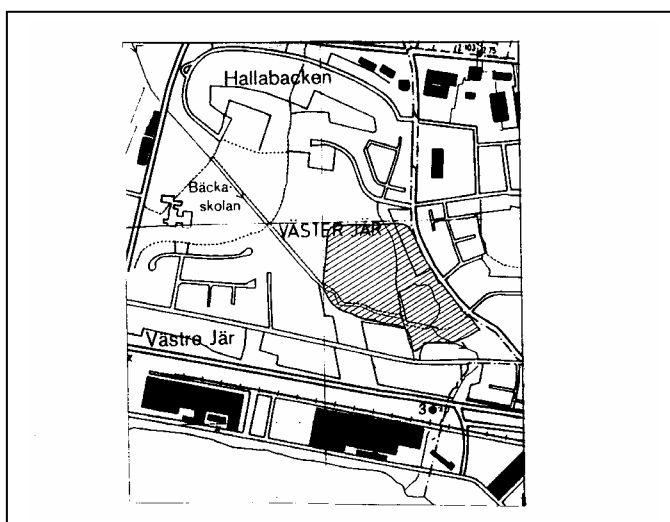
Beskrivning

Detta är ett våtmarksområde som anlades under våren 1992 på f d grön parkmark. Det ligger inom detaljplanelagt område och betecknas enligt planbestämmelserna, parkmark eller plantering.

Våtmarken har snabbt blivit ett värdefullt tillhåll för fågellivet och ett flertal våtmarksbundna arter häckar i området, bl a en koloni av skrattmås. Rastande fåglar, bl a ett flertal vadare har också observerats.

Vattentillförseln sker via befintlig pump från Ståstorpsån. Å-vattnet är belastat med närsalter, som genom översilningen renas naturligt i våtmarken.

Våtmarksfloran på ängarna har ännu ej etablerat sig, vilket kommer att ske med tiden som en naturlig succession.

Området är lättillgängligt för allmänheten, och det är ett uppskattat inslag i tätortsmiljön.

Inventeringar

Inventering av fågelfaunan har gjorts av Trelleborgs Biologiska Förening under sommaren 1992.

Önskvärd skötsel och åtgärder

Lämplig åvattentillförsel bör eftersträvas för att erhålla optimal vattennivå i våtmarken för faunan och florán. Pumpningen bör anpassas för att undvika saltvattentillförsel från bakströmmande åvatten till den grunda sjön under sommarhalvåret. Utvecklingen av fågelfaunan bör följas upp genom regelbundna inventeringar.

22. TÅGARPS DALGÅNG

N G L

Area

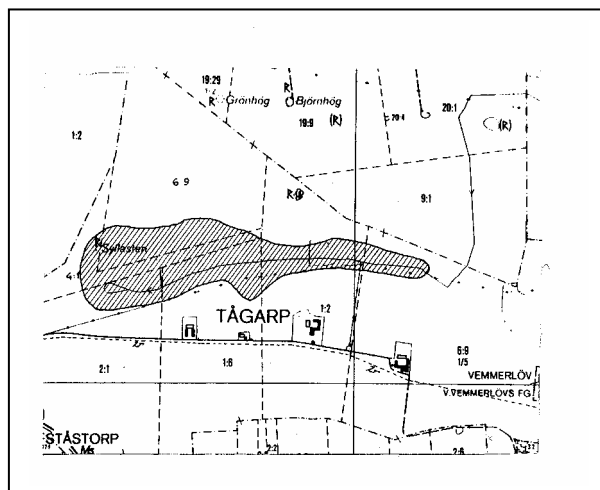
ca 16 ha

Markägare:

Privata

Beskrivning

Området är en dalgång med fuktstråk. På ett fält ligger ett av kommunens största kända flyttblock från istiden, som sannolikt har transporterats dit ända från Blekinge, vilket gör att området har ett geovetenskapligt intresse. Inget finns dokumenterat om faunan och florán. Området finns inte med i länets ängs- och hagmarksinventering.

Önskvärd skötsel

Befintlig markanvändning hotar ej områdets naturvärden. Ingen ytterligare dränering av området bör dock utföras, och i plansammanhang bör området bevakas. Området kan på sikt ingå som en del i den tätortsnära naturen för Trelleborgs tätort.

23. DALKÖPINGEÅNS DALGÅNG

N L Z R

Area

15 ha

Markägare

Kommunen (upp till Dala gård), kyrkan (Dalköpinge by), privata.

Beskrivning

Denna dalgång är den bäst bevarade meandrande å-fåran i kommunen. Från åns mynning upp till väg 9, ca 0,5 km, slingrar sig ån genom en relativt djupt nedskuren dalgång med betade fuktängar. Ytterligare 0,5 km flyter den norrut genom våtmark och obrukad areal.

Ån är skyddad genom, dels generellt strandskydd, dels ett fredningsområde vid mynningen. Det råder förbud mot fiske av lax och öring fr o m 1 oktober t o m 31 december (lekperioden). Ån är hårt påverkad av

rätning, kulvertering och närsaltsläckage och kan liksom de övriga slättlandsåarna betraktas som ekologiskt särskilt känslig. I ån finns en känslig havsöringsstam (*Salmo trutta*), och Dalköpingeån är idag en av sydsveriges bästa reproduktionsvatten för denna art. Detta beror till stor del på det ideella fiskevårdande arbete som Dalköpingeåns fiskevårdsförening utfört de senaste 15 åren. Den har tillsammans med fiskerinämden i länet planterat ut öringsmolt i ån. Fiskevårdsföreningen har vidare skapat lekbottnar, strömkoncentratorer, erosionskydd vid strandbrinkar, rensning m.m. Skydds zoner i form av träd/buskgrupper har planterats längs med delar av åns nedre lopp.

I länets våtmarksinventering finns fuktängen vid ån samt blandbuskkärret norr om väg 9 på totalt 5 ha medtagen som skyddsvärt område (klass 3). Det sker dock en lokal påverkan på ån både från vägen och från läckage av närsalter från omgivningen.

Djurlivet är relativt rikt i och kring ån trots viss utarmning beroende på föroreningar och ett sämre vattenflöde. Under sommarhalvåret är å-fåran mellan Gislövs by och Kontinentterminalen (ca 3 km) helt torrlagd; vattnet försvinner via slukhål söder om Gislövs by. Endast grundvatten tillförs under denna period den nedre delen av ån. Fågelfaunan är rik av arter som strömstare, kungsfiskare, häger och rörhöna. Ett flertal rovfåglar har observerats vid ån.

Under stränga vintrar har åns mynning stor betydelse som uppsamlingsplats åt stora mängder sjöfågel.

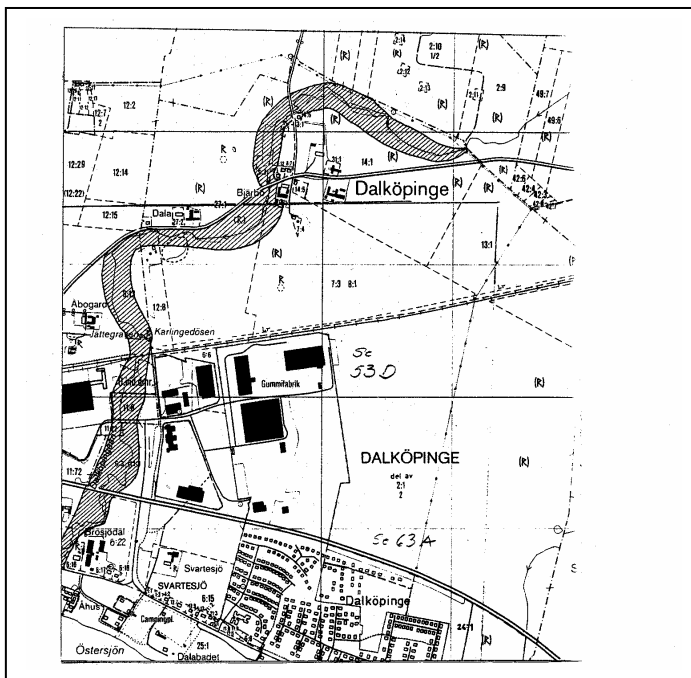
Inventeringar

Floran har ej inventerats inom området; dock dominerar kvävegynnad vegetation i och kring ån. Inventering av bottenfaunan har utförts av Limnologiska Institutionen i Lund. I länets våtmarksinventering ingår den som objekt nr. 01C8H01.

Elfiske utfördes av fiskerinämden 1987.

Önskvärd skötsel och åtgärder

Det pågående fiskevårdsarbetet i åns nedre del bör lämpligen fortsätta även uppströms Dalköpinge by. För att säkerställa åns framtida existens såsom havsöringsvatten samt för att hindra ytterligare närsaltsbelastning av havet, pågår inventering av punktutsläpp inom åns avrinningsområde. Åtgärder på enskilda avlopp, gödselvårdsanordningar m.m. krävs av de berörda fastighetsägarna. Anläggande av skydds zoner och dammar

längs vattendraget uppmuntras. Samarbete mellan kommunen och fiskevårdsföreningen kommer att fortsätta. Vid exploatering av omkringliggande mark får inget obehandlat dagvatten tillföras ån. Dessutom skall tillräckliga buffertzoner anläggas längs ån, enligt planbeskrivning.

Möjligheter

För att nyskapa våtmarker för reduktion av närsalter i åvattnet, kan dammar anläggas relativt långt nedströms i avrinningsområdet. Det bör övervägas om ett förordnande som naturreservat bör läggas på dalgången upp till Gislövs by.

24. GISLÖVS STRANDMARK

N L B Z R

Area

ca 20,5 ha

Markägare

Privata

Beskrivning

Stranden är värdefull ur rekreationssynpunkt. För kusten mellan Simremarken och Böste gäller utvidgat strandskydd upp till väg 9. Kustremsan ligger inom detaljplanelagt område.

Både florin och fågelfaunan är av intresse. Det finns bl a ett mycket stort bestånd av den sällsynta

växten spjutskråp i området. Enligt länets ängs- och hagmarksinventering finns det skyddsvärda öppna hagmarker (klass 3) på totalt ca 19 ha längs denna sträcka av kusten.

Väster om Modeshög skola finns rester av en ljunghed, som i dagsläget är helt igenvuxen av sly och högrötsvegetation. Den lilla ängsmarken, på ca 1,5 ha, har avsatts som naturområde enligt gällande detaljplan.

Under sensommaren rastar ett stort antal vadare utmed denna kuststräcka.

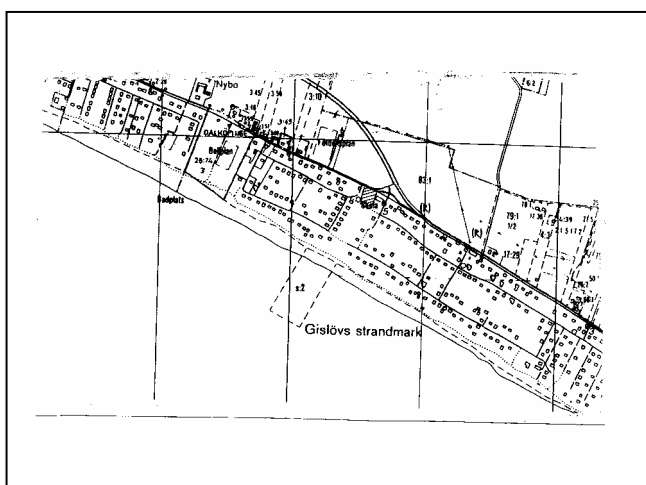
Inventeringar

Översiktliga inventeringar över florin och fågelfaunan har gjorts av Trelleborgs Biologiska Förening. I länets ängs- och hagmarksinventering ingår objekt nr. 87:1-2, 91 och 92.

Önskvärd skötsel

För att säkerställa naturvärdena i området krävs att de obebyggda öppna ytorna inom det strandskyddade området ej bebyggs. Vidare bör betet på de skyddsvärda hagmarkerna bibehållas.

Efter röjning och införande av lämpligt bete kommer sannolikt mer av den hävdgynnade florin tillbaks på ängsmarken väster om Modeshög skola.

Möjligheter

För att säkerställa områdets naturvärden bör lämpligtvis ges ett förordnande enligt miljöbalken som naturreservat.

25. BÖSTE -SMYGEHAMN

N G L B Z R

Area

ca 32 ha

Markägare

Privata, kyrkan (väster om Smygehamn).

Beskrivning

Detta kustområde är speciellt intressant med avseende på dess ursprungliga prägel samt att här finns en unik biotop för huggorm. Den lyder under förstärkt strandskydd upp till väg 9. Inom vissa partier råder fridlysning av

huggormspopulationen. Strandängspartierna är med sina strandvallar och småvatten en gynnsam biotop för den regionalt hotade huggormen. Området hyser en för Skåne unik isolerad population och vetenskaplig forskning bedrivs på huggormspopulationen av Lunds Universitet. Smygehukspopulationen är med stor säkerhet den sista, vilken lever längs Skånes strandängar. Bland övriga kräldjur inom området ingår den hänsynskrävande arten andödla och groddjur.

Området består delvis av svårframkomlig kritstenskust. Floran är mycket intressant i området, ca 150 olika arter har observerats. I hedvegetationen ingår bl. a. ljung, bockrot, sandstarr och den sårbara praktnejliken. I länets ängs- och hagmarksinventering har ca 29 ha öppen hagmark respektive blandlövhage längs kusten klassats som skyddsvärd.

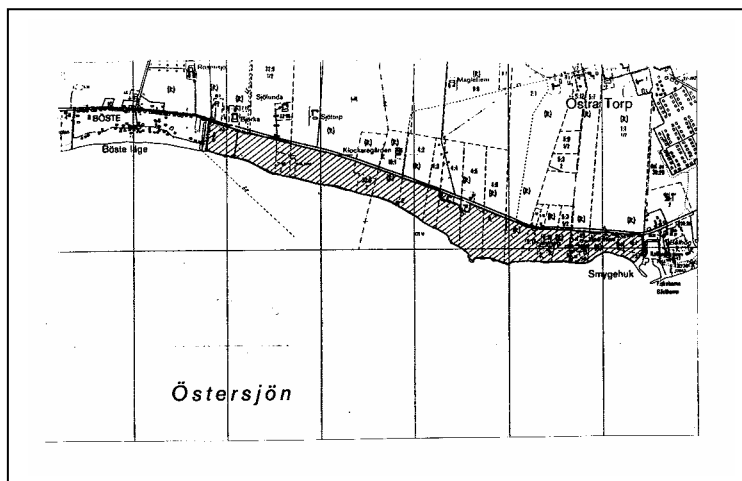
I länets våtmarksinventering finns ett kärr på 1 ha upptagen som skyddsvärd (klass 2) inom kustzonen strax öster om Böste. Det topogena kärret består av fuktäng av gräslågstartyp.

Faunan är också av stort naturvärde inom området. Sträckande sjöfågel, främst ejder, observeras under vår och höst. Tranor ses ofta på insträck under våren och en råkkoloni finns i träden vid Smygehuk.

Området är av betydelse för det rörliga friluftslivet, eftersom det är en av de få kvarvarande öppningarna i landskapet mellan kustvägen och stranden.

Inventeringar

Inventeringar av floran har gjorts av Projekt Skånes Flora: rutor L.Isie SO och Smygehamn SV - Ö.Torp samt av Trelleborgs Biologiska Förening. I ängs- och hagmarksinventeringen ingår objekt nr.94,95:1-2, och 96. I länets våtmarksinventering ingår objekt nr. 01C7I01.

Hot

Bebyggelse och ev påverkan av elektrodledningen i jord från ströriktarstation vid Västra Kärrstorp till en elektrodstation till havs strax öster om Böste, projekt Baltic utgör hot.

Önskvärd skötsel

Beteshävden skall fortgå och den skyddsvärda öppna hagmarken bevaras. Handlingsgödsel bör undvikas i de delar av området som ej är uppodlade idag. Småvatten skall bibehållas med bl. a. hänsyn till huggormskolonin och de övriga kräldjuren.

Möjligheter

För att säkerställa områdets naturvärden bör det lämpligtvis ges ett förordnande enligt miljöbalken som naturreservat.

26. SMYGE KÄRR**N B Z R****Area**

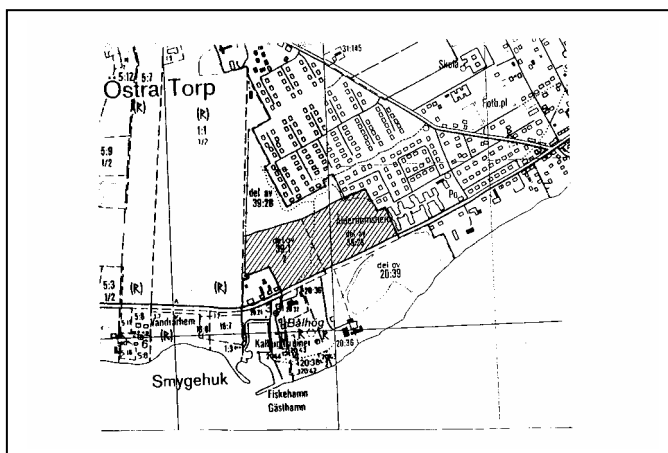
ca 2,5 ha

Markägare

Kommunen

Beskrivning

Smyge kärr är ett rikkärr, som består av en f.d. grustäkt med rörligt och kalkrikt grundvatten. Det är således en bra växtplats för orkidéer såsom maj- och ängsnycklar. Våtmarken ligger inom detaljplanlagt område och har planbeteckningen "park".

För faunan har det konstgjorda kärret stor betydelse. Ett flertal våtmarksberoende arter återfinns här såsom sothöns och kungsfiskare. Det finns rikligt med grodor och paddor, bl a den sårbara stinkpaddan. Det akvatiska livet är rikt på vattenödlor och insekter. En del däggdjur söker sig till kärret eftersom det är skyddad tillflyktsplats.

Inventeringar

Inventeringar av florán har gjorts i kärret av Projekt Skånes Flora (1990):ruta Smygehamn SV-Ö.Torp och av Trelleborgs Biologiska Förening. Översiktlig fågelinventering har utförts av Trelleborgs Biologiska Förening.

Hot

Byggnad av idrottsanläggning med tennisplaner, m.m.

Önskvärd skötsel

För att säkra den värdefulla florán i kärret måste björk- och sälgsly undanröjas under hösten. Detta utförs i dagsläget av Trelleborgs Biologiska Förening. Föreningen rensar även bort skräp från området. För att området ska bibehålla sina naturvärden är det av stor vikt att åtgärder för att sköta och bevara området fortsätter. Kommunen bör

ställa upp och sköta området i samråd med föreningen för att säkerställa dess naturvärden.

Möjligheter

Den gamla detaljplanen (1972) bör kompletteras med skyddsbestämmelser för "parkområdet". Denna tätortsnära "naturoas" kan härigenom tydligare säkerställas och möjligheterna att bibehålla dess naturvärden öka.

27. ÖSTRA TORP

GLK

Area

ca 20 ha (inkl. kalkugnsruiner)

Markägare

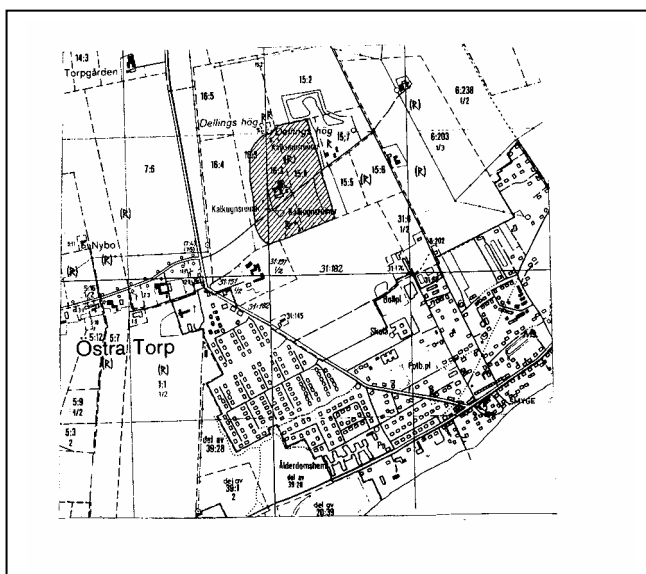
Privata

Beskrivning

Området är en kulturhistoriskt intressant miljö med gamla kalkugnar. Det har ett visst geovetenskapligt intresse, eftersom fossil förekommer i slagghögar i det gamla kalkbrottet.

Önskvärd skötsel och åtgärder

Befintlig markanvändning hotar ej områdets naturvärden. Området bör beaktas vid planeringsssammanhang.

28. OMRÅDET NORR OM SMYGEHUS

NBZR

Area

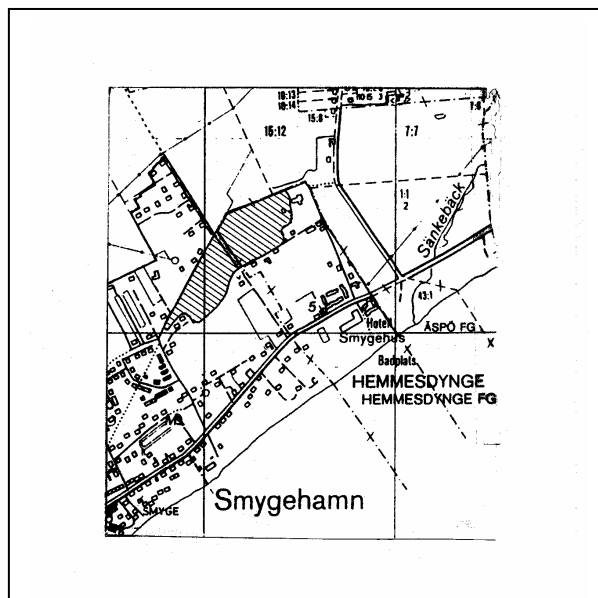
ca 4 ha

Markägare

Privata

Beskrivning

I denna f. d. grustäkt finns idag en orkidérik flora. I övrigt består området av en mycket buskig terräng. Området ligger utanför detaljplanlagt område. Inom området finns skyddsvärd öppen hagmark enligt länets ängs- och hagmarksinventering. Det hyser

goda häckningsplatser för sångare och mindre strandpipare.

Inventeringar

Området ingår i Projekt Skånes Flora atlasinventering (1990): ruta Smygehamn NV Äspöholm. I ängs- och hagmarksinventeringen ingår den som objekt nr. 99. Trelleborgs Biologiska Förening har inventerat floran i området.

Önskvärd skötsel

Den öppna hagmarken bör hävdas för att säkerställa dess naturvärden. Vidare bör lokalen för orkidéer röjas från igenväxande vegetation.

Möjligheter

Området bör bevaras som närrekreationsområde.

29. ÄSPÖHOLM

N L B R

Area

12 ha

Markägare

Kyrkan (vid mynningen), privata.

Beskrivning

Äspöån (Sänkebacken) har ett skyddsvärt meandrande lopp på strandängarna norr om väg 9. Förstärkt strandskydd gäller för kustområdet upp till kustvägen. Floran är intressant, speciellt på strandhedarna längs kusten. Bl. a. växer det hänsynskrävande hedblomstret på de sandiga torrängarna. Inom området ingår ca 7 ha såsom skyddsvärd öppen hagmark enligt länets ängs- och hagmarksinventering.

Inventeringar

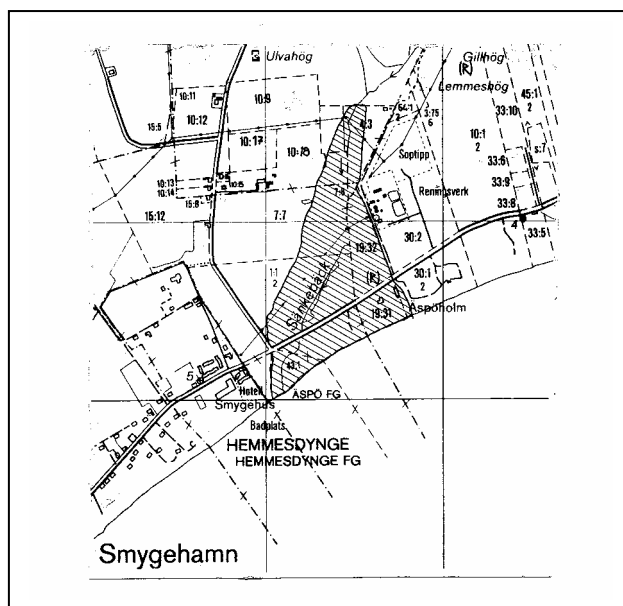
Inventeringar av floran har gjorts av Projekt Skånes Flora (1990): ruta Smygehamn NV- Äspöholm och av Trelleborgs Biologiska Förening. I ängs- och hagmarksinventeringen ingår objekt nr.100 och 101. Bottenfaunaundersökningar har gjorts i Äspöån av Limnologiska Institutionen i Lund.

Önskvärd skötsel

Det är av stor vikt att de öppna ängarna hävdas genom bete för att floran och den öppna landskapsbilden ska säkerställas.

Möjligheter

Markägarna/brukarna kan söka ersättning för hävden av ängarna.

Möjligheter till ytterligare meandring av ån längre uppströms samt nyskapande av våtmarker intill å-fåran bör undersökas. Dessa åtgärder har positiva effekter beträffande bl a närsaltsreduktion av det hårt belastade å-vattnet i Äspöån.

30. BEDDINGE STRAND

N L R

Area

3 ha

Markägare

Privata

Beskrivning

Denna del av kusten är tätbebyggd; dock finns små skyddvärda områden med tallskog, strandhed och bäckfåror inklämda. Talldungarna utgör viktiga biotoper för häckande och flyttande fåglar.

Ett delflöde av Tullstorpsån längre österut har format en bäckravin med värdefulla sandbackar. Den är belägen inom detaljplanelagt område och i planbeskrivningen benämnd som parkområde.

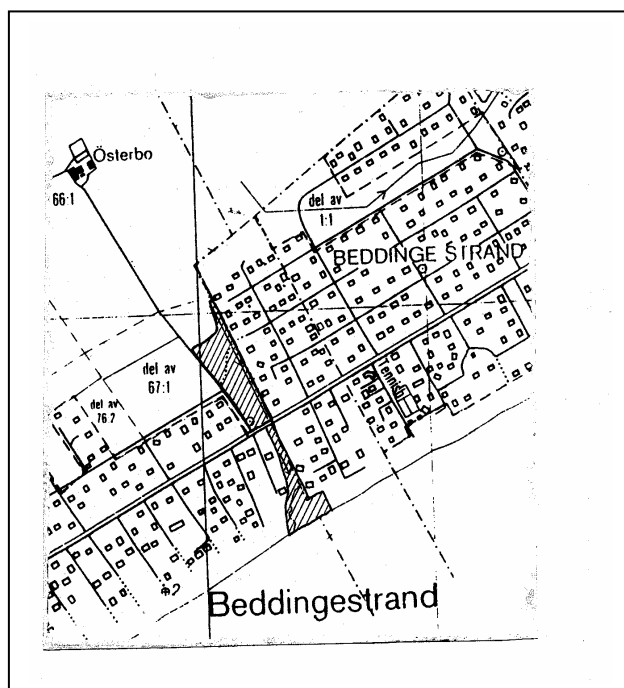
I denna restbiotop vid den täta bebyggelsen längs kusten, finns det enligt länets ängs- och hagmarksinventering skyddsvärd öppen hagmark på 2 ha. Här har bl. a. den fridlysta fåltsippan funnit sin tillflykt. I ravinens sandbackar påträffas backsvalor. Den utgör ett estetiskt inslag i den för övrigt hårt exploaterade landskapsbilden.

Önskvärd skötsel

Delflödet bör skyddas mot eventuell påverkan såsom rätning och kulvertering. Bäckravinerna bör skyddas mot utfyllnad m.m. i största möjliga mån.

Möjligheter

Bäckravinerna bör särskilt beaktas i planeringssammanhang. Planbestämmelserna för detaljplanerna bör kompletteras med skyddsbestämmelser för denna biotop. Samråd mellan miljönämnden och byggnadsnämnden bör således göras.

31. STENBÄCK

N L B R

Area

ca 76 ha

Markägare

Privat

Beskrivning

Stenbäck är ett lövskogsområde med inslag av gran. Det ingår i område av riksintresse för naturvården i Skåne län (NRO12033)

I det starkt kuperade området finns ett kärr med orkidéer. Området är värdefullt för naturvård och rekreation.

Varken flora eller faunainventeringar är utförda i området.

Hot

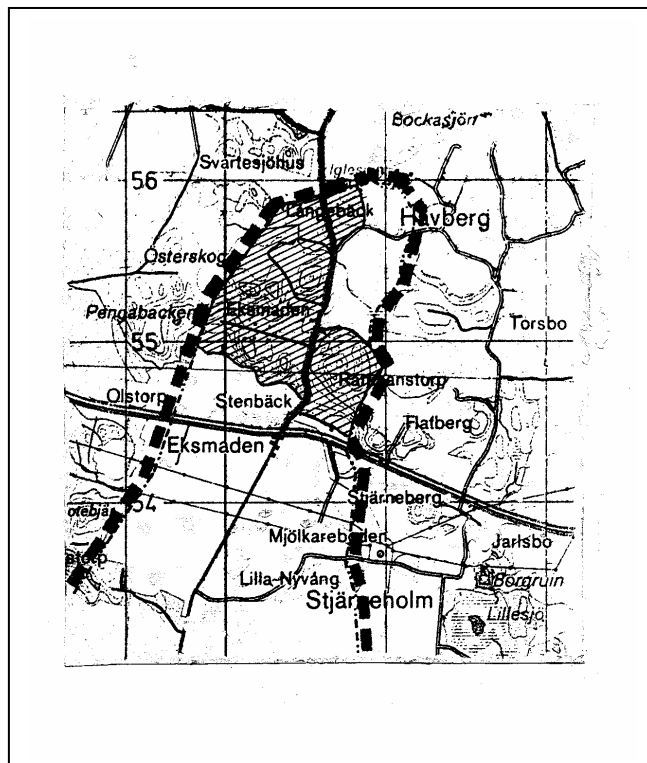
Ädellövskogen betecknas som ekologiskt särskilt känslig med avseende på försurningen. Självföryngringen är svår och äldre träd är stressade av luftföroreningar.

Önskvärd skötsel

Naturvårdsinriktat skogsbruk anpassat till natur- och rekreationsvärdena.

Möjligheter

Genom information och aktiva åtgärder till skogsägaren kan kommunen förmå skogsägaren att upprätta en naturvårdsinriktad skogsbruksplan (NISP).

32. TÄRNÖ

NLBR

Area

ca 55 ha

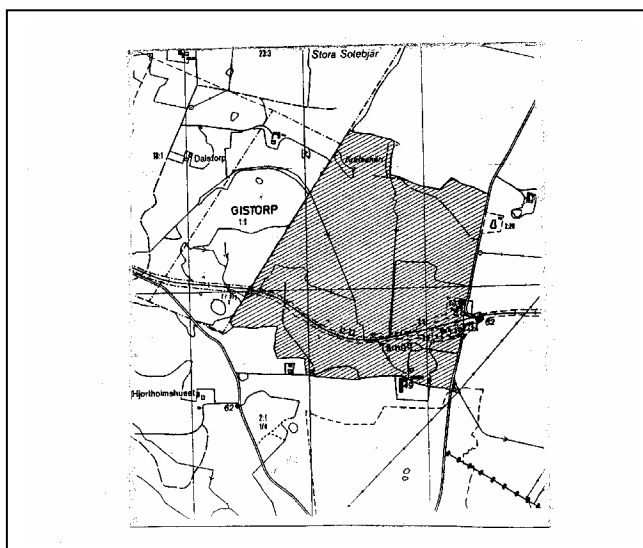
Markägare

Privat

Beskrivning

Bokskogsdungar och fuktiga öppna hagmarker återfinns inom detta område. Området ingår i riksintresse för naturvården i Skåne län (NRO12033).

Ängsfloran är intressant och 26 ha av den öppna hagmarken klassas som skyddsvärd enligt ängs- och

hagmarksinventeringen (objekt nr.36).
En del återställda grustäcker finns i området.

Hot

Ädellövskogen betecknas som ekologiskt särskilt känslig med avseende på försurningen. Allvarliga skogsskador har observerats på en del av bokskogen. Dessa "stressymptom" kan härledas till klimatfaktorer och luftföroreningar.

Önskvärd skötsel

För att säkerställa hävden på de öppna hagmarkerna bör betet bibehållas. Skogsbruket bör vara naturvårdsinriktat.

33. HJORTHOLMSSKOGEN

N L B Z R

Area

ca 50 ha

Markägare

Privat

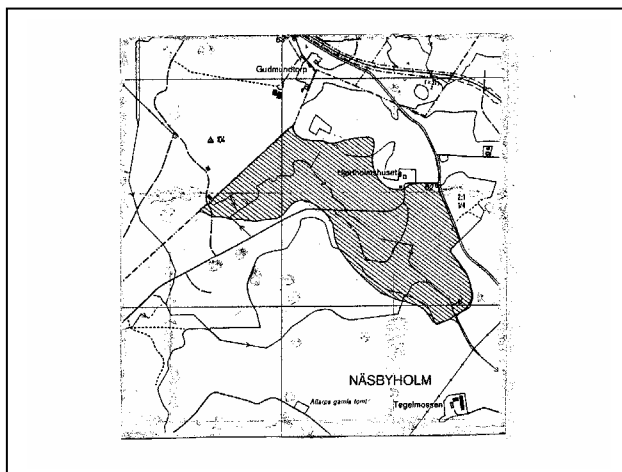
Beskrivning

Hjortholmskogen innehåller en värdefull skogsterräng med på sina ställen en rik vårflora.

Området ingår i riksintresse för naturvården i Skåne län (NRO12033).

Området är av stor betydelse för faunan, både för vilt och häckande fåglar. Insektslivet är rikt och det finns bl a en del sårbara arter av fjärilar, t ex vitbandat glansfly och lindmalmätare.

Inga inventeringar av florans och faunan finns över området.

Hot

Ädellövskogen betecknas som ekologiskt särskilt känslig med avseende på försurningen.

Önskvärd skötsel

Området bör skyddas mot ändrad markanvändning som kan äventyra dess naturvården. Skogsbruket bör vara naturinriktat. Ingen ytterligare granplantering bör tillåtas i området. Förekomsten av lind och trolldruva (värdväxter) bör befrämjas.

34. KULLATORP

N L B Z R

Area

ca 50 ha

Markägare

Privat

Beskrivning

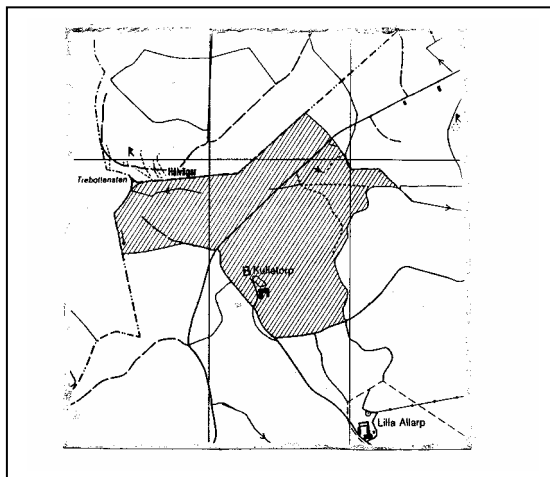
I detta område växer bl a askskog med intressant och sällsynt flora. Området ingår i riksintresse för naturvård i Skåne län (NRO12033).

Ett flertal fridlysta växter t ex diverse orkidéer, smörboll och blåsippan återfinns i områdets flora. Andra ovanliga arter i naturområdet är tibast och vitskråp.

Insektslivet är mycket rikt och de flesta av de hotade och sällsynta arterna som finns i kommunen förekommer i

området. I bestånd av tibast (värdväxt) i ask- och bokskogen förekommer bl a den akut hotade bruna tibastmalen. Söder om Kullatorp påträffas den akut hotade alkonblåvingen, men endast i ett fåtal exemplar.

Kring Kullatorp förekommer också mycket dovilt. Fågelfaunan i området är artrik med bl a hackspettar.

Inventeringar

Inventeringar av florans har gjorts av Trelleborgs Biologiska Förening (1987).

Entomologiska Sällskapet i Lund har inventerat fjärilsförekomsten (1987).

Hot

Ädellövskogen betecknas som ekologiskt särskilt känslig med avseende på försurningen. Risk föreligger att värdväxterna försvinner på grund av avverkning av lövskogen med åtföljande granplantering. Torrläggning är ett annat riskmoment mot områdets naturvärden.

Önskvärd skötsel

I dagsläget brukas området som extensivt skogsbruk. Vilthägn samt inhägnade föryngringsytor för bokskogen har anordnats. Ett så naturinriktat skogsbruk som möjligt bör eftersträvas. Vid avverkningar bör tibastbestånden behandlas varsamt. Föryngringshuggningar i lövskogen bör ske successivt och ungsbogen röjas så att värdväxten inte får för stark sol eller skugga. Ingen ytterligare torrläggning bör ske. Där alkonblåvingen förekommer bör den för betade ytan öppnas upp genom avbränning och lätt bete. Klockgentiana (värdväxt) kan introduceras genom frösådd eller plantering.

Möjligheter

Genom information och aktiva åtgärder till skogsägaren kan kommunen förmå skogsägaren att upprätta en naturvårdsinriktad skogsbruksplan (NISP).

35. SILLESJÖRÄCKAN**N G L B****Area**

5 ha

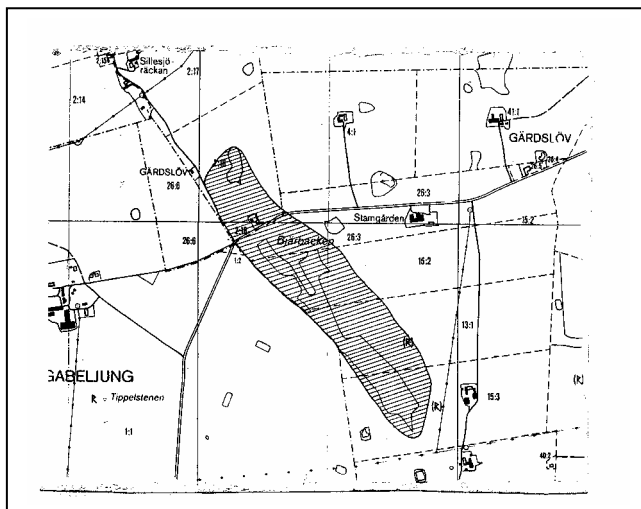
Markägare

Privat

Beskrivning

Sillesjöräcken är en dominant höjdsträckning med rester av värdefull betesmark med buskvegetation av bl a en. Området är en intressant geologisk bildning med oklart ursprung. Det ingår i riksintresse för naturvård i Skåne län (NRO12033).

I länets ängs- och hagmarksinventering bedöms hagmarken i området som skyddsvärd (objekt nr.67). Kulturhistoriskt är området en rest av den sydöstligaste tidigare krattmarken. Det finns en återställd grustäkt i den västra delen. Söder om Sillesjögården ligger ett mycket stort flyttblock av Karlshamnsgranit. Vintertid är räcken ett gott tillhåll för örnar.

Önskvärd skötsel

För att säkerställa naturvärdena med avseende på floran bör hävden bibehållas. Vidare bör inte förändring av markanvändning tillåtas.

Hot

Högspänningsledningen över Sillesjöräcken kan innebära störningar för det skyddsvärda och känsliga området. Risk föreligger att örnar skadas eller dödas av kraftledningen.

36. GRÖNBY

N L B

Area

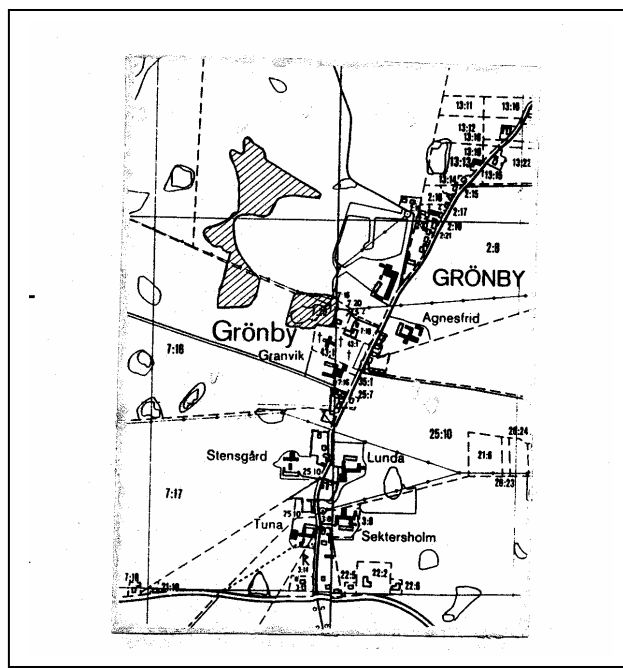
ca 27 ha

Markägare

Kyrkan

Beskrivning

I detta dödissjöområde, återfinns värdefull öppen hagmark samt sötvattenstrandäng enligt länets ängs- och hagmarksinventering. Angränsande den västra kanten finns skyddsvärd fuktäng enligt våtmarksinventeringen. Åkermark, som ligger i träda, ansluter till ängen, varför den har en svag generell påverkan från läckage av närsalter. Vegetationen är gräs/halvgräsdominerad. Ytterligare en

fuktäng strax norr om området är upptagen i länets våtmarksinventering. Den är också svagt påverkad av närsaltsläckage från omgivande åkermark.

Inventeringar

I våtmarksinventeringen ingår objekt nr. 01C9I01 och 01C9J01. I ängs- och hagmarksinventeringen ingår objekt nr. 59:1-2.

Önskvärd skötsel

Hävden av fuktängarna och den öppna hagmarken bör bibehållas för att säkra naturvärdena. De får inte behandlas med kemiska bekämpningsmedel, gödsel eller utsättas för annan påverkan som har negativa effekter på natur- och kulturvärdena. Med tanke på närsaltsläckaget från omgivningen, bör skyddszoner anläggas och eventuella avlopp till sötvattenstrandängen åtgärdas.

37. ASBJER

N G B Z

Area

1,5 ha

Markägare

Privat

Beskrivning

Asbjer är kommunens högsta utsiktspunkt på en kulle, rester av en isälvsbildning. Kullen ligger inom riksintresse för naturvård i Skåne län (NRO12033).

En rik vårflora finns i Asbjers bokskogsdungar. Intill området finns frukträdsodlingar och det finns även en rik häckfågelfauna i området. I en brant finns många gamla stora bokar som fungerar som boträd

Området störs av en ej återställd grustäkt. Denna täkt har tidigare använts till husbehov av omkringboende.

Inventeringar

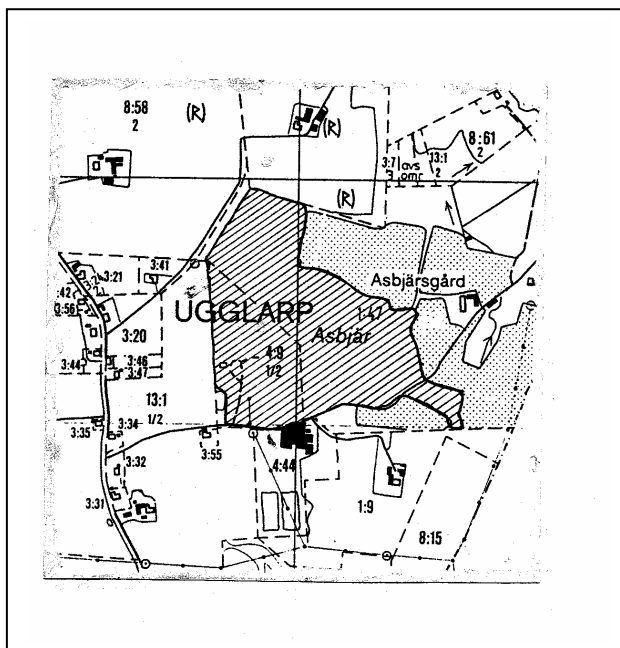
Inventering av skogen och dess fågelfauna har gjorts under 1991 av SkOf.

Hot

Bokarna betecknas som ekologiskt särskilt känsliga med avseende på försurningen.

Önskvärd skötsel

Ett naturvårdsinriktat skogsbruk bör eftersträvas, där bl a döda träd sparas. Vidare bör "såret" efter den tidigare täkten återställas.

Möjligheter

Ett så naturinriktat skogsbruk som möjligt bör bedrivas t ex genom att upprätta en naturvårdsinriktad skogsbruksplan (NISP).

38. ULLBERGSKROKEN -GILLESGRUVAN**N G L B Z****Area**

12 ha (inom kommunen, resten i Svedala kommun)

Markägare

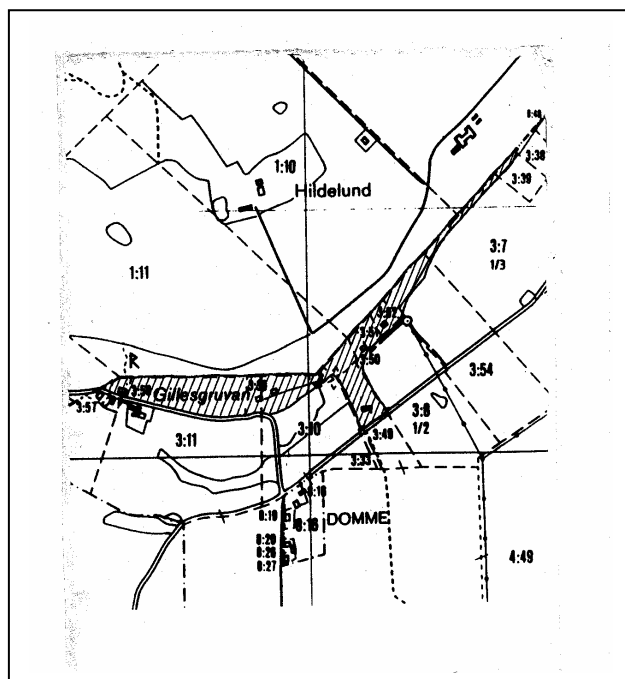
Privata

Beskrivning

Detta område är en intressant geologisk bildning, som framträder som ett markant höjdstråk med bok- och ekskog. En stor del av höjdstråket tillhör Svedala kommun. Området ingår i riksintresse för naturvården i Skåne län (NRO12033).

Området har en rik vårflora och fauna. I den östra delen ligger en vacker ravin, som sannolikt är ett minne från tiden för inlandsisens avsmältning.

Inga dokumenterade uppgifter om flora och fauna är utförda i området.

Hot

Ädellövsbogen betraktas såsom ekologiskt särskilt känslig med avseende på försurningen.

Önskvärd skötsel

Ett naturvårdsinriktat skogsbruk bör tillämpas.

Möjligheter

Kommunen tillsammans med angränsande kommun, Svedala, bör förmå de privata skogsägarna att upprätta naturvårdsinriktade skogsbruksplaner (NISP).

39. MINNESBERG - ALSTAD**N G L B Z****Area**

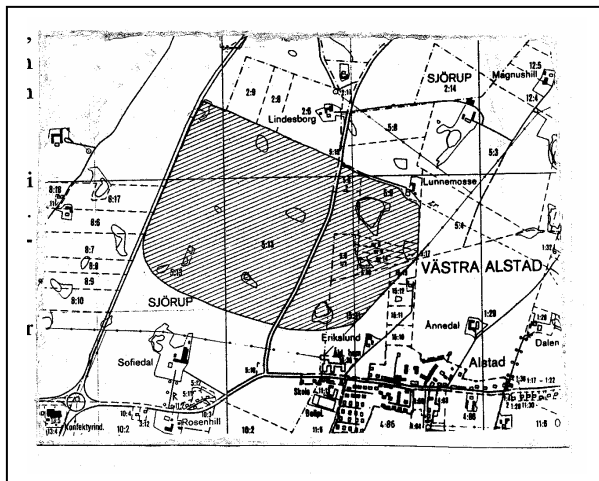
Totalt ca 200 ha varav ca 35 ha skyddsvärda impedimentytor.

Markägare

Privata

Beskrivning

Detta området ingår i riksintresse för naturvård i Skåne län (NRO12033). I området finns flera av kommunens vackraste och mest välkända dödisgröpar. Inom området finns en lertäkt som håller på att återställas. Lertäkten uppe på platån är gammal bottensediment från en s.k. dödissjö. En sjö har skapats vid återställningen av de första etapperna av täkten. I sjön har ett bra fågelliv etablerats med bl a häckande gråhakedopping. Ytterligare en hänsynskrävande art, brun kärrhök, häckar vid ett småvatten intill den gamla banvallen öster om Minnesberg-Alstad.

Rik flora förekommer i skogsdungar i Minnesberg och Marieberg där bl. a. kungsmytan växer. Kommunens största råkkoloni finns i Minnesberg. Inga inventeringar av flora och fauna är utförda i området.

Önskvärd skötsel

Dödissjöarna bör speciellt bevakas i det s.k. "backlandskapet" så att de inte försvinner eller förstörs genom igenfyllning, nedskräpning, utsläpp av diverse föroreningar m m. Kommunen bör förmå de privata markägarna genom information och aktiva åtgärder att värna om sina småvatten genom t. ex. anläggning av skyddszoner på strandbankerna, upprensning och åtgärder på enskilda avlopp.

Möjligheter

Dödisgröpar och andra småvatten är biotoper på jordbruksmark som är skyddade enligt bestämmelserna om biotoppskydd i miljöbalken. Upplysning till och kännedom om biotoppskyddet är viktigt för markägaren. Vid arbetsföretag i småvatten erfordras att kontakt tages med länsstyrelsen. Vården av småvatten bör därav ske i samråd med länsstyrelsen.

40. STEGLARP

NLBK

Area

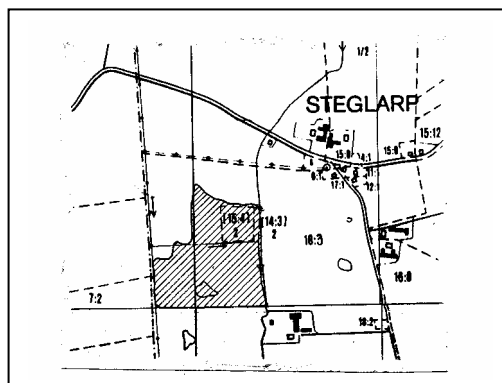
6 ha

Markägare

Staten

Beskrivning

Strax sydväst om Steglarp finns en skyddsvärd öppen äng- och hagmark enligt länets ängs- och hagmarksinventering. Området har i denna inventering fått beteckningen

slåttermark och är i så fall en av de få slåttermarkerna i kommunen.

Önskvärd skötsel

Fortsatt hävd genom slåtter för att bibehålla den hävdgynnade floran.

Möjligheter

Staten som är markägare kan stå för att fortsatt hävd genom att slåtter utförs för att säkerställa den hävdgynnade floran.

13. Litteraturreferenser

ArtDatabanken	Rödlistade arter i Sverige Uppsala 2000
Emanuelsson, Urban et al Bokförlaget Signum, 1985	Det skånska kulturlandskapet.
Enell, Magnus	Böringesjön:Förutsättningar för vassslåtter i sjöns södra del.
Länsstyrelsen i Malmöhus län, Naturvårdsenheten	Meddelande nr. 1988:4.
Entomologiska Sällskapet i Lund	Rapportering av hotade och sällsynta insekter, utdrag om små/storfjärilar, 1987.
Eklövs fiske och fiskevård	Fiskeundersökningar i Albäcken och Albäcksområdet 2002
Ekologgruppen Ekologgruppen	Bottenfauna i Albäcksområdet 2002 Grod- och kräldjur i Trelleborgs kommun 2002
HB Ekologgruppen	De sydvästskånska sjöarnas vattenkvalitet aug 1990 - dec 1991. Utg.1992.
Institutet för systematisk botanik	Projekt "Hotade lavar i södra Sverige" (utdrag). 1987 - 89.
Kraft, John	Falsterbohalvöns flora. Växter vid kusten mellan Malmö och Trelleborg. Utg.1987.
Länsstyrelsen	Bevarandeprogram för natur och kultur- miljövärden i odlingslandskapet i Malmöhus län.Miljövårdsvårdsenheten, 1992.
Länsstyrelsen	Biologisk Mångfald i Malmöhus län, Länsstyrelsen, 1995.
Länsstyrelsen	Grus- och berginventering i Malmöhus

	län - en länsammanställning. Miljövårdsenheten. Meddelande nr. 1992:2.
Länsstyrelsen	Miljövårdsprogram för Skåne, länsstyrelsen i Malmöhus län, 1995.
Länsstyrelsen	Naturvårdsplan Skåne, del Malmöhus län Länsstyrelsen i M-län, 1975
Länsstyrelsen	Våtmarksinventering i Malmöhus län. Miljövårdsenheten, 1992.
Länsstyrelsen	Ängs- och hagmarksinventering i Malmöhus län (ej publ.). Naturvårdsenheten, 1992.
Miljödelegationen Västra Skåne	Miljön i Västra Skåne. Underlagsmaterial: Mark och vatten- drag. SOU 1990:95
Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen i Trelleborgs kommun	Förberedande naturvårdsplan ering i Trelleborgs kommun. Litteraturstudier utförda och utvärderade 1987 av Christel Strömsholm., Mhn, 1988.
Miljö- och hälsoskyddsförvaltninge i Trelleborgs kommun	Underlagsmaterial för Naturvård, Åsa Johansson, 1993.
Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen i Trelleborgs kommun	Trelleborgs år. Sammanställning av vattenundersökningar 1988-90 samt 1991.
Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen i Trelleborgs kommun	Trelleborgs år, Vattenundersökningar 1994.
Naturvårdsverket och databanken för hotade arter	Hotade växter i Sverige 1990. Utg. 1991.
Naturvårdsverket	Skogen, skogsbruket, och miljön. Handlingsprogram-92
Projekt Skånes Flora i Trelleborgs kommun (5 rutor klara 1992). Lunds Botaniska Förening, 1992.	Atlasinventering över floran.
Skånes Ornitologiska Förening	Atlasinventering över häckande fåglar (ej klar). SkOf, 1992.

Skånes Ornitologiska Förening (3 områden klara 1992). SkOf, 1992.	Inventering av Skånes skogar.
Skånelänens Samrådsgrupp mot skogsskador Länsstyrelserna, Skogsvårdsstyrelserna, Lunds Universitet, Domänverket, Skånes skogsägare, Skogssällskapet.	Skogsskador i Skåne. Rapportserie 1984-92.
Sydkustens Vattenvårdsförbund	Undersökningar längs sydkusten, Årsrapport 1994, Syd kustens vattenvårdsförbund, 1994.
Sydvästskånska sjökommittén	Sammanställning och utvärdering av vattenkvalitetsdata 1972-1989. VBB Malmö, 1990.
Sydvästra Skånes Kommunalförbund SSK, 1990.	Alléplan för sydvästra Skåne.
Sydvästra Skånes Kommunalförbund	Naturresurser och riksintressen i SSK. Regionrapport 4. SSK-information 1991:12
Sydvästra Skånes Kommunalförbund	Naturvårdsplanering och skyddsvärda biotoper i Syd västra Skåne. Regionrapport 7. SSK-information 1992:12.
Trelleborgs Biologiska Förening	Flora inventeringar t.o.m 1987. Floragruppen inom TBF.
Trelleborgs Biologiska Förening	Sveriges Sydligaste Natur: Från Trelleborg till Söder slätt. TBF, 1987.
Trelleborgs Biologiska Förening	Småtärnan: Fågelrapporter 1983-92. Fågelgruppen inom TBF.
Trelleborgs kommun	Trelleborgs Översiktsplan. Upprättad januari, kompletteringar maj 1990.

Utöver ovannämnda referenser, har ett flertal andra uppsatser, remissunderlag, böcker, broschyrer, inventeringar, och naturvårdsplaner använts för sammanställningen av naturvårdsplanen.